

ДАВАР

ГОДИНА 2009.

БРОЈ 39

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

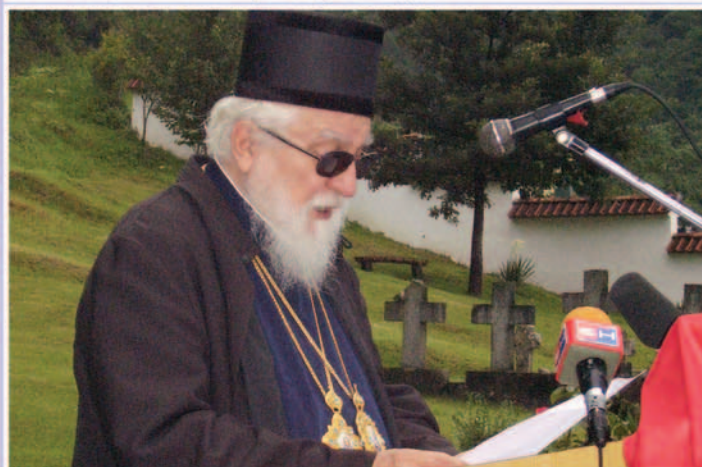

*Митрополић Николај њед кивојом Св. Николаја Мирликијског
у базилици Св. Николе у Барију - Италија*

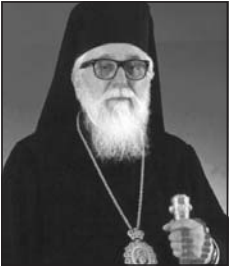
Крст је срушио непријатељство између Бога и људи, извршио
Ризмирење, учинио земљу небом, сјединио људе с анђелима,
Срушио тврђаву смрти, уништио моћ ђавола, уништио силу
Тгреха, избавио земљу од заблуде, оборио демонске жртвенике,
искоренио смрад жртава, засадио добродетел, основао цркве.

(Св. Јован Златоуст)

Свечана академија у Новом Горажду поводом 490 година „Горажданске штампарије“. Опширније на странама Информатора

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

Јануар

5. У митрополитској резиденцији у Сарајеву, преко средстава јавног информисања упутио божићну честитку православним вјерницима у Митрополији дабробосанској и цијелој БиХ.
- У Културном центру Источно Сарајево присуствовао свечаној подјели божићних поклон-пакетића дјеци члановима удружења породица са четворо и више дјеце "Наша будућност", које је донирала Митрополија дабробосанска.
6. На Бадње вече, у храму св. пророка Илије у Сокоцу, служио празнично вечерње богослужење и присуствовао налагању бадњака.
7. У Саборној цркви у Сарајеву служио празничну Божићну Литургију уз заслужење свештеника и ђакона Митрополије дабробосанске. Св. Литургију је директно преносило неколико радио и телевизијских кућа.
8. На празник Сабора Пресвете Богородице, у храму св. пророка Илије на Сокоцу служио св. Литургију.
- У митрополитској резиденцији у Сарајеву поздравио госте на Божићном пријему, којем је присуствовао велики број страних дипломата, представника међународних организација, представника домаћих власти итд.
9. На дан св. првомученика и архиђакона Стефана, служио св. Литургију у храму Успења Пресвете Богородице на Палама.
11. У недељу по Божићу, служио св. Литургију у храму св. пророка Илије у Бусовачи.
14. На празник Обрезања Господњег и св. Василија Великог служио св. Литургију у храму Св. Тројице у Рогатици.
18. На празник Крстовдан, служио св. Литургију и чин Великог водоосвећења у манастиру Вазнесења Господњег у Вардишту.
- Бесједио на молитви за јединство хришћана одржаној у сарајевској римокатоличкој катедрали.
19. На Богојављење, св. Литургију и чин Великог водоосвећења служио у храму св. Василија Острошког у Добрињи.

20. На празник Сабора св. Јована Крститеља, служио св. Литургију у храму св. Николаја у Фочи и у чин ђакона рукоположио г. Александра Црногорца, дипломираног теолога из Фоче.
23. Предсједавао двадесетом редовном сједницом Епархијског управног одбора Митрополије дабробосанске која је одржана у митрополитској кући у Сокоцу.
24. Предсједавао шеснаестом редовном сједницом Епархијског савјета Митрополије дабробосанске која је одржана у митрополитској кући у Сокоцу.
27. У митрополитској резиденцији у Сарајеву поздравио госте на Светосавском пријему, којем је присуствовао велики број страних дипломата, представника међународних организација, представника домаћих власти итд.
29. На празник Часних верига св. апостола Петра, служио св. Литургију у храму Преображења Господњег у Загребу и обавио славски обред у резиденцији митрополита загребачко-љубљанског г. Јована.

Фебруар

1. У храму Успења Пресвете Богородице у Мокром служио св. Литургију и у чин презвитера рукоположио ђакона Александра Црногорца.
- 11-14. У Витлејему учествовао у раду 15. годишње конференције Међународног фонда јединства православних народа и обратио се учесницима.
20. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету амбасадора Палестине г. Амира Ростома.
- У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету г. Мохамеда Хамада, директора сарајевске канцеларије британске хуманитарне организације Исламик Рилиф.
25. У манастиру св. Саве у Горњој Лијесци служио бденије, током којег је замонашио искушеника Стевана Милошевића давши му монашко име Стефан, а у чин мале схиме расофорног јеромонаха Симеона.

26. На празник св. Симеона Митроточивог, служио св. Литургију у манастиру св. Саве у Горњој Лијески и у чин јерођакона рукоположио монаха Стефана (Милошевића).

Март

4. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму св. Василија Острошког и Петра Дабробосанског у кругу Богословског факултета и Богословије у Фочи.
6. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму св. пророка Илије у Сокоцу.
7. На Теодорову суботу, служио св. Литургију у храму св. Василија Острошког и Петра Дабробосанског у кругу Богословског факултета и Богословије у Фочи и причестио студенте и ученике.
8. У Недељу православља, служио св. Литургију у храму св. Василија Острошког на Добрињи у Источном Сарајеву, и причестио велики број вјерника.
- У Саборној цркви у Сарајеву присуствовао великопосној духовној академији.
20. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру св. Георгија на Равној Романији.
25. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Рођења Пресвете Богородице у Бугојну.
27. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму св. Саве у Блажују.
29. У четврту недељу поста, служио св. Литургију у храму св. апостола Петра и Павла у Калиновику.

Април

1. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму св. Саве у Завидовићима.
3. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму св. Георгија у Копачима.
- Присуствовао Другом бденију у манастиру Вазнесења Господњег у Вардишту.
5. У пету недељу поста служио св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Зеници.

7. На празник Благовијести служио св. Литургију у манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну.
8. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Успења Пресвете Богородице у Мокром.
10. Служио Литургију Пређеосвећених дарова у храму Св. Тројице у Рогатици.
11. На Лазареву Суботу, освештао обновљени храм св. пророка Илије у Илијашу и служио св. Литургију.
- У храму св. Василија Острошког у Добрињи присуствовао празничном вечерњу и литији.
12. На празник Цвијети служио св. Литургију у храму св. свештенотученика Петра Дабробосанског у Војковићима.
13. На Велики понедељак служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру св. Саве у Горњој Лијески код Вишеграда.
14. На Велики уторак служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну.
15. На Велику сриједу служио Литургију Пређеосвећених дарова у манастиру Вазнесења Господњег у Вардишту.
17. На Велики Петак, у храму св. пророка Илије у Сокоцу служио вечерње са изношењем Плаштанице.
- У храму Успења Пресвете Богородице у Палама служио великосуботно јутрење са Статијама.
18. На Велику Суботу служио св. Литургију у храму св. Василија Острошког и Петра Дабробосанског у кругу Богословског факултета и Богословије у Фочи и причестио студенте Факултета и ученике четвртог разреда Богословије.
19. На празник Васкрсења Христовог, служио св. архијерејску Литургију у Саборној цркви у Сарајеву, уз саслужење свештеника и ђакона Митрополије дабробосанске. Св. Литургију је директно преносило неколико радио и телевизијских кућа.
- У храму св. Апостола Петра и Павла у Рудом служио Пасхално вечерње, са читањем Јеванђеља на више језика.
20. На Васкршњи понедељак служио св. Литургију у храму св. пророка Илије у Сокоцу.

21. На Васкршњи уторак служио св. Литургију у храму Вазнесења Господњег у Подграбу.
22. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету новоименованог амбасадора Републике Хрватске г. Тончија Станичића.
24. На Источни петак, служио св. Литургију у храму св. Макарија патријарха српског у Паштан Брду код Рудог.
26. На Томину недељу служио св. Литургију у манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну и освештао нови параклис.

Мај

5. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету г. Млађана Ђорђевића, савјетника у кабинету предсједника Републике Србије.
6. На празник св. великомученика Георгија, а поводом храмовне славе, служио св. Литургију у Трнову и обавио славски обред.
7. На Богословском факултету у Фочи отворио дводневни симпозион посвећен 2000-годишњици рођења св. апостола Павла и одржао уводно предавање.
10. На празник Спаљивања моштију св. Саве, а поводом манастирске славе, служио св. Литургију у манастиру Св. Саве у Горњој Лијески, те обавио славски обред.
12. На празник св. Василија Острошког служио св. Литургију у храму св. Василија Острошког и Петра Дабробосанског у кругу Богословског факултета и Богословије у Фочи и преломио славски колач поводом славе ових двију школа, а потом присуствовао свечаној академији те додјели диплома и награда.
14. У Патријаршијском двору у Београду учествовао у раду Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве.
21. У Саборној цркви у Сарајеву присуствовао св. Литургији коју је служио епископ моравички г. Антоније.
22. У Бањалуци, присуствовао свечаном пријему, који је поводом окупљања званичника југоисточне Европе уприличио предсједник Републике Српске.
23. У Бањалуци, присуствовао "Молитвеном ручку" - 6. годишњем окупљању званичника југоисточне Европе.

24. На празник св. Кирила и Методија служио св. Литургију у Саборној цркви у Варшцу.
28. На празник Вазнесења Господњег, саслуживао у освећењу новоподигнутог храма Христа Спаситеља у Бањалуци и на св. Литургији.

Јун

3. У Богословији у Фочи, примио у посјету амбасадора Грчке Републике г. Прокопија Манђураниса.
- У Клиничко-болничком центру у Фочи, присуствовао свечаној примопредаји мамографа - донација Амбасаде Републике Грчке.
7. На празник Силаска Св. Духа на Апостоле, а поводом манастирске славе, служио св. Литургију у манастиру Возућица и обавио славски обред.
8. На Духовски понедељак, освештао новоподигнути храм Св. Тројице у Осјијама код Калиновика, те служио св. Литургију и обавио славски обред.
14. У храму Св. Тројице у Озерковићима, служио св. Литургију и акатист Пресветој Богородици Јерусалимској.
16. Поводом Дана одбране сарајевско-романијске регије служио св. Литургију у манастиру св. Георгија на Равној Романији, одржао помен погинулима у претходном рату, те присуствовао академији у манастирској порти.
18. Поводом заједничке исповијести и причешћа свих свештеника Митрополије дабробосанске служио св. Литургију у храму св. Николаја у Фочи, а потом одржао предавање на братском састанку свештенства.
22. У митрополитској резиденцији у Сарајеву примио у посјету амбасадора Сувереног малтешког витешког реда др Кристофа Фрицена.
28. На празник Видовдан, у Романијској Лазарици - храму св. пророка Илије у Сокоцу, поводом Видовданског сабора на Романијском Косову, служио св. Литургију, обавио славски обред и бесједио на свечаној академији.

*Припрема:
Ѓакон Миљан
Танасић*

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Логосом*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, живог Присуства Божјег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и Живот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

ВИДОВДАН

Ово је 620. година од одржане Косовске битке на Косову пољу 1389. године. Та битка је јединствена, а водила се са надмоћним противником.

Син Божији дошао је у овај свет, у ову огромну људску драму, као њен главни јунак. Својом смрћу читавао је божанску љубав према овом свету, а својим васкрсењем победу, најавивши свима дан, када ће сви људи васкрснути. Смрт без васкрсења је стајање у месту, а са васкрсењем ходи се у радост, у незаборавност. „Не бојте се оних који убијају тијело, а душу не могу убити“ (Мт. 10, 28) рекао је Бог.

Тако је и Косово - Видовдан, драма нашега народа у коме је главни јунак свети Кнез Лазар. Ова велика драма српског народа двојачко је посматрана и очувана. Једни су је ценили као победу, а други као пораз. Да би нам помогло објашњењу Косова, посматрајмо неке друге победе и поразе у нашој историји.

Краљ Милутин многим победама је преносио и преносио тежиште од Јадрана до Егејског мора, до браничевских отмичара Дрмана и Куделина, те видинског господара Шишмана и других. Биле су то врло пресудне ствари за ондашњу српску државу и Балкан уопште. Ко зна датуме тих победа и ко их слави? Нико их не слави и многи их не знају.

Затим победа светог краља Стефана Дечанског на Велбужду 1330. године, представља једну од најсјајнијих победа Немањића. И та победа је ушла само у историју, а не у календар победа. Свети Краљ није би поносан овом победом, то јесте освајањем Бугарске, већ се вратио кући, отишао у своју испосницу крај манастира Дечана, да се Богу моли да му опрости грехе, ако их је у овом рату учинио.

Цар Душан је своје име пронео и окитио победничким ловорикама, па су те ловорике остале само суво лишће када се упореди са царским зеленилом Лазаревим.

Вративши се са Плочника у Крушевац, војвода Милош Обилић обавештава честитог Кнеза Лазара, о славним победама над султановом војском. Али и та победа је остала само једна пријатна епизода у историји српског народа.

Пре него што ћу поменути један пример многих наших пораза, ево једног који је пораз и победа, из историје српске. Народу кршевите Буковице (Далмација), у Биовичимом селу код Кистања, поп Петар Јагодић Куруца, црквеним звоном огласио је социјалну буну против угњетавања и неправде. Та је буна пропала пред надмоћном млетачком војском под Задром, а њен вођа допаде у најтежу венецијанску тамницу, где је тамновао четрдесет и шест година и из ње изашао жив, оронуо и тешко оболео. Ко за тај пораз и моралну победу овог сужња зна, и где је тај споменик који је обележио тај догађај? Нема га и нико се овог свештеника не сећа.

У нашој прошлости нисмо били без пораза. Не узимајући примере из последња два светска рата, па ни из овог скорашњег, ни један од њих није тако сличан поразу на Косову, као онај на Марици 1371. године. И тамо се десила погибија једнога владара, и то врло снажног, са мноштвом великаша, војвода и српске војске, па ипак, овај пораз српски, народни песник није овенчао ореолом мучеништва. Српски геније се чак није ни задржао на овом догађају, сем оне епизоде како Туре на малоазијској пијаци продаје сабљу краља Вукашина.

Косово је нешто друго и издваја се од свега другог у нашој историји. То је величанствени жртвеник једног народа, узвишена епопеја мистерије и славе. То је апотека лекова за духовне и моралне недуге: извор надахнућа и чистилице савести познијих поколења. То је технички пораз, но морална победа, кроз драговољну смрт. Дакле то је борба за „Царство Небеско“, „за прелијепо име Исусово“. Тако се велики владар и војсковођа, после дугог колебања и гетсиманског зноја у Крушевцу, одлучи за физичку смрт, да би био Богом прослављен и од народа му светкован, незаборављен.

Пут Лазареве одлуке водио је Косову пољу, осењен крсташима, барјацима, иконама крсних слава, Христа, Богородице и Светитеља. Зар нас све ово не подсећа на прва хришћанска времена, на оне поворке људи који се никада нису молили да их миомође чаша мучеништва? Ни крстосна војска Лазарева није никада одржала молепствије за избављење од смрти. Напротив, исповедила се и причестила пред смрт, пред ратни окршај. Цео један народ, једна оружана војска, примила је горчину смрти покорена вољи Божијој. Разми-

слите и закључите, - зар Косово није служило и наслужило до данашњег дана као животворни лек? У хришћанском свету није познат такав народ који је сав отишао у смрт за веру своју, и то не у смрт самоубилачку него херојску.

Неопажено, сваког тренутка нешто у човеку умире, а нешто васкрсава. Тако је и у једном народу, а он је изнад појединца. Смрт и васкрсење једног народа, може бити много значајније за живот човечанства, јер се може понављати у животу једног народа. Тако се и тајна Видовдана, понавља много пута у животу српског народа. Наравно, сваки пут у другој облику, у другим околностима, а корен им је исти.

У очима појединих историчара Косовска битка није ништа друго до једна од битака која је у народној машти добила особиту почит. То није тачно. Када је стигла вест у Париз да у боју Срби побеђују, ту победу објавила су звона париске катедрале. Косово нас је учинило великим народом. Онај народ који има своју народну Голготу, тај има и своје народно васкрсење, духовно и морално. Што дубље размишљамо и сагледамо последице земаљских узрока, у земаљске појаве уплићу се непрестано и духовни утицаји. После Маричке битке почело је распадање, борба за превласт, а после Косовске битке дошло је до духовног уједињења и још чвршћег везивања за Бога, за Небо. Има вазда судбоносних тренутака, кад једна једина одлука, и то једног човека, повлачи за собом незауставиви низ последица. Одакле извиру такве последице? Када се ово схвати, онда није тешко увидети да је Косовски бој, и по узорима и по последицама, могао бити једна од најзначајнијих прекретница историје нашег народа, и да се управо тада Небеско царство спустило у ток земаљских догађаја.

Тој одлуци Лазаревој у историји српског народа, она наша прва жена

дипломата, и отмене монашке душе Јефимија, везући на свили похвалу кнезу Лазару, даје излив свога молитвеног срца: „О, Мучениче, иако си прешао из овога света у вечни, ти осећаш муке, и невоље своје деце. Приклони колена пред Господом, који те је увеличао славом и умоли Га, да твоја деца богоугодно и у добру проведу живот. Помоли се још да православна хришћанска вера остане нетакнута у твојем отачаству.

Сабери све мученике и помоли се са њима Богу, који те је прославио. Позови светог Георгија, покрени Димитрија, убеди Теодора, узми са собом свете Меркурија и Прокопија, а не остави четрдесет севастијским мученика у чијем завичају поју љубљена ти чеда... и дођи у помоћ где год да си...“

Духовне моћи једног народа или појединца, везу тајанствени вез живота. Па тако, можда ни дело Светог Саве српског не би добило овај значај, да сто седамдесет година касније није уследило Косово. Можда се његово спољашње дело не би преобратило у народну снагу, ако тако смем рећи.

И још нешто. Греше и они који су тврдили да је Косово пораз. Ако је ко претрпео пораз, претрпео га је Вук Бранковић, а не Кнез Лазар. Ко

жртвује свој живот у једној борби за истину и правду Божију, жртвовао је највише што је могао, имао, умео и победио је. Изгубљена су тела, а спасене су душе. Па чак ни тело Лазарево није изгубљено, већ је у пресудним часовима историје ношено од места до места, као некада што су Израјилци носили своје оце. Тела издајника су изгубљена после Косова, као што су им и душе изгубљене. Не зна се за гроб Вука Бранковића, не зна се да ли је цркву подигао. Исто тако не зна се ни за Алтомановића. Као неверне издајнице народ је одбацио, јер је био уверен да их је Бог одбацио.

Нису изгубљена тела ни осталих косовских мученика. Од освећених тела њихових, освећена је сва косовска земља. То је свето Косово поље, па се и данас боримо да остане наше.

Косово је највећа гробница хришћанских мученика погинулих у једном дану. Ми славио не армију побеђених, већ победника, не мртве него живе. То је највећа слава српског народа и она се никада не сме заборавити. Дакле, засејано добро семе Светим Савом, богато је узрело и узабрано на Косову равном. То није једина Христова и Савина жетва у нашој прошлости, па све до најновијих.

Треба разборито и надахнуто упознати идеју Косова, прихватити дух светог Кнеза Лазара, затим схватити шта је слепи гуслар видео у Косову, Лазару, Вуку Бранковићу, Милошу Обилићу, Косанчићу Ивану, Топлици Милану, слуги Голубану, Косовки девојци, Царици Милицы и у осталим што су са њима у вези, па капу скинути и дубоко се поклонити Косовским Мученицима, када о њима размишљамо, говоримо и пишемо. Само тако можемо одати поштовање, на њих се угледати и рећи: „Све је свето и честито било, и миломе Богу приступачно“.

Бог вас све благословио и сваким Својим добром обрадовао.

КРСТ ХРИСТОВ

Каква уста и какав језик може достојно да похвали ову непобедиву стену православних, ово победоносно оружје великог Цара Христа!

Кротост је - васкрсење мртвих, нада хришћана, жезал хромим, утеха невољника, узда за богате, споменик победе над демонима, васпитач омладине, нада очајника, кормило путника по мору, пристаниште захваћених животном буром, ... саветник праведних, утеха ожалашћених, чувар деце, слава мужава, украс стараца, светлост онима који су у духовној тами, накит царева, слобода робова, мудрост неуких, проповед пророка, сапутник апостола, похвала мученика, чистота девојака, радост свештеника, темељ Цркве, тврђава васељене, разоритељ идолских храмова,... сила немоћних, исцелитељ болесних, очишћење губаваца, укрепљење малаксаких,... нада монаха (Јефрем Сирин).

Крст је – жеља Оца, слава Сина, радост Духа, похвала апостола Павла (Гал. 6,4)...

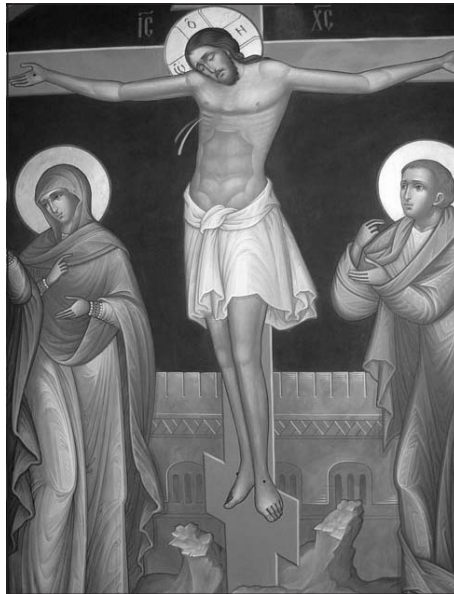
Крст је спасење Цркве, похвала оних који су на њега положили своју наду; крст је избављење наше од зала која нас сналазе и почетак дарованих нам блага; крст је измирење са Богом противника и обраћање ка Христу грешника. Крст је знак божанске љубави, неразрушива стена, непобедиво оружје, јаснији од сунца, знамење нашег спасења (Златоуст).

Крст – шта нам је донео

Крст је срушио непријатељство између Бога и људи, извршио из-

мирење, учинио земљу небом, сјединио људе с анђелима, срушио тврђаву смрти, уништио моћ ђавола, уништио силу греха, избавио земљу од заблуде, оборио демонске жртвенике, искоренио смрад жртава, засадио добродетель, основао цркве.

Крст је раздрао исписане наше грехе,... отворио рај, увео у њега разбојника и род људски, који је био готов да пропадне (Златоуст).

Сила крста и крсног знака

Ми се клањамо часном и животворном крсту Христовом и чувамо га као скупочену ризницу... Њега ми водимо са собом свуда: и на путу, и за трпезом, и на постељи. Као што многи војници не обедују нити спавају без оружја, тако и ми уместо мача обесимо о своју постељу крст, уместо кључанице нацртајмо крст на вратима и њиме окружимо сваки дом уместо зидова, њиме оградимо и спољашње и унутрашње. Он је

уништио смрт, отворио небо, учинио земљу чистом, узвисио нашу природу на царски престо, учинио крај тиранији ђавола...

Крст треба не само прстима нацртати на челу, него га носити и у срцу. И кад он на такав начин буде нацртан у теби и на твојем лицу, тада ни један од нечистих духова неће бити у стању да стане близу тебе, видећи мач којим му је нанесен ударац и од којег је задобио смртну рану...

Ово знамење отварало је заворене двери, потирало силу погубних отрова, исцелјивало од уједа отровних зверова... Зато га нацртај у своме уму и обгрли ово спасење наших душа... Због тога демони нису више страшни већ презрени, и смрт није више смрт већ сан (Златоуст).

За време незнабожачког цара Домицијана мучен је био свети апостол Јован. Том приликом припремљен му је најљући отров. Свети Јован прими чашу са отровом, осени је знаком крста и мирно испи. Отров не показа никакво дејство (Житије светог Јована, 26. септембра).

Свети Бенедикт осенио је крсним знаком стакло са отровом, и стакло је прсло, као од удара каменом. Свети Јулијан прекрстио је поднету му чашу са отровом и испи, и отров му ниште није нашкодио.

Света Василиса, мученица никомидијска, оградиле је себе крсним знаком, стала посред пламена и остала неповређена.

Свети мученици Авдон и Сенис прекрстише се, када љуте зверове на њих пустише, и зверови посташе кротки као јагањци.

За време незнабожачког цара Диоклецијана пострадао је свети Теопемт, епископ никомидијски. Пошто је прво мучен на разне начине, цар дозове мађионичара Теону и нареди му да за епископа Теопемта припреми у води најјачи отров. Свети епископ осени чашу крсним знаком и мирно испи отров, који не показа никакво дејство. Кад је то видео мађионичар Теона, он се окрене цару и узвикне: „И ја сам хришћанин и клањам се Распетоме!“

Цар обадвојицу осуди на смрт: епископа мачем посекоше, а Теону жива у земљу затрпаше (Епископ Николај, Охридски пролог, 5. јануар, 12. стр.).

Крст – одбрана од злих духов

Зли духови много су досађивали светом Антонију Великом и нападали га, али га нису могли уплашити нити победити. Препирући се са њима, он им је храбро говорио: „Ако ми што можете учинити, чините! А ако не можете, што се узалуд трудите? Крсни знак и вера моја у Бога за мене су чврста и непобедива стена“.

Не стидимо се крста Христовог, он је наша похвала

Не стидимо се крста Христовог. Ако се неко и постиди, а ти се јавно прекрсти, да зли духови, видевши царски знак, далеко побегну дрхтаћи. Чини овај знак једући и пијући, седећи, лежећи и устајући, говорећи и ходећи, просто речено, при сваком послу...

Не стидимо се да исповедимо Распетог, него слободно крсни знак на чело и на сваку ствар стављајмо: на хлеб који једемо, на чаше из којих пијемо, при уласку

и изласку, пре сна и после сна, кад путујемо и кад се одмарамо. Крст је велика предохрана од сваког зла; он је знак верних и страх демона (Кирило Јерусалимски).

Начинимо знак животворног крста и на вратима својим, и на челу, и на прсима, и на устима, и на сваком делу тела свога, и наоружајмо се овим непобедивим хришћанским оружјем... Носимо ово оружје на сваком месту, и да-

њу и ноћу, у свако доба. Без њега не чини ништа, него спаваш ли, устајеш ли, пијеш ли, путујеш ли сувим или морем, прелазиш ли реку - све делове тела украшавај животворним крстом, и *неће зло доћи на ње, ништа ће се рана приближити њему* (Пс. 90,10). Противничке силе, кад виде крст, одступају са дрхтањем (Јефрем Сирин).

Шта значи крст носити и за Христом ићи

Господ нам је заповедио да носимо крст. А то значи да ум наш бди постојано и пребива у добротељима, одбацивши страсти, које су тада приковане на крсту...

Ношење крста састоји се у одрицању од свих врста и облика греха и страсти и рађа љубав, без које се крст не може носити (ава Исаија).

Многи носе свој крст, али не иду за Христом. Такви су који зла дела чине и страдају, као што су: злочинци, лопови, разбојници, убице отимачи, блудници, пијанице и остали. Они носе овој крст, то јест трпе или укоравање, или батине, или окове, или прогонство, или саму смрт; али не иду за Христом.

За Христом ићи – значи добро чинити и трпети све што нам се деси по вољи Божјој, која хоће да трпимо, гледајући на самог Христа, који је тако пострадао. Христос је све добро чинио, али грех није учинио, и добру је учио, али је сваку невољу и зло ради нас претрпео, *вршећи вољу Оца који Га је њослао и извршио Његово дело; био је њослушан чак до смрти, до смрти крсне* (Флп. 2,8). Тако нас је својим примером научио како да угађамо Богу, то јест добро да чинимо, а зло које нас снађе да трпимо, да бисмо тако вршили вољу Божју. Јер воља Божја хоће да ми добро чинимо, а све противно, које нам се догоди од сатане или од злих људи, великодушно да носимо и трпљењем побеђујемо. *Христос њоспирода за нас, и нама оспави углед да идемо Његовим шрагом* (1 Петр. 2,21)...

Ако дакле ко добро чини и страда на правди, и трпи из љубави према Христу Сину Божјем, ... тај иде за Христом смирењем, трпљењем и љубављу и носи крст свој (Тихон Задонски).

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ ЈУЛИЈАНА ПУСТИЊАКА

ПРЕПОДОБНИ Јулијан родио се од незнатних и небогатих родитеља. У младости он не доби школско образовање, али стече истинско познање Христове вере. Када постаде пунолетан, Јулијан се уклони из света и настани у једној пештери, у Партанској пустињи. Та пустиња простирала се од Партанске области до обала реке Еуфрата. Ту се он труђаше да обузда све своје житејске жеље и да се уздигне изнад свега пролазнога и трулежнога. Тога ради он само једанпут недељно узимаше хлеб са сољу и водом. Његова радост и духовна храна беху псалми светог пророка и цара Давида, и непрекидно размисљање, и молитвени разговор са Богом.

Као што светионик, постављен на врху горе, не може бити сакривен, тако се и праведни живот светитељев не могаше сакрити од људи. Глас о светом подвижнику брзо стиже до ушију људских, и око преподобног Јулијана ускоро се сабра много људи, са жељом да свој живот проводе под руководством и по примеру светитељева живљења. Измоливши дозволу од светог оца, они начинише себи колибе око његове пештере, настанише се у њима, и стадоше се подвизавати под руководством богомудрог наставника. Но свети Јулијан не остаде дуго са њима. Жудећи за животом у потпуној осами и молитви, он остави братију и повуче се за педесет пет километара у дубину пустиње. И тамо вођаше живот у потпуном усамљеничком молитвеном тиховању, и само понекад посећиваше братију ради поуке.

Једном, после једне такве посете братији, преподобног оца Јулијана стаде молити јуноша Астерије да га поведе са собом у пустињу. Ова Астеријева жудња за подвижничким животом у дубокој пустињи превазилажаше његове силе, пошто беше одгајан у нези. Преподобни Јулијан испрва одвраћаше јуношу Астерија од тешког путовања у пустињу, где чак ни воде нема. Али на усрдну и упорну молбу Астеријеву старац пристаде и поведе га са собом. С радошћу иђаше Астерије за

старцем. Али после три дана он ослаби и стаде малаксавати. Најзад, сав изнемогао, он мољаше светог старца да се сажали на њега и олакша му муке. Старац му даде благослов да се врати на траг, али Астерије беше толико изнемогао да већ није имао снаге да хода; поред тога јуноша није знао ни како да се врати к пештери. Тада човек Божји, тронут страдањем свога сапутника, преклони колена, и тако се усрдно мољаше Богу за спасење јуноше, да сузама ороси земљу. Молитва

светог богоугодника би услишена: из земље, орошене сузама његовим, изби извор студене воде.

Треба споменути и кротост овог угодника Божјег. Једном, овај исти ученик светог Јулијана Астерије, који са временом и сам постаде подвижник и руководилац других, а који је често посећивао свога љубљеног учитеља, крену у посету њему. У знак љубави он му донесе на поклон велику врећу смокава, веома тешку, коју је он читавих седам дана носио пустињским путем. Смугљен и ожалошћен што да се други толико мучи за њега, свети Јулијан одби да прими тај дар. Али када Астерије стаде уверавати старца да неће са својих

леђа скинути товар док он не пристане да прими поклон, преподобни пристаде, иако тешка срца, да употреби храну, стечену трудом другог. Он прими ту услугу, јер га дирну искрена љубав његовог ученика. И он рече своме ученику: Испунићу твој захтев, само што пре скини са себе тај терет.

За време рата цара Јулијана Одступника са Персијанцима, многи хришћани мољаху преподобног оца Јулијана, као верног слугу Божјег, да се моли Богу да уклони овог непријатеља хришћанског. Преподобни се десет дана мољаше Богу да ослободи хришћане од овог злог мучитеља, и најзад он чу глас с неба: Нечиста и одвратна животиња погибе. Завршивши молитву, преподобни се с радошћу врати к братији. Упитан што је тако радостан, преподобни Јулијан одговори: Браћо, сад је време благодуности и радости, јер нестале безбожника: устао је против Господа, али га постиже заслужена казна. Радујем се што видим да Црква коју је он гонио тријумфује, и што он не доби помоћи од демона којима је служио (Јулијан Одступник погинуо 363. године).

Не мало труда уложи свети Јулијан у борби против аријанске јереси. Ради тога је он, љубитељ пустињског молитвеног тиховања, напустио пустињу, да би сведочио о Истини. Аријанци, да би добили што више присталица, беху протурили глас по Антиохији, да се преподобни Јулијан држи њиховог учења. Обавештени о томе, ученици светог Јулијана Акакије и Астерије похиташе к својем светом учитељу да га зову у помоћ православнима. Они му испричаше шта све православни трпе од аријанаца (положај православних је био тежак нарочито стога што су у то време на царском престолу налазио аријанац Валент (364-378), који је насилничким мерама ширио аријанство). Чувши то, свети старац одмах крену у Антиохију. На путу ка Антиохији он се ради одмора задржа у једном селу у дому неке побожне жене, која имаћаше седмогодишњег сина. За време вечере син њен приметно изађе из куће, и непажњом паде у бу-

нар. Побожна жена, чувши за то, ни најмање се не узнемири, већ нареди да се бунар затвори, а она продужи дворити светитеља за трпезом. Јер њена вера беше велика: да се у њеном дому не може десити несрећа када се у њему налази чувени молитвеник и чудотворац. И Господ јој учини по њеној вери. Када свети старац упита за њено дете, она одговори: Нешто му није добро, и ено га лежи. Светитељ затражи да дете дође к њему за благослов. Тада домаћица исприча шта се догодило. Светитељ сместа изађе, скиде поклопац са бунара, и угледавши дете поврх воде потпуно здраво, нареди једноме човеку те извади дете из бунара. А кад стадоше распитивати дете шта је с њим било у бунару, оно одговори: Ништа рђаво ми се не деси, пошто ме свети старац држаше поврх воде не допуштајући да потонем.

Одатле преподобни отпутова у Антиохију, и настани се у пештери, у којој се некада скривао свети апостол Павле. Силян свет се слеже око пештере да добије благослов од светог старца, али њега беше ухватила грозница, и он лежаше у невести. Но, дошавши к себи он се помоли Господу за себе, и тог тренутка болест га остави. Тада он изађе пред народ окупљени и смирено рече: Ако вам је мој благослов од користи, Бог нека вам га да!

Боравећи ту, свети подвижник исцељиваше верне од разних болести телесних, а речју својом исцељиваше од духовних болести; и тако клеветници јеретици бише изобличени и посрамљени, и приврженици Истине утешени и обрадовани. Једном неки болесник само се дотаче краја од одеће светитељеве, и тог часа устаде и пође за њим, као исцељени хроми за Петром и Јованом (ср. Дап. 3,11). Усто, преподобни дарова оване и душевно здравље: утврди га у православној вери.

После тога преподобни се врати у своју пустињу, и поживевши тамо до дубоке старости, он мирно отиде ка Господу. Преподобни Јулијан се упокојио крајем четвртог века.

*Јустин (Појовић)
Житија светих
за октобар*

РИЈЕЧИ УТЈЕХЕ

КРСТ

Пут је Божји свакодневни крст. Нико не излази на небо живећи угодно. О угодном пак путу знамо, где се он свршава. Богу је неугодно, да буде немаран онај који Му се предао свим срцем. Брига његова пак мора бити о истини. А из овога се познаје, да је он под Божјим Промислом, кад му Бог непрестано шаље тешкоће.

ПОУКЕ

Свагда благосиљај устима, и никад те неће оговарати; јер се од оговарања рађа оговарање, а од благосиљања - благосиљање. У сваком послу сматрај себе оскудним, ради тога, да се учиш, - и целог свога живота бићеш паметан. Немој саопштавати другоме оно, што сам ниси постигао, да се не стидиш од самога себе, и да се, при упоређењу живота твога, не открије лаж твоја. Ако пак почнеш говорити коме год нешто корисно, то говори као ученик, а не с влашћу и дрскошћу, и унапред осуди сам себе, и покажи, да си ти нижи од њега, да би онима који слушају показао чин кротости и побуди их да слушају реч твоју и да приступе послу, и бићеш поштован у очима њиховим. Ако можеш, то у таквим случајевима говори са сузама, да би допринео користи и себи и онима који те слушају, - и с тобом ће бити благодат Божја.

ПРЕБИВАЊЕ У ВРЛИНИ

Душа, која је узела на себе бригу о врлини и која живи у строгости и страху Божјему, не може бити без туге ни једног дана; услед тога што су врлине скопчане с тугом. Ко бежи од тешкоћа, тај се заиста несумњиво растаје и с врлином. Ако зажелиш врлину, то буди спреман на сваку тешкоћу. Јер тешкоће рађају смирење. Бог неће, да душа буде без брига. Ко жели да нема бригае, тај је мудровањем својим ван воље Божје. Овде разумемо не бригу о оном што је телесно, већ о оном, што даје тешкоћа последовачима добрих дела. Док не

постигнемо право знање, тј. откривења тајни, дотле се посредством искушења приближујемо к смирењу. Ко без тешкоће пребива у врлини својој, томе су отворена врата гордости.

ДОБРА НАМЕРА

Претпостављати добру намеру - ствар је онога који жели; довршити пак избор добре намере - ствар је Божја. За ово је човеку потребна Божја помоћ. Услед овога постараймо се да за добром жељом, која се у нама јавља, следују честе молитве, и молимо се не само за помоћ, већ и да можемо разликовати хоће ли ово послужити као ствар угодна вољи Божјој, или не. Јер свака добра жеља не улази у срце од Бога, него само она, која је корисна. Где-кад човек жели оно што је добро, али Бог не помаже; јер по нека слична оване жеља улази и од ђавола, а сматра се као да служи на помоћ; а доста пута бива изнад човечије моћи. Сам ђаво замишља да учини човеку штету, и нагони га да иште оно што жели, кад овај није достигао још начина живљења који одговара таквој жељи. Или жеља не одговара лику који је човек примио на себе. Или још није дошло време кад ју је могуће испунити, или почети њено испуњавање. Или човек нема знања и телесне снаге, која би била довољна за овај посао, или нам у оване не помажу околности времена. И ђаво сваким начином, као бајаги под видом овога доброга дела, или збуњује човека, или наноси штету његовом телу, или баца мреже у његов ум. Уосталом, као што сам рекао, кад се јави у нама добра жеља, треба нам брижљиво вршити честе молитве, и сваки од нас нек вели сам у себи: „Да буде воља Твоја, док не свршим ово добро дело, које сам ја зажелело учинити, ако је угодно вољи Твојој. Јер у овом делу зажелети - за мене је угодно, али учинити ово без помоћи, коју Ти шаљеш, не могу; мада је од Тебе и једно и друго, и хтјети и творити (Фил 2, 13); јер без Твоје благодати не бих се ја решио примити и ову жељу, која се пробудила у мени, или бих се препао од ње.“

Свети Исак Сирин

ПРОТА ВАСА ЖИВКОВИЋ

Један од најранијих песника наше новије књижевности који је, пре Бранка, певао песме на народном језику био је прота Васа Живковић.

Родио се у Панчеву, 31. јануара 1819. године, од родитеља Тодора и Софије. Своје образовање започео је у месту рођења, где је завршио основну школу; гимназију је само почео у Панчеву, а наставио је у Сремским Карловцима и Сегедину. После свршене гимназије слуша је правне науке у Пешти, а потом у Пожуну. Желећи да се закалуђери, дође Васа у Вршац (1841) где је учио богословске науке. Као богослов радио је много на ширењу идеје Српста и био један од оснивача омладинске дружине Српске слоге банатске. Пошто му је отац изненада умро, одустане од раније жеље да се закалуђери, па се 1846. године рукоположи и буде постављен за пароха у Панчеву, где је својим радом постао главни чинилац ондашњег српског духовног и друштвеног живота. Активно је учествовао у

народном покрету 1848. године. Од 1864. године неколико пута је биран за посланика на народно-црквеном сабору у Сремским Карловцима.

Као парох панчевачки много је учинио на верско-просветном уздизању своје пастве. Десет година је био учитељ вере и морала и професор српског језика у реалној гимназији у Панчеву.

Као што смо већ рекли, прота Васа је и на пољу културном и политичком био вредан радник. „До своје смрти будним оком пратио је он рад на пољу наше народне књиге, коју је особито љубио, штовао и распростирао као мало ко“; - речено је о њему. А ево како један савремени српски лист пише о његовој смрти: „Прота Васа Живковић је своје позиву и чину остао веран, Цркви својој одани слуга, а народу своје одани пријатељ, који се никад, па ни у најкритичнијим тренуцима живота нардног, није делио од народа свога и жеља народних. Располагао је лепим знањем и богатим искуством“... Прота Васа је био песник и тиме много утицао на многе генерације, просвећујући у њима дух Српства. Још више је он на своје верне утицао живом речју и у томе имао великог успеха. „Беседе проте Васа Живковића одликују се лепотом језика, језгровитишћу садржаја, дивотом поетике, а начин говора и предавања такав је био да ће му се тешко наћи ускоро раван“. Због таквога рада, владика Кенгелац наградио га је 1858. године протским чином. До краја живота остао је у Панчеву, где је и преминуо 1891. године.

Још више прота Васа био је познат као песник. Врло рано почиње да пише. Још као ђак (1838) јавља се својим песмама у многим

ондашњим часописима и алманахима: „Скоротечи“, „Бачкој вили“, „Голубици“, „Подунавки“ и др.

По својој књижевној образовању припадао је прелазном периоду између псеудокласицизма и романтизма, или боље, између објективне и субјективне лирике. Из школе је изнео класично образовање и књижевни идеал био му је Л. Мушицки. Но читајући савремену немачку литературу (Гетеа, Шилера и др.) добио је и романтичарско образовање. Са немачког је са успехом преводио: „Баука“ од Гетеа и „Гњурача“ од Шилера. Овај последњи превод „са правом се узима и често наводи као један од најбољих и најуспелијих превода целе српске књижевности“ (Скерлић). Под утицајем немачке романтичарске поезије Васа мења не само тон, већ и облик своје поезије. Заслуга је његова у томе што је четрдесетих година прошлога века нашу уметничку поезију модернизовао и ослободио робовања класичној поезији и слепог угледања на Хорација и дао јој „новија осећања и модерну строфу“. И што је најважније, са њим долази народни језик у поезији и то много пре Бранка Радичевића. Његов језик је „чист, правилан, гладак, са нешто приметним дахом старине“. Ослободивши тиме нашу поезију старих калуца знатно је допринео да Бранко, Змај и Ђура Јакшић учине дефинитиван прелом у српској поезији.

Прота Васа је најпознатији по својим родољубивим песмама из 1848. године, по песмама које је народ примио као своје, много их певао и преко њих, кроз неколико генерација, изражавао своја осећања. Најпознатије су: *Радо иде Србин у војнике*, *Ор'о кликће са висине*, *Већ из густој луѓа куће*

МИЛОСРЂЕ И ПРАШТАЊЕ

се хајдуци, Ничи, ничи крине бели и др. Ове кратке песмице испеване су „с толико вибрантног, чистог лиризма, и у изразу и у ритму, као и у нарочитом поетском расположењу, да су оне, тако рећи, саме од себе полетеле у неке већ готове мелодије, или су се неодољиво понудиле тадањим композиторима“. Неке од њих певане су готово као химне угарских Срба. А његова песма Љубопевац и данас је врло популарна и њена мелодија се често чује. Њени стихови:

*Ти њлавиши, зоро злајина,
Твој њлави блисија зрак;
Сви срећни њебе славе,
Ја љубим ѓроба мрак*

су се толико слили са народним песмама да многи не знају да су то стихови проте Васе.

После извесне паузе Васе је поново пропевао око 1956. године. За разлику од првих, објективних песама, ове су биле најсубјективније. То су биле његове љубавне песме, одраз његовог личног осећања љубави, коју је он у својим зрелим годинама доживео. У њима се показује сасвим други лик нашег песника, чије је срце знало и за најтананије дрхтаје љубави.

Један општи суд на крају јесте да је прота Васе био и остао родољубиви песник изнад свега. Као и његови савременици, он је веровао у бољу будућност српског народа. Он је певао о прошлости и из ње црпео снагу за борбу у садашњости и хране за наду у будућност. Зато и пева:

*Срби, даће Боѓ
Да и нама сунце сине,
После дуђе њомрчине.*

Збирка песама изашла му је тек 1907. године у Београду.

*Душан М. Дачић,
Историја
књижевности*

Ти ћеш можда рећи: „Ја немам новца, и како онда да будем милосрдан према убогome?“ Немаш новца, али имаш слободну вољу; одреци се своје огреховљене воље, и тиме сатвори милост. Не можеш да пружиш милостињу руком? Пружи је онда својом добром вољом. Кад твој брат сагреши пред тобом, опрости му (Лк. 17, 3) према заповести Господњој, и то ће ти се

урачунати у велику милост. Ако за себе од Бога тражимо опроштај грехова, онда смо дужни да и ми тако поступамо према ближњем сваки пут, кад сагреши против нас, да би се на нама испунило оно што је речено у Јеванђељу: *Ојрашијајте, и ојросијте вам се* (Лк. 6, 37). Давање милостиње убогим, када имамо новца, велико је дело; међутим, љубав према ближњем који је сагрешио према нама толико је узвишенија и толико више до-

приноси опроштају грехова колико је душа, по својој природи, преваходнија (узвишенија) од тела. Просећи од Бога опроштај грехова добили смо га више пута, тако да услед тог опроштаја овде нисмо претрпели никакво зло; међутим, уколико нисмо вољни да ближњег учинимо причасником тог дара, онда ћемо се нужно уподобити оном злом слуги којем је господар опростио дуг од десет хиљада таланата, али који није хтео да свом дужнику, односно свом ближњем, опрости дух од стотину динара. Износећи праведан суд над злим slugом, Господ је рекао: *Зли слуго, сав дух онај ојросијио сам ти, јер си ме молио. Није ли њребало да се и ти смилујеш на свога другара, као и ја на ње штио се смилувах? И разѓневи се...*, приповеда Јеванђеље, и предаде га мучитељима док не врати све што му је дуговао. Господ је томе, као закључак, додао и следеће речи: *Тако ће и Ошца Мој небески учини ти вама, ако не ојросијите сваки брајцу својему од срца својих саѓрешења њихова* (Мт. 18, 32-35). Исто тако и оне, које је Он обогатио разним добротинствима, али који су немилостиве и несажаљиве природе, на другом месту назива несрећнима: *Тешко вама боѓајима, јер сите већ ѡримили ушјеху своју* (Лк. 6, 24)! Истинско богатство је обиље разноликих дарова који су нам дати: тешко нама! Много пута смо молили Бога за милост и били помиловани; међутим, кад су нас саме молили, ми никога нисмо помиловали! Ми смо примили утјеху своју, удоваљавајући својој осветољубивости и осталим пожулама.

*Свети Марко
Подвижник*

МОЛИТВА У МЕТЕЖУ

Али, како можемо да се молимо у стању узнемирености? Волео бих да наведем неколико примера и покажем да је то могуће. Ту узнемиреност могао бих готово да назовем предношћу, зато што нам попут неке храпаве стене помаже да се уз њу горе успужемо, када већ нисмо кадри да летимо.

Прва прича је узета из Житија светих. Неки безимени подвижник сусреће другог подвижника, молитвеника, у планинама. Они започињу разговор у коме гост, који је очаран молитвеним духом свога сапутника, пита: „Оче, ко те научи да се молиш без престанка?“ А његов домаћин, који увиђа да је човек духовно искусан, одговара: „Ја то никоме не бих рекао, али теби ћу рећи истину - то су били демони“. Гост онда рече: „Мислим да те разумем, оче, али да ли би могао да ми то подробније разложиш, тако да те не схватим погрешно“. Овај му исприча следећу причу:

„Када бејаш млад, бејаш неписмен и живљах у малом селу у равници. Једнога дана уђох у цркву и зачух ђакона где чита посланицу апостола Павла, који на том месту заповеда да се молимо без престанка. Када чух те речи, огреја ме нека радост и доживех просветљење. По завршетку службе, оставих своје село у великој радости и повукох се у планине, да бих проводио живот искључиво у молитви... То стање потраја у мени неколико часова. Онда поче да се спушта ноћ, постаде хладније а до слуха ми почеше допирати чудни шумови, кораци и урлици. Око мене засветлуцаше неке страшне очи. Зверови излажаху из својих јазбина, да лове плен који им је као храну Бог назначио. Ја се препадох, и уколико сенке

постајаху дубље, мој страх биваше све већи и већи. Читаву ноћ проведох у ужаснутости корака, прасака, сенки, ужарених очију, од свести о својој беспомоћности, знајући да немам камо да се окренем за помоћ. Тада почех да вапијем Богу само оним речима, које ми долажаху на ум: „Исусе, сине Давидов, помилуј ме, иако сам грешан!“ Тако пређе прва ноћ. Ујутро моји страхови ишчезоше,

али бејаш огладнео. Храну потражих по грмовима и ливадама, но тешко могах да утолим глад. А када сунце опет зађе, осетих да се ужаси ноћи враћају... Почех у вапијању да изгрцавам Богу свој страх и своју наду... Тако прођоше дани и затим месеци. Навикох се на језивости природе, али док бих се молио, из трена у трен ис-

крсавала би нова искушења и невоље. Демони и страсти почеше да ме спадају са свих страна, и пошто престаше да ме плаше ноћне звери, силе таме бешњаху против моје душе. И ја још више него раније, вапијех Господу речима: „Господе, Исусе Христе, помилуј ме!“ Ова борба трајала је годинама. Једнога дана нађох се на измаку снага. У својој агонији и јаду почех без престанка да вапијем Богу, али одговора не беше. Бог ми изгледаше неумољив, и пошто се искрзана нит надања у мојој души већ прекиде, препустих се Господу, говорећи: „Ти ћутиш, не бринеш због овога што ми се дешава, али Ти си још увек мој Бог и мој Господар, и ја ћу преумрети на овоме месту него што ћу одустати од свог искања!“ А онда, изненада, Господ ми се јави и на мене и све око мене спусти се - мир. Дотад ми се чинило да је сав свет у таму, а сада га гледах где се купа у божанственој светлости, блистајући благодаћу Божијег присуства, која одржава све створено. Тада, у бујици љубави и благодарности, ускликнух Богу једину молитву која је изражавала све у мени: „Господе, Исусе Христе, помилуј ме грешног!“ И отада, у радости, и страдању, искушењу и борењу или у часу када ме походи мир, ове речи ми свакад избијају из срца. Оне су песма моје радости, мој вапај Богу, молитва моја и моје покајање.“

Овај пример непознатог подвижника показује нам како страдање, очајање и неспокој изнедрвају из нас ове речи молитве. Тај очајнички вапај, рођен из наде која је јача од очаја, храни се очајањем и надилази га.

*Мийројолић
Анђоније (Блум)*

СМРТ ПОПА ВЛАСТИМИРА

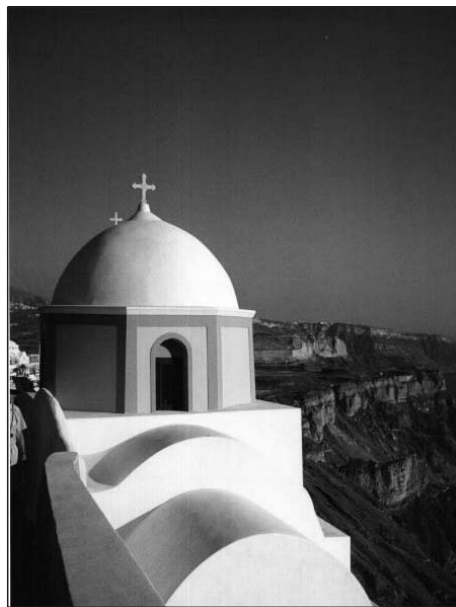
Босански горштаци у парохији рудинској после Бога признавали су само свога попа Властимира. Кад им пре неколико година владика послао младог свештеника из Србије, старији се људи мало забринуше. Покојни је прота поповао четрдесет година, сам је крстио више од пола парохије, сваку је невесту знао по имену, на памет је без читуље помињао мртве сваке фамилије, заједно су се са Аустријом надмудривали, заједно бранили од некрсти. Хоће ли нови свештеник умети са народом?

Властимир стиже баш уочи Светог Николе. Кршњаци што су носили колач на прекадњу вратише се у села весели и задовољни. На слави у Поповића причао је стари Малиша: Нек је Бог на помоћи, добили смо добра свештеника. Кршан као бор и домаћинско дете. Прекадио нам је у цркви, чита као они стари свештеници. Послужили нас у дому ракијом, распитује за чељад и мал, кажем вам домаћинско дете!

Властимир брзо освоји љубав читавог народа. Имао је добра коња и вазда носио свилоруну астраханску шубару уместо камилавке. Прве зиме обиђе до последњег све домове у парохији, опоја многе гробове и покрштава многу децу, јер је покојни прота дуго боловао, и у сваком селу одржа домаћинске састанке. Крену народ да се обавеже уредити сеоска гробља, приону око оснивања задруга, унапред пописа кола и јармове да се мобом довлачи материјал за црквени дом. Уклони

брзо неке жандарме насилнике, притеже лугаре пљачкаше и пред народом се оштро дохвати са средним начелником ради неког неправедног кулука.

О празницима је излазио са омладином на састанке, метао се камена с рамена и претседавао стрељачкој дружини. Поштовали су га и муслимани јер је чувао свој, а ценио туђ закон. Кад га је пут наносио на њихова села увек је више села избацавао по два метка из револвера да се женскиње склони на време.

О црквеној слави на Преображење поп Властимир утврди свој глас за вечита времена. Био је завршио литургију и читао молитве болним и невољним, док је народ пред црквом већ приметно убицајено такмичење. У неко доба упаде у цркву сав узрујан и блед један црквени тотор: Оче Властимире, претури Турчин! Властимир потури требник и у одежди

изађе пред цркву. Метачи су се такмичили у уском простору окруженом са два непрегледна шпалира густо начичканога народа. Осећала се је атмосфера загрејаности. Многе руке стајале су на ножевима за појасом. Висок младић бацао је обема рукама са главе камен тежак бар седамдесет кила. Два гола ножа окренута на више обележавала су бакву. Момка зали крв до очију, вратне жиле набрекнуше и са пуним напонам снаге баца камен. У једном углу код мете стајао је Турчин распасан и бос, дивовског раста, танке кошуље припијене уз знојно тело, а крај њега три му друга, сви са рукама на појасу. „Нијеси дотурио, Милане - рече један - таман фали подланица“. На читав корак иза њих ређале су се јаме, ускопане од камена других бацача. Поп се прогура кроз народ, стаде на бакву и заиска камен. Донесоше му га двојица. Постаја мало, заљуља се у месту, пови се уназад и отисну стену. Поведо се за каменом готово до земље, али се исправи и не помаче, а камен пребаца за читаву стопу Турчину. „Ти ћеш до године, беже, ако Бог да“, рече и отвори кроз народ пролаз Турцима, који изађоше ћутећи.

Кад нас задеси ратна катастрофа Властимир се из седишта парохије повуче у један засеок дубље у планини са женом и дететом.

Април и мај прођоше мирно. Немци су седели на друму у општини и станици не улазећи у села.

Некакви пуномоћници хрватске државе слали су из среза пандуре и звали људе да се организира власт, али су се одазивали само муслимани. Њихова села држала су се сумњиво. Није било још крви али су рушили ограде и помицали међе а камењем гонили нашу децу и жене кад су наилазили у касабу преко њихових села. Попу Властимиру дође стари Јусуф махалбаша муслиманског села Џиндића и држећи у зубима стари чађави чибук рече му: Бива попо, ја не знам што ће изићи из овог кијамета; али знам да смо били и да ћемо бити комшије, и из мог села никог твога неће заболети глава. (Из овог села током рата није нико погинуо, док се другим не зна ни трага).

Поп му захвали и Јусуф пошто попи кафу узјаха коња и оде.

Људи, стари граничари, били су опрезни, и сва села и дан и ноћ постављали су страже на свима прилазима, а сва су била повезана куририма. Са попом су били установили сигнале за разне случајеве опасности. У касабу су ишле само жене.

Крајем маја почеше да по селима ходају хрватски жандарми да купе оружје. Увек их је пратио по неки милиционар муслиман, који је од раније знао ко може држати пушку. Њихов долазак најављивале су страже кукањем кукавице и људи који су били на очима склањали су се. Увек је у правности стајало неколико људи под оружјем, ако би покушали силу.

Кад дођоше по трећи пут на Горње Рудине донесоше налог свештенику да га нотар зове на

саслушање. Била су четири жандарма са једним муслиманом милиционаром. Кад им је Јусуф јавио да су дан раније шест везаних попова протерали за Сарајево, Властимир одби да иде. Жандари запретише силом. Поп обавести људе и поче се спремати за пут. Чим одмакоше мало од куће сачека их заседа, жандари положише оружје и пустише их да иду.

Сутрадан се вратише са водом Немаца и тридесет милиционара. Народ прихвати борбу и експедиција се врати крваво осакаћена. Тако на три дана пред Видовдан букну устанак а прихвати га цео крај до Дрине и Сарајева..

Нигде није било ни једног интелектуалца, ни једног официра, ниједног свештеника осим Властимира. Тројица учитеља, мирнодопски комунисти, добивали су од сарајевских другова немачке легитимације и седели мирно код куће. Сељаци се поврсташе сами, изабраше старешине и командире и почеше борбу. У насељима

око путева, по питомијим крајевима, по градићима где није било светих планина да пруже заштити, пропишташе Срби. Све чешће су стизали црни гласи о покољима, насиљима и паљевини. Властимир као командант одреда чинио је чуда. Иза сваке пећине чекала је заседа непријатеља. Испресецаше све путеве, покидаше шине на пругама, попалише жандарске касарне прикупљајући оружје и муницију. Усташке и немачке посаде изгубише сваку везу, дезорганизоваше се, тероризирани и нападани и дању и ноћу. Почеше да беже према Сарајеву праћени хиљадама муслимана који су учествовали у покољима и ваљали се друмовима са стоком и опремом. Четири месеца након слома Југославије ниче у Источној Босни нова српска држава, створена једино од голоруког сељачког народа. Почеше се враћати бегунци из Србије, стизале су прве групе србијанских добровољаца. Од Вишеграда у крвавим борбама надирао је јуначки мајор Тодоровић. Војвода Дангић је у Власеници успоставио привремену босанску владу, организоване су поште и железнице.

Пред рат, с обзиром да су партијске владе на штету Срба помагале муслимане и шаком и капом, народ је говорио *српска ишина, сјахина машина*. Сад је народ на вагонима који су саобраћали на линији Фоча-Горажде исписао натписе: *Сад је наша ишина и машина, љонићемо Анђу до Берлина*.

насѣавак на 46. сѣрани

ОПЕЛО САМОУБИЦЕ

ПИТАЊЕ: *Зашто је самоубиство ипак њежак грех да Црква самоубицама не дозвољава опело (а пре су и сахрањивани изван гробља)?*

ОДГОВОР: Готово у свим религијама самоубиство је осуђивано као тежак грех. У старој Грчкој постојао је закон по коме су самоубице морале бити сахрањене изван општих гробља, а десна рука, којом је извршено самоубиство, одсецана им је и закопана посебно од трупа. Оправданост овог закона заступа и филозоф Аристотел, а Платон вели да се „ни ступовима ни именима не означавају ови гробови“. Чак у будизму, где су неке секте, због учења о достизању нирване, потпуног умртвљења сваке жеље и тежње, допуштале самоубиство, друге су га осуђивале говорећи да се самоубице поново рађају као демони и да монах који проповеда ослобођење самоубиством од овог бедног живота, пуног муке и грехова, „у ствари проповеда убиство, и већ више није монах“.

И мухамеданство, својим учењем да је највећа врлина безусловно покораване вољи Божјој, не одобрава самоубиство.

У Старом завету се против самоубиства не говори директно, али се његова забрана налази у шестој заповести Декалога која забрањује убиство уопште. Кад Закон говори: Не убиј! треба разумети да он забрањује и самоубиство, нарочито стога што не додаје „ближњег свога“, док... кад забрањује лажно сведочење, он говори: Не сведочи лажно на

ближњег свога (2 Мојс 20,13. 16)... Тако заповест: Не убиј! остаје да се односи на човека. „Не убиј ни другог, ни самог себе. Јер ко убије себе, убија нешта друго, него човека“. Став доцнијег Јудејства према самоубиству, као греху према Створитељу, јасно

излаже Јосиф Флавије, који у „Јудејском рату“ пише: „Или мислите да се Бог неће разгневити ако човек његов дар држи ни за што. Јер од Њега смо примили наше постојање, па Њему морамо препустити да нам га узме...“

Хришћанство је свагда било против самоубиства. Истина, као у Старом, тако се ни у Новом завету не говори директно против самоубиства, али сам његов дух је противан томе чину.

По учењу Православне Цркве, нема човека на земљи који би живео макар један дан а не би био грешан. Отуда је јасно колики је значај покајања за чишћење од греха и стицање светости „без ко-

је нико неће видети Господа“, који за циљ свог доласка на земљу ставља позивање грешника на покајање. Самоубиством човек онемогућава покајање, обраћање Богу за опроштај, и исправку свог живота.

Блажени Августин опширно расправља о питању самоубиства, и сматра га свагда неумесним, „гнусним преступом и злочином достојним осуде“. Против њега износи више разлога које на крају сажима у ове главне: „Ми говоримо једно, једно потврђујемо, једно доказујемо на сваки начин: да самовољно нико не треба да себи причињава смрт, ни ради избегавања временске жалости, јер ће се иначе подврћи вечној жалости; ни због туђих грехова, зато што би иначе још неоскврњен туђим грехом он извршио сопствени најтежи грех; ни због својих пређашњих грехова, због којих је садашњи живот особито неопходан да би се они могли излечити покајањем; ни због жеље за бољим животом у који се нада после смрти, зато што за кривца за своју сопствену смрт нема бољег живота после смрти“.

У греху самоубиства, како је неко приметио, смрт, која онемогућава покајање, бива истовремено са грехом, смрт и грех се поклапају. Тиме управо самоубица себе лишава благодатне помоћи молитава Цркве, јер је њој наређено да се моли за оне који умру у покајању. То се јасно види из чињенице да онима који се кају, ма какав грех да су учинили, Света Црква дозвољава причешће у

СТИЦАЊЕ ВРЛИНА

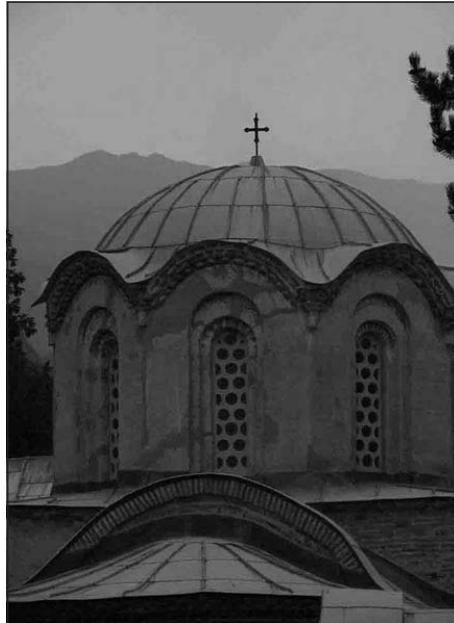
смртној опасности, а у случају смрти не лишава их ни својих молитава, ни хришћанског погребља. Зато је тачна примедба да је Јуда извршио самоубиство и тиме, одузевши себи могућност покајања, учинио већи грех него издајством Христа, који би му свакако опростио да се искрено покајао и опроштење замолио.

Према томе, кад се с извесношћу може закључити да је неко, познавајући еванђелске разлоге против самоубиства, ипак га учинио, у таквом случају не би било могуће снисхођење за дозволу опела, ма и накнадног, нити заупокојених молитава. У случајевима пак у којима се зна да починилац није би свестан тежине греха који чини, било што је „био ван себе“, било због непознавања своје вере, за шта није само он крив, него и други који га нису о томе поучили, виша црквена власт може дозволити накнадно опело таквог самоубице, у тишини и у присуству најуже родбине.

Суштина греха самоубиства јесте, дакле, у томе што човек, везујући се за пролазна добра овог света, губи веру у промисао Божји, у Царство небеско, у крајњој линији веру у Бога. У замену за изгубљену веру у човеку се утврђује мисао о бесмислености живота, да би се најзад, по речима проф. др Јустина Поповића, као код Јуде „богоубиство завршило самоубиством“. Тиме се самоубица одваја од Цркве и њене благодатне помоћи у заупокојеним молитавама и поменима.

*Патријарх Српски Павле,
Да нам буду јаснија НЕКА
ПИТАЊА НАШЕ ВЕРЕ*

„... Сваку врлину треба чинити са намером да се усвоји и да се у њој стекне навика. Тако се грађевинар показује као добар и вешт, способан да чврсто изгради дом.

Ко, дакле, уз помоћ Божију жели да дође у такво добро стање, не треба да говори: „Врлине су нешто велико и ја нисам у стању да их досегнем“. Такав се нада у помоћ Божију или је лењ да се да на нешто добро. Можемо испитати коју год хоћете врлину. Видећете да од нас и од наше воље зависи да ли ћемо је извршити. Јер, каже се: *Љуби ближњег свога као себе самога* (Лев. 19, 18). Не гледај на то колико си удаљен од врлине, да не почео да се плашиш и да говориш: „Како ја могу волети ближњег као самог себе? Како могу да бринем за његове жалости као за моје, нарочито за оне које су сакривене у његовом срцу и које не могу ни да видим, нити да познајем као своје“. Не заводи се таквим мислима и не мисли да је врлина нешто превелико и неизво-

дљиво. Само постави почетак, верујући Богу. Покажи му своју намеру и старање и видећеш помоћ која ће ти се дати за њено извршење.

На пример, представи себи две лествице. Једна води навише на небо, а друга се спушта у ад. Ти стојиш на земљи, између две лествице. Немој да помислиш и да кажеш: „Како ја могу да се бацам са земље и да се одједном нађем горе на врху лествице“. Нити ти то можеш, нити Бог то захтева. Али, барем се чувај да се не спушташ доле: не чини зла своје ближњем, не повређуј га, не оговарај га, не ружи га, не понижавај га. Затим почни по мало да брату своје чиниш добро, тешећи га речима, или саосећајући му, или му нудећи ствар која му је потребна. И тако, пењући се једну по једну степеницу, уз помоћ Божију, ти ћеш доћи до врха. Јер, помажући ближњег мало по мало, доћи ћеш до тога да ћеш желети његови добробит као што желиш своју, и његову корст као што желиш своју. И то значи: љуби ближњег свог као себе самога. Јер, ако будемо тражили, наћи ћемо, Ако будемо искали од Бога, просветиће нас. Јер, у Јеванђељу се говори: *Иишћите и даће вам се; итражитиће и наћи ћете; куцајте и отвориће вам се* (Мт. 7, 7). „Иштите“ говори да бисмо просили у молитви, а „тражити“ значи испитивати како се долази до саме врлине, шта је то што је доноси и шта треба да чинимо да бисмо је стекли. „Тражите и наћи ћете“ значи да тако свакодневно испитујемо. „Куцајте“ значи извршавати заповести. Јер, ко куца, куца са рукама, а руке, пак, означавају делатност.

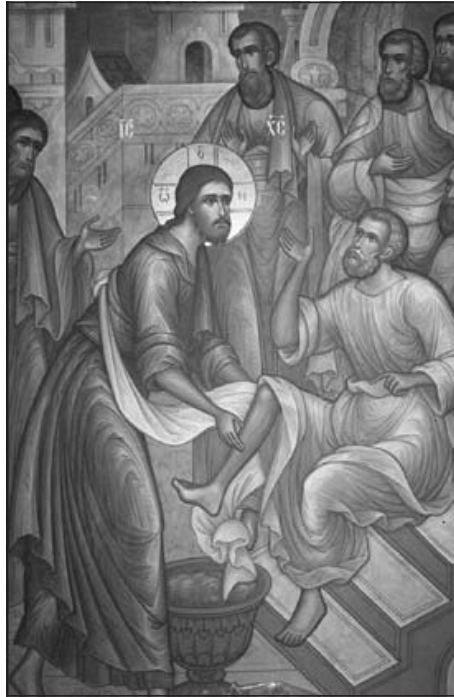
*Поука
аве Доротијеја*

О ПОСЛУШНОСТИ

У Отачнику пише о Преподобном Оцу нашем Јовану Колову како је, када је био искушеник почетник, отишао једном к неком египатском старцу, и ступивши код њега као ученик, овај га је опробао да би видео има ли савршену послушност. Тако, узевши суво дрво, старац га је пресадио у земљу и рекао свом блаженом ученику: „Брате Јоване, свакога дана напој ово дрво са по ђупом воде, док не буде родило“. А вода беше далеко од њих, тако да је ученик с вечери одлазио и ујутру се враћао. А након три године озеленело је и процветало дрво, затим је родило. И старац, узевши род, однео га је у цркву, говорећи: „Браћо, узмите и једите од рода послушања“ (Отачник, Букурешт, 1828, слово Ј).

Опет читамо у Отачнику да је Ава Силуан имао у скиту ученика по имену Марка, који је био веома послушан; он је био добар преписивач, и старац га је много љубио због његовога савршеног послушања. Старац је имао још и друге ученике, једанаест на броју, који су се љутили што старац више љуби онога него ли њих. Чувши то старци из скита, дошли су једнога дана к њему, рекавши му да су незадовољни што он не љуби све ученике једнако. А он, повевши их, изашао је и закуцао на вратима свакога од браће, говорећи: „Брате тај и тај, дођи, јер си ми потребан!“ Али ниједан од њих није га послушао одмах. Затим, дошавши до Маркове келије, закуцао је на врата, говорећи: „Марко!“, а овај, чувши глас старца, намах је изашао, и Ава га је послао на неко послушање, казујући затим старцима: „Где ли су остала браћа, оци?“ Ушавши у Маркову келију, нашли су отворену свеску у којој је писао и виде-

ли су да је управо био отпочео писати слово О, али чувши старца, није више обрнуо перо да би завршио започето слово. Дакле, видели су то старци и много се ползовали, и потом су рекли Ави Силуану: „Заиста, Аво, кога ти љубиш и ми љубимо, зато што и Бог тога љуби“.

Прибележићу другу Свету причу о послушности.

У књизи Светога Јована Лествичника види се да је неки човек по имену Исидор - из племићкога сталежа града Александрије - дошао у неки општежителни манастир. А блажени старшина тога манастира, будући веома искусан пастир и видећи тога Исидора да је горд, суров и лукав, рекао му је: „Брате, ако заиста хоћеш да понесеш јарам Христов, знај да пре свега хоћу да се извежбаш у послушности“. А он је рекао: „Као гвожђе у руке ковача, тако и ја себе предајем и

потчињавам се теби, Пресвети оче“. А велики поучитељ, радујући се тој његовој одлуци, намах је дао Исидору место подвига, рекавши му: „Брате, хоћу да будеш вратар на манастирској капији, и свакој души која буде ушла и изашла твори метанију, казујући јој: Моли се за мене, оче, јер сам месечар“.

Послушавши Исидор старешину као ањео Господа, творио је то послушање с великим стрпљењем седам година, те је блажени старешина хтео да га приброји сабору братства и да га удостоји рукополагања. А Исидор, прозван „Гвозденим“ - јер тако га беху прозвали због његове послушности, смирења и трпљења - упутио је пастиру много молби преко Светога Јована Лествичника и преко иних Отаца, да га и даље остави тамо, како би завршио своју трку, дајући магловито до знања да се његов позив и кончина приближују. То се и догодило управо тако, јер пошто га је његов чудесни учитељ оставио у истом стању и поретку, после десет дана, у дубоком смирењу, отишао је Господу, и седмога дана по свом уснућу узео је к себи и манастирскога вратара; јер Блажени му беше рекао: „Брате, ако будем стекао смелост ка Богу, нераз двојан ћеш од мене и тамо бити веома убрзо“. То се и испунило, ради веће потврде његове савршене послушности и смирења, којима је следио Богу (Лествица, Поука 4, стр. 20).

Ево и друге чудесне приче.

У манастиру Светога Јована Саваита у Азији био је неки старац, лењив и врло суров по природи. Овај је, Божјим Промислом, добио некога младог ученика по имену Акакија, простодушног у понашању, али мудрог, који је толико батина поднео од онога старца, да би многима изгледало невероватно, јер га је мучио не са-

СВЕТИ АНДРЕЈ, ХРИСТА РАДИ ЈУРОДИВИ

мо вређањем и погрдама, него и ранама. Али трпљење онога ученика није било нерасудно, јер видећи га блажени његов старешина Јован Саваит како као какав купљени роб страда од онога суровог и нечовечног старца, питао га је много пута, казујући му: „Шта је, брате Акакије? Како си провео данашњи дан?“ А он му је намах показивао: кад модро око, кад врат, а кад главу рањену.

Блажени старац, спознавши да је велик делатељ трпљења, казивао му је: „Добро, добро, брате Акакије; трпи, јер ћеш се ползовати“. Дакле, творећи он послушање с многим трпљењем код онога немилосрдног старца током девет година, отишао је Господу. А након што би покопан на гробљу отаца, после пет дана отишао је Акакијев старешина к једном од великих старца оданде, говорећи: „Оче, брат Акакије је умро“. Чувши то, старац је одговорио: „Оче, не могу да поверујем“. А он му рече: „Дођи па види“. И уставши старац, намах је отишао на гробље заједно са старешином Блаженога подвижника. Стигавши тамо, викнуо је оном што је и у уснућу уистину жив, као живом човеку, рекавши му: „Брате Акакије, јеси ли умро?“ А премудри послушник, показујући и по смрти послушност, одговорио је: „Како је могуће, оче, да умре човек који је трудбеник послушности?“ Тада старац који му беше старешина и који га је веома много мучио, устрашивши се од тога одговора који је дошао из гроба, пао ничице, и са сузама искао од игумана лавре келију близу Акакијевога гроба, и тамо је с великим покајањем пребивао до смрти, иштући опроштај од свих отаца и браће, казујући им: „Опростите ми, оци и браћо, јер сам учинио убиство“ (Лествица, Поука 4).

Једном је Свети Андреј пролазио кроз мноштво народа на тржници, недалеко од куле коју је подигао Свети Равноапостолни цар Константин. Ту је била и нека жена по имену Варвара. Она је дејствовањем Светога Духа доспела у иступљење и видела да блажени Андреј међу мноштвом народа корача у виду блиставог огњеног стуба. Неки су га гурали, неки ударали, а многи су, гледајући га, говорили: „Овај човек није при себи! Сишао је с ума! Ни својим непријатељима не бисмо пожелели да дођу у такав положај!“ Иза Андреја су корачали демони у виду црних Етиопљана и један другоме говорили: „Не дао Бог да се још један овакав појави на земљи! Нико наша срца није спалио тако као овај, који се претвара да је безуман јер не жели да служи свог господара. Он се сада подсмева целом свету!“ Варвара је видела да Етиопљани стављају неке знакове на оне, који су ударали светога и да међусобно говоре: „У сваком случају, нека нам послужи као утеха то што га немилосрдно туку. Они, који без икаквог разлога туку угодника Божијег, биће због тога осуђени у смртном часу, и за њих нема спасења!“ Када је то чуо, блажени се дејствовањем Духа Божијег устремио на њих као пламен и страшном силом развејао знакове које су ставили демони. При том им је претећи говорио: „Ви немате права да стављате знакове на оне, који бију мене! Ја се молим Владики да им

ударце, које ми задају, не упише у грех! Они тако поступају услед незнања, и због његовог незнања биће им опроштено!“ Када је свети ово изговорио, него се отворило као што се отварају врата и из њега је према светом полетело мноштво прекрасних ластавица. Међу њима је био и снежно бели голуб, који је у кљуну носио златан маслинов лист. Он се светоме обратио људским гласом: „Прими овај лист, који ти је Господ Сведржитељ послао из раја као знамење благодати Божије, јер си милостив и човекољубив као што је милостив и човекољубив и Сам Господ. Он ће те прославити и увеличати милост Своју над тобом, јер и ти опрашташ и љубиш оне који те бију, молећи се да им тај грех буде опроштен.“ Кад је то изговорио, голуб је слетео на главу светога. Гледајући то, блажена жена се задивила и, дошавши себи након виђења, помислила: „Колико светиљки Бог има на земљи, а нико за њих не зна!“ Варвара је неколико пута покушала да и другима преприча своје виђење, али јој је сила Божија то забранила. Након тога, Св. Андреј ју је срео у граду и рекао: „Варвара, чувај моју тајну и никоме не казуј о ономе што си видела све дотле, док не прођем кроз место шатора дивног, до дома Божијег (Пс. 41, 5).“ Она му је на то одговорила: „Светиљко и угодниче Божији! Догодило се да сам намеравала да испричам, али ми је то забранила невидљива сила Божија!“

О БЛАГОСЛОВУ

Док сам био нов искушеник почетник у овом манастиру, дошао је овамо неки брат по годинама старији од мене, који се звао Василе Максим. Овога је отац старешина одредио да обитава у келији са мном. Он је по природи био благ и ђутљив човек. Али после неке три године послушања, почео је упорно искати да га замонаше, образлажући да је одслужио војску и да је у годинама, имајући отприлике 25-26 година. Стари наш старешина казивао му је: „Имај још стрпљења, брате Василе, а када приспе час и за тебе, замонашићемо те“. Међутим, он се све више жалостио, смуђивао и роптао, питајући што и њега не замонаше и зашто су друге замонашили пре њега. Инога пута, у Светом и Великом посту отишао је у канцеларију Светога манастира и рекао оцу који је тамо био дежуран: „Дошао сам да те замолим да ми напишеш молбу Светој митрополији ради монашења“. Отац Јоил, који је имао послушање секретара, рекао му је: „Написао бих ти, брате Василе, али немам марке да прилепим на молбу, и немам ни добре хартије“. То му је рекао пошто је хтео некако да учини да он донекле одгоди своју одлуку. Онда је он рекао: „Идем ја до Тргу Њамца да купим хартију и марке“. А отац секретар га је саветовао, рекавши му: „Ако хоћеш да идеш, брате Василе, пођи најпре у Свету цркву к оцу старешини и узми благослов, јер нико не може никамо отићи без благослова старешине“.

Чувши то, брат Василе је дошао у Свету цркву, где је стари старешина управо служио Свету литургију. Ја сам се случајно налазио у десној певници и видео сам га где иде ка Светом олтару

да узме благослов за полазак. Али старац му је рекао: „Немој, брате, никамо ићи, него остани на Светој литургији, јер будеш ли отишао без благослова, набасашеш на велику опасност“. Он, међутим, није послушао, него је, учинивши три метаније пред Богомајком и изашавши из цркве, пошао путем који води ка Тргу Њамцу. Када је стигао до места званог Бели Поток - који из планина тече шумом - изашло је пред

њeга седам врло ружних ђавола, под видом монаха, носећи на главама црвене камилавке, као протојереји, и у рукама огњене палице; и почели су показивати према њему, говорећи: „Хајде да ухватимо овога, јер је пошао у Тргу Њамц без благослова свога старешине“. Када их је он видео, почео је да се крсти и дао се у бег, да га не би ухватили. Тако је бежао скоро цели дан по шуми и по планинама, будући гоњен од оних седам ђавола. Под вече, кад сам се ја затекао у манастирском дворишту, видео сам брата Василе како улази на врата звоника, без феса на глави, с косом веома умршеном, с једном ногом босом, с другом ногом обувеном, имајући црвене очи као крв, и на грудима стежући наручје сувих, дебелих гранчица, и почео је јако да виче к мени: „Брате Костика, седморица за мном, не остављај ме, седморица за мном“. И почео је узимати

дрва од оних што је имао у наручју и бацати их за собом, као кад би се бранио од вукова или паса. И опет је викао: „Не остављајте ме, седморица за мном, не остављајте ме“.

Ја сам се претрашио када сам га видео у том стању и нисам знао шта да кажем. Хоћећи да му приступим, ударио је и мене једним дрветом, говорећи: „Не видиш ли да је седморица за мном?“ Тада сам ја, видећи да није при здравој

памети, позвао неког брата, по имену Симеона, који је телом био јачи од мене, и када је онај дошао, рекао сам му: „Брате Симеоне, не остављај ме, јер ће ме овај убити; не видиш ли да је луд?“ Онај се као стрела устремио на брата Василеа, обухватио га рукама и оборрио на земљу, и држећи га тамо, рекао ми је: „Иди, брате Константине, и донеси конопац из штале, од говеда“. Отишао сам брзо, и пошто сам му донео конопац, свезао га је а затим одвео у келију где смо обитавали, након чега се сакупило много отаца и браће, који су се чудили како ђаволи муче брата Василеа, како се он отима, будући тако снажно свезан, и непрекидно виче: „Не остављајте ме, јер она седморица хоће да ме узме са собом“.

Видећи то, отрчао сам к оцу старешини, који се налазио у градини с оцем економом, и рекао сам му: „Оче старешина, дођите

КАЗИВАЊЕ О ЈУРОДИВОЈ

брзо и раздрешите брата Василеа, јер је полудео“. А старац ми је рекао: „Нека га, брате, нека се још помучи, јер је преступио благослов и отишао по својој глави камо је хтео“. Пошто сам ја много настојавао, јер ме беше жао јаднога брата Василеа, најзад је старац рекао: „Ево доћи ћу одмах; иди пре мене и донеси ми из цркве Требник, епитрахил и крст“.

Отишао сам напред и донео, и одмах је стигао и старац тамо, а келија беше пуна отаца и браће. Он је брзо узео епитрахил, књигу и крст у руку, и рекао нам свима: „Клекните!“ Тако му је прочитао велико раздрешење и друге молитве, а затим нам је рекао: „Раздрешите му конопац, јер га је и Бог раздрешо“. И намах брат Симеон, који га беше свезао, заједно с другом браћом, одвезао га је, а он је стојао мирно и са закрвављеним очима гледао нас и рекао је: „Опростите ми, оци и браћо, и молите се Спаситељу и Богомајци за мене грешног“. То рекавши, заспао је. Потом је старешина рекао: „Оставите га да се одмори, јер су га веома гонили и мучили ђаволи“. И гледаху оци његову изувену ногу, која беше веома изударана и окрвављена, због тога што је трчао по дрвећу и камењу, гоњен од оних седам ђавола. Пошто се пробудио, испричао је свима шта му се догодило због преступања благослова и послушности.

То сам прибележио, сматрајући да је достојно да буде читано, јер сам својим очима видео, не само ја, него сви оци и браћа у манастиру. Све је то остало за нас као лекција за цели живот, да нико више не чини ништа по својој глави, и да се нико више не усуди чинити штогод без благослова. Чуо сам многе где казују: „Брате, немој чинити штогод без благослова, јер ћеш имати запосла с оном седморицом“.

Старац Клеоџа

У женском (тавенисиотском) манастиру живела је једна девственица, која се представљала као малоумна и ђавоимана. Толико су је се сви гнушали да чак нису ни јели заједно с њом. Она је обично боравила у кухињи, и тамо је обављала свако задужење. Могло би се рећи да је она на делу испунила оно, што је записано: *Ако неко међу вама мисли да је mudar у овом веку, нека буде lud да би био mudar* (1 Кор. 3, 18). Главу је повезивала крпама и тако је служила. Од четири стотине монахиња, никада је ниједна није видела да једе. За све време свог живота није села за трпезу, нити је узела комадић хлеба, него је скупљала мрвице и отпатке са стола и тиме се прехрањивала. Никога ничим није увредила, никада ништа није рекла, ни мало ни велико, никада није узроптала, иако су је често ударали и ругали јој се. Једном приликом се Питириму, поштовања достојном отшелнику, јавио ангео Господњи и рекао: „Зашто о себи мислиш да си благочестив, и поносиш се што живиш на таквом месту? Хоћеш ли да видиш жену, која је благочестивија од тебе? Пођи у женски тавенисиотски манастир, и наћи ћеш једну која на глави носи крпу. Она је боља од тебе, јер се бори са толиком оскудицом, а никада се својим срцем није удаљила од Бога. Ти, међутим, иако седиш овде, у мислима луташ по градовима и као да никада и не излазиш из њих!“ Питирим је устао и пошао на место где се налазио манастир, тражећи најпре од настојатеља дозволу да уђе у женски манастир. Они су одлучили да га пусте, јер је то био од свих уважаван старац. Кад је ушао овамо, Питирим је затражио да види све манастирске житеље. Јуродива се, међу-

тим, није појавила. На крају им је рекао: „Упознајте ме са свима, јер овде неко недостаје!“ Они су му на то одговорили: „Овде, у манастирској кухињи, имамо и једну јуродиву или, како их зову, малоумну.“ Старац им каже: „Доведите и њу, хоћу да је видим!“ Сестре су је позивале, али она није хтела да дође. Можда је разумела о чему се ради, а можда јој је то и по открочењу било познато. Почеле су насилно да је повлаче, говорећи: „Свети авва Питирим жели да те види!“ Кад је најзад дошла и кад је Питирим видео крпу на њеној глави, пао је пред њене ноге и рекао: „Благослови ме, мати моја!“ Међутим, и она је пала пред његове ноге и узвикнула: „Благослови ти мене, авво!“ Сви су се запрепастили и почели да му говоре: „Немој да те увреди, авво, јер она је јуродива!“ Старац им на то одговара: „Ви сте јуродиви, јер она је и мени и вама мати (тако називају жену духовног живота). Желео бих да се у дан суда покажем достојан ње!“ Кад су то чули, сви су пали пред њене ноге, плачући због различитих увреда које су јој нанели. Пошто се помолио за њих, Питирим је после неколико дана отишао. Јуродива, међутим, није могла да поднесе славу и поштовање сестара, као ни њихова извињења, па је отишла из манастира. Нико није знао куда се запутила, где се сакрила и кад је окончала. Ето каква је јуродивост по Богу и презирање људске славе! Одбацивши славу од људи, она се удаљила, јер је желела да је прослави Бог, Који уистину и прославља оне што Га љубе. Њему нека је слава у векове! Амин.

*Св. Јефрем Сирин
„Огњени стуб“*

О СКРУШЕНОСТИ СРЦА

Ја свакодневно гневим Твоје дуготрпљење, Владико. Пред очима ми је и моја горчина и Твоје милосрђе. Међутим, благодат Твог дуготрпљења побеђује моју горчину. И птице с великом самилошћу хране своје птиће и, будући одбачене од свог потомства, не распростиру свој немардотле да би их запоставиле, јер бивају надвладане сопственом самилошћу. Ако и птице показују такву самилост, уколико онда више Твоја благодат, Владико, бива надвладана Твојим сопственим милосрђем, да би помиловала све који жуде за Тобом. Слично томе, ни срце мајке, коју је дете осрамотило, не може да поднесе да га презре, јер бива савладано сопственом самилошћу. Ако она, која је отхранила сопственим млеком, бива надвладана својом самилошћу, колико онда више благодат Твог човекољубља, душељубиви Владико, свакодневно бива побеђена Твојим милосрђем, да би спасла и помиловала оне што непрестано жуде за Тобом?

Будући, дакле да сам у власти нечистог непријатеља који ме свагда угњетава, дању и ноћу са сузама вапим Твом милосрђу да ме Ти избавиш од његових напада. Ко ће моћи да поднесе замке лукавога, ако Твоја благодат, Владико, одступу макар и на један једини тренутак? Непријатељ из часа у час угњетава моју душу и речима и делима. Нека Твоја сила, Христе, која је запретила морским таласима (Мк. 4, 39) запрети и њему, да не би имао моћ над мношвом, Твојим слугом. Он свакодневно обнавља своја лукавства против мене, жуди да овлада мо-

јим умом, да га удаљи од сладости Твојих заповести и прекрасних поука које су у њима. Брзо, Владико, ниспошљи Своју благодат, да би од Твог слуге одагнала велику змију са свим мрским и нечистим помислима.

У то ће Те, Владико, убедити Твоја сопствена прича. Ти си казивао да је у једном граду био неки судија, који се Бога не бојаше а, такође, се ни људи уопште не стиђаше. У том граду је била и једна сиромана удовица, која га је свакодневно молила и говорила: Одбрани ме од супарника мојега. И поред тога, он не хтеде задуго да на ову угњетену жену обрати било какву пажњу. Међутим, трпљење ове удовице имало је успеха, тако да је немилосрдног и несажаливога обратило на прави пут (в. Лк. 18, 2-5). Увређена удовица долази код неправдног и немилосрдног судије да би је заштитио од њеног супарника. Ја пак долазим свом милосрдном Владики, благом и дуготрпљивом, Који има власт над небом и над земљом, да би ме убрзо услишао. Света, божанствена уста, јер не лажеш, Ти, благословени, као што си рекао Ти Сам, Спаситељу! Покажи Своју заштиту свима, који се даноноћно у Тебе надају. Не оклевај ни да мене заштитиш, Владико. Отргни ме од непријатеља и управи мој пут ка Теби, да бих, победивши непријатеља Твојом благодаћу, благосиљао Тебе, милосрдног и дуготрпљивога, да бих прослављао Тебе, јединога, Који желиш да се сви људи спасу.

*Свѣиѣ Јефрем
Сирин*

БОЖИЈА ПРАВДА

Као аргумент против Божије правде и правосуђа истиче се чињеница: у овом свету често праведници страдају а грешници благују. Но ова чињеница добија своје једино могуће правилно објашњење у светлости богооткривеног учења светог Писма и светог Предања. По њему, живот на земљи није време ни коначне награде ни коначне казне од стране Бога; недаће праведника и благовање грешника у овом свету често зависе од људи и околности које сами људи стварају. Када Бог допушта или шаље невоље на праведнике, Он поступа по својој премудрој правди, јер на земљи нема праведника који не би ни у чему сагрешио. Бог то чини са добром намером: да их помоћу тога још више прекали у добру и утврди у вери, а тиме и од свакога греха очисти. Када пак Бог у овом свету обасипа грешнике својим добрима, Он то чини да би их добротом пробудио и побудио на покајање, показујући им тиме своју милостиву правду и сведочећи им да је блаженство и радост само у божанском добру. Чинио једно или друго, Бог поступа по својој вечној правди, јер као свезнајући Он до најмањих ситница зна све шта је у човеку. Али упоредо са оваквим поступањем Божјим према праведницима и грешницима врши се чисто субјективни процес како у душама праведника тако и у душама грешника: уколико се умножавају страдања праведника, утолико се и утеха Божја умножава у њима; грешници пак, и при спољашњем благовању, често бивају мучени својом савешћу за своје грехе и безакоња.

*Преј. Јусѣин
Белијски*

О ПРИПРЕМИ ЗА МОЛИТВУ

Због великог значаја молитве потребно је да се, пре њеног упражњавања, припремимо за њу. Пре молитве припреми се и не буди као човек који искушава Господа (Сир. 18, 23). „Ми који желимо да предстанемо Цару и Богу и да разговарамо с Њим не смемо кренути на пут неприпремљени, да Он, угледавши нас издалека без прописаног оружја и дворске одоре, не нареди слугама Својим и помоћницима да нас вежу и баце далеко од лица Његова а молбе наше да поцепају и баце нам натраг у лице“, каже Св. Јован Лествичник. Прва припрема састоји се у одбацивању злопамћења и осуђивања ближњих. Ту припрему је заповедио Сам Господ. *И када стојите на моливи, заповеда Он, прашијате ако ишта имате против кога; да и Ошац ваи који је на небесима ојросити вама сагрјешења ваиа. Ако ли иак не опрашијате, ни Ошац ваи који је на небесима неће ојросити вама сагрјешења ваиа* (Мк. 11, 25-26). Као даља припрема служе: одбацивање бриге силом вере у Бога, силом преданости и покорности вољи Божијој, свест о својој огреховљености и скрушеност и смирење (унижење) духа који проистичу из те свести. Једина жртва коју Бог прихвата од пале људске природе јесте скрушеност духа. *Јер да си хйео жрйве, ја бих Ти йринео*, каже Богу Његов пророк у име сваког човека који је пао и који живи у свом паду. Ти, међутим, *за жрйве свесйаљенице не марши. Жрйва је Богу дух скрушен; срце скрушено и унижено Боџ неће одбацити* (Пс. 50, 18-19). Свети Исаак Сиријски понавља следећу изреку другог Светог Оца: „Ако неко не сматра себе грешником, његова молитва није угодна Господу“. На својој молитви стани пред невидљиво Господа као да Га видиш и с убеђе-

њем да Он види тебе, и да пажљиво на тебе мотри. Стани пред невидљивог Бога као што злочинац, ухваћен у многим злоделима и осуђен на казну, стоји пред претећим, непристрасним судијом. Тачно тако и јесте: ти стојиш пред својим сувереним Владиком и Судијом; ти стојиш пред таквим Судијом пред којим се неће

Св. Игњатије Брјанчанинов

оправдати нико жив (Пс. 142, 2), који свагда побеђује када Му суде (Пс. 50, 6), који не осуђује само онда кад, опраштајући човеку по Свом неизрецивом човекољубљу, не иде на суд са слугом Својим (Пс. 142, 2). Кад осетиш страх Божији и кад услед страха Божијег током своје молитве осетиш и присуство Божије, невидљиво и духовно видећеш Невидљивог и разумећеш да је молитва стајање на Страшном суду Божијем. На молитви стани оборене главе и очију уперених у земљу, стојећи чврсто и непомично на обе ноге; молитву поткрепи плачем срца, уздисањем из ду-

бине душе и обиљем суза. Побожно спољашње стајање на молитви неопходно је и корисно за свакога ко се подвизава подвигом молитве а посебно за почетника, код којег се душевно расположење најбоље усклађује (саображава) с положајем тела. Апостол је заповедио да молитви претходи захвалност: *У моливи будите истјрајни; бдите у њој са захваљивањем*, каже он (Кол. 4, 2, слично и у Флп. 4, 6). Апостол сведочи да је захваљивање заповедио Сам Бог: *Молите се без пресјанка, на свему захваљујте; јер је ово воља Божија за вас у Христју Исусу* (1 Сол. 5, 17-18). Шта значи захвалност? То је славословљење Бога због Његових безбројних добротинастава, која се изливају на сваког човека и на васцело човечанство. Таква захвалност уводи чудесно спокојство у душу: она уводи радост, иако (човека) са свих страна окружују недаће, уводи живу веру, услед које човек одбацује сваку бригу о себи, гази људски и демонски страх, у потпуности се потчињава вољи Божијој. Такво душевно расположење је изванредно припремно расположење за молитву. *Како, дакле, йримисте Христја Исуса Госјода, йако у Њему и живите, укорени и назидани у Њему, и уйврђени у вјери као ишо сйе научени, избилујући у њој са захвалношћу*, тј. посредством захвалности задобијте обиље вере, каже Апостол (Кол. 2, 6-7). *Радујте се свагда у Госјоду, и ојетй велим: радујте се!... Госјод је близу. Не брините се ни за ишо, неџо у свему моливом и мољењем са захвалношћу казујте Боџ жеље ваие* (Флп. 4, 4-6).

Свети Игњатије
Брјанчанинов
„Принос савременом
монашћу“

ДВЕ ЛЕПТЕ

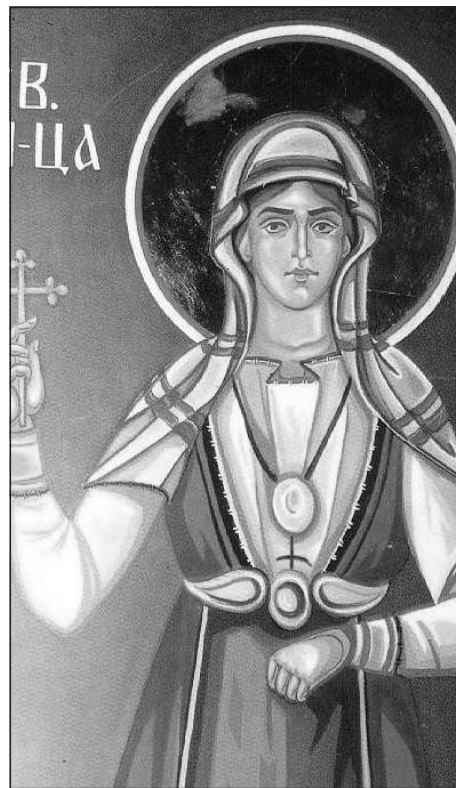
Иседе Исус према храмовној благајни и гледаше како народ меће новце у њу. И многи богати метаху много. И дошавши једна сиромашна удовица метну две лепте, које чине један кодрант. И дозвавши ученике Своје рече им: *Заиста вам кажем: ова сиромашна удовица метну више од свију који мећу у храмовну благајну. Јер сви метнуше од сувишка својега; а она од сиротиње своје метну све што имаше, сву имовину своју* (Јеванђеље по Марку 12,38-40).

Слика сиромашне удовице која је у храмовну благајну положила две лепте, и која је од Христа била похваљена више од свих других приложника, представља још једну класичну слику. Она је једноставна и јасна. У њој се похваљује квалитет дела вере и љубави, према спољњој манифестацији тога дела. Но, дело удовице је значајније него што се обично приказује, и речи Христове су дубље од просте похвале доброг дела.

Удовица је била сиромашна, и у благајну храма положила је скромну суму. Илак, Господ је издваја од свих других приложника. Издвајајући удовицу, Господ величину њеног дара не објашњава тиме што је она дала један кодрант од два која је, на пример, имала, нити тиме што је положила две лепте од свег срца, него њу и њен дар похваљује због тога што је положила „све што је имала, сву имовину своју“.

Замисли то: „Положила је све што је имала, сву имовину своју“.

Ето какав дар се похваљује! Ето какав треба да буде квалитет дара! Ето какво треба да буде срце! Похваљује се таква обраћеност Богу, таква вера у Господа, и такав дар вере, код којих човек сасвим заборавља на себе. Пошао је Богу и све је понео Њему, а за себе не зна чак ни шта ће сутра јести, и хоће ли уопште јести, јер нема ништа!

Св. муч. Златица Меѓленска

Пошао је човек Богу, и за њега више ништа не постоји. Не постоји чак ни он сам. То је јеванђелски пример потпуног предавања себе Богу, кад између душе и Бога нема чак ни сенке земље. То је пример вере и љубави до самоодбацавања и самозаборава.

Јасно је да ће, код такве обраћености и код такве вере и љубави, сваки дар људске душе, колико год био мали према мерилу спољашњости, надјачати све друге, јер је ту на жртву вере и љубави принесен сав људски живот.

Ето о каквој вери, љубави и дару је реч у причи о две удовичине лепте! И ти, ако желиш да измериш колико су мали или велики твоји дарови Богу и ради Бога, измери их степеном предавања себе Богу из вере и љубави према Њему, и степеном одрицања од себе - степеном самозаборава у служењу Богу.

Ето због чега на другом месту Господ заповеда да онај ко је донео дар у олтар и сетио се да његов брат има нешто против њега, треба да остави дар код олтара и да најпре пође да се измири са братом, па да тек онда принесе Господу свој дар. Тако је заповеђено да би се онај ко приноси дар ослободио од сваког земаљског терета, од свих „дугова“ који га везују за земљу, и како би, на тај начин, са својим даром слободно могао да се одвоји од земље, па чак и од себе самог. Сила дара је у одвојености душе од земље и у њеној усмерености ка Христу, када је она спремна да не само дар, него и себе саму, у сваком тренутку преда Христу. Тако треба да схватиш причу о удовици.

*Еџиској Григорије
Лебедев,
„К светлостџи
Јеванђеља
Христџовоџ“*

ЈЕДАН ВАЖАН ПРЕДЛОГ

Два наставника и васпитача Богословије Светог Саве у Ср. Карловцима поднели су Професорском савету своје школе реферат који дубоко задире у интимни духовни живот наше Цркве и њеног свештеника, а нарочито у погледу одгајивања и образовања богословског подмлазика у нашим Богословијама. Тај реферат гласи:

Професорском савету Богословије Светог Саве.

Наставничка, а нарочито васпитачка дужност дала нам је непобитне доказе да је душа наше школе у опасности. У опасности је, јер је систем наставе схоластички безживотан и протестантски механичан; у опасности је, јер нашој православној богословији недостаје оно што је специјално православно: недостаје оно што Православље издваја од свега неправославног. Гледано кроз призмину наше наставе, Православље је библиотека, која се може студирати, а не живот, који се мора живети. Православље се предаје неправославним методима, позајмљеним са неправославног Запада: и није чудновато што су наши савремени свештеници, у доста случајева, протестантски или католички настројени, и са јавним или тајним склоностима ка Католицизму и Протестантизму. Стање у нашој Цркви је очајно: очајно је због одсуства чисто православног подвига код већине нашег свештенства. Неопходно је потребна одлучна и дефинитивна православна подвижничка реакција. Таква православна реакција може се извести једино стварањем чисто православног свештеничког типа. Увређена васељен-

ска савест Православне Цркве налаже нама, који спремамо свештеничке кандидате, да Православље проповедамо православним методима и да православне свештенике израђујемо православно-подвижничким методима. Православље има своју душу, своју суштину, има и своје специфичне православне методе и путеве. Неприродно је и немогуће је Православље истински успешно предавати неправославним методима, јер оно не подилази ни под какве католичко-протестантске системе и методе.

Православље је на првом месту - Житије, и то - Свето Житије, а на другом месту - наука, и то животна, опитна, благодатна наука, у којој нема ничег схоластички-мртвог и протестантски-рационалистичког. Православље има своју методу и своју педагогику, то су - Житија Свјатих. У њима су изнети многовековни васпитни методи православног, помоћу којих је Православље стварало од не-светих људи - Светитеље, од грехоликих душа - Христолике душе. Једино се у Житијама Светих налази право православно учење о души, учење израђено многовековним благодатним опитом, учење о томе шта је људска душа, откуда долази, куда иде, каквим се средствима, методима и подвизима очишћава и постаје христолика. Житија садрже православно психологију, опитно-благодатну психологију, која је сушта супротност псевдоопитној психологији Запада, психологији *ohne Seele* (=без душе). Осим тога, Житија Светих садрже опитно оправдање догмата: у њима се догматика јавља као опитна наука, наука пре-

живљавања (= проживљавања). Животи Светитеља су изаткани од преживљавања православног догматских и моралних истина. У Житијама се налази и сва православна етика, опитно представљена, изражена и оправдана. Житија садрже у себи оно што Православље чини православним. У њима се показује и непобитно доказује да је Православље - Живот, а не теорија, опитна наука, а не гомила безживотних правила. Житија Светих стварају убеђење да је лични православно опит - једини начин да човек постане православан, да позна Православље и да проповеда Православље. То је једини пут и другог нема: сваки други пут, посредно или непосредно, одводи Католицизму и Протестантизму.

Због свих тих разлога: изучавање Житија Свјатих је најнеопходнија неопходност не само за свештеничке кандидате, већ и за сваког православног хришћанина. Стога ми предлажемо Професорском савету Богословије Светог Саве да што пре поднесе Светом Синоду предлог да се изучавање Житија Свјатих унесе као обавезни предмет у програм наставе за православно Богословије. А као још један чисто локални и привремен разлог за ово, нека нам послужи присуство чешких студената у нашој школи, јер ће изучавањем Житија Свјатих најбоље осетити велику разлику између Православља с једне и Католицизма и Протестантизма с друге стране.

*Јеромонаси:
Јусџин Појовић и
Иринеј Ђорђевић,
наставници Богословије
Св. Саве. (1923)*

ЗАШТО ЈЕ ДРЖАВА ОСУЂЕНА НА ПРОПАСТ

*...Цар хришћански ѿиша, и до-
бија одговор, зашто је држава
његова осуђена на ѿројаси*

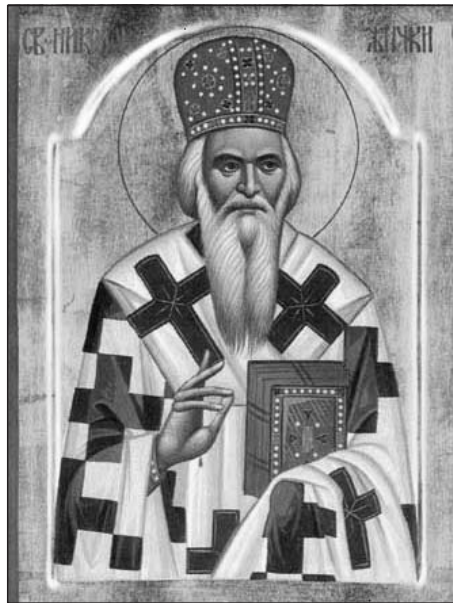
Саслушавши без даха оно што му се говораше, Лазар мало заћута, па онда упути ово питање: *Каж ми, свети весниче небески, зашто је држава моја осуђена на ѿројаси?*

Одговори му весник вишњих небеса:

- Зато, кнеже, што је остарила. По логици стварања све што у овој вашој васиони остари, мора да се склони, и да се замени новим. Тебе ове речи изненађују, видим. Видим - јер ја гледам кроз душу твоју, са свима њеним мислима и осећањима што је наизменично испуњују и таласају. Таква је мо нас грађана царства духовнога, да прозиремо душе кроз, као провидно стакло. Нас не интересују тела од земље, променљива, трошна и пролазна; нити се ми на њима погледом задржавамо. Ми испитујемо у земљи тела оно што припада нашој држави, небесима. Оно што је сродно нама, и што ће некад делити с нама бесмртно грађанство, оно нас занима. Изненађен ево ти сад говориш о себи: Како, зар моја држава остарила, док толика друга царства што два и три пута дуже трају на земљи па да нису остарила ни на пропаст осуђена?

Тешко је телесном сагласити се са духовним. Телесно умујући људи цене старост по времену, а духовно умујући духовни рачунају старост по унутрашњој снази. Вазда младим може се назвати само Свевишњи, Бесмртни, Вечни. Не само времена, него вечности су прешле преко Његове главе не зарезавши ниједне боре на лицу Његову. И ми ангели Његови од створења смо истоветно млади - премда смо створени пре свих љу-

ди - млад исмо само зато што држимо Њега у себи, Његов Свети Дух, и што Њиме живимо, Њиме дишемо, Њиме се хранимо, Њиме радујемо. А све што се испуњава нечим другим ван Њега, што тражи живот ван Њега, што јури за задовољствима ван Њега, и што се храни мртвом храном, брзо стари и умире. Од духа, који је у створеним бићима, зависи живот и малдост; од духа - старење и смрт. Према духу у једном народу одлучује се његова судба, његово одржање или његов пад.

Од људи најсличнији су ангелима отшелници и испосници, то јест оне душе, које су од земље узимале најмању количину за одржавање свога тела, док су оне себе храниле даноноћно Његовим Духом, Духом вечног живота и вечне младости. И душе су њихове биле толико товне и силне, да су могле одржати чак и тела њихова у снази и трајању дуже од оних, који су са духом слабости брижно хранили своја тела, и своје душе, само земљом.

Тако је, кнеже, са појединцима, тако и са групом сродних појединаца - са народима. Твоја држава је већ престарила, и мора да падне. Не пада она због старости временске него због отрова, који је узимала у се и нагомилала у себи. Тај отров овештао ју је и смежурало као старицу. Српској властели прорасла је земља кроз душу. Зато их је Дух Божји оставио и склонио се у душу народну. Но дим страсти, који је удаљио од властеле Духа Светога, и који је из пакла пробио кроз дух природни, почео се ширити и у народ. Опасност је била, да се од злог духа и душа народна уземљани, упеполи, умртви. Само један велики страх, као оштар ветар, мога је одувати тај смрадни дух, и спасти народ Божји од пропасти. Да би се народ твој, дакле, душевно спасао, држава је твоја морала пропасти. И сами светитељи српски, са начелником својим, Светим Савом, молили су и умолили Свевишећег, да попусти пропаст времених тековина њиховог народа, само да би се спасла душа народна од вечне смрти.

Не тугух, дакле, мудра главо: твој избор је по плану Промислитеља и на радост светитеља српских. Твојим заветом чуваће се и очувати народ твој. Тим заветом храниће се и појити поколења. Ишчезнуће затрована властела, и са њом дим што душе трује и умртвљује. Пропашће само зловни препирачи, и са њима зао пример што су давали народу. Наићи ће страх, и сиромаштина и туга - то троје што одбија душе људске од земље и привлачи небесима. Народ ће се осетити у својој кући као у туђини, и тражиће домовину на небесима. Опраће своју душу од земље и ослободити од грубе телесности, гојене духом при-

МОЛИТВА

родним и духом адским. И преобразиће се народ твој у народ духован и видовит, дубок у мислима својим, висок у видовитости својој, непобедан у вери и надежди својој. Може он постати и последњи у очима других народа земаљских, али ће бити први пред погледом небеских, бесмртних духова. И благосиљаће народ твој тебе, кнеже. Јер ће му завет твој о приволењу царству небеском бити олакшање у мукама и луча у тминама робовања.

Ниси, дакле, погрешо у избору, о, ти, два пут крунисана главо, венцем земаљским и венцем небеским. Ниси погрешо што си изабрао царство небеско, него сад грешиш што сумњаш у правилност избора свога. Не колебај се умом, непоколебљиви срцем. Не мешај погибао војске са погибељу народа. Не изједначуј пропад државе са пропашћу свега. Државе се и дају народима, да би имало шта пропасти уместо народа; да би се имало шта дати у откуп душе народне. Кад се да јевтино за скупо, боља је трговина од обратног случаја.

Поклонио си Ономе, који руши јевтино, да би сачувао скупо; и који коси сламу, да би сачувао зрно. Не паарби се као страдални Јов са Створитељем народа и Стројитељем држава. Његова је овља увек добра. Његова мисао увек светла и Његово дело увек праведно. Кад једно дрво сади, Он мисли на сечу, а кад га сече, Он мисли на младице. Сви створени светови пред Његовим су величњством као кап воде на длану. Та кап - то је суза радости Његовог ока. У њој се Он огледа, и она се светли од Њега.

*Свети владика
Николај
Велимировић,
из књиџе
„Царев завей“*

Главна занимање човека јесте молитва. Човек је створен да слави Бога. То је занимање које му одговара. Оно само објашњава његову духовну ипостас. Оно само оправдава његово изузетно место у творевини. Човек је створен да обожава Бога и да учествује у Његовој божанској доброты и блаженству.

Свети Нектарије Егински

Будући као икона Божија, човек чезне за Богом и хита са жудњом да се уздигне ка Њему. Молитвом и песмопојањем се весели. Дух му се радује и срце игра. Што се више моли, душа му се све више ослобађа од светских жеља и испуњава се небеским добрима. И што се више одваја од земаљских ствари и животних задовољстава, утолико више ужива у небеским радостима. Покушај и искуство уверавају нас у ову истину.

Богу се угађа оним молитвама које се приносе на одговарајући начин; то јест са осећањем несавршености и недостојности наше. Међутим, да би постојало такво осећање, захтева се савршено одрицање од нас самих рђавих, какви јесмо, и покоровање заповестима Божјим; захтева се смирење и непрекидна духовна делатност.

Положите све своје бриге на Бога. Он промишља о вама. Не будите малодушни и не узнемиравајте се. Онај који испитује тајне дубине душе човекове, познаје и ваше жеље и има моћ да их испуни како само Он зна. Ви треба да иштете од Бога и да не губите смелост. Не мислите да, пошто је ваша жеља света, имате право да се жалите (гунђате) када ваше молитве остану неуслишене. Бог испуњава ваше жеље на начин који ви не знате. Будите дакле спокојни и призивајте Бога.

Молитве и мољења саме по себи не воде нас у савршенство. У савршенство води Господ који долази и обитава у нама, када ми извршавамо Његове заповести. И једна од првих заповести јесте да у животу нашем буде воља не наша, него Божија. И да бива са тачношћу са којом бива на небу од анђела. Да бисмо могли и ми да кажемо: „Господе, не како ја хоћу, него како Ти“; „да буде воља Твоја како на небу тако и на земљи“. Дакле, без Христа у нама, молитве и мољења воде у прелест.

*Свети Нектарије
Егински*

КО ЈЕ ДОБАР

Стјално помињемо реч добар. Међу њим, *каик*ада се добротѝ изједначава са *наивношћу* и *глувошћу*. Дакле, није само циљ биѝи добар, неѝо по сјојѝи са можда неким друѝим особинама.

Господ Исус нам објашњава: Ево вас шаљем као овце међу вукове. Стварност је таква да се човек-хришћанин у овом свету какав је, свету који сав у злу лежи, осећа као овца међу вуковима. А овца међу вуковима је у опасности са две стране. Прва је: да је вуци онемогуће и раскину. Али Христос је због тога не шаље. Друга је опасност: да овца увиди да међу вуковима не може опстати осим као вук. Преостаје јој једино да своје зубе наоштри, а да папке претвори у канѝе. Значи да мора научити урлање и да од овце постане вук. Христос нас не шаље ни због тога. Он нам даје решење: Будите, дакле, мудри као змије и безазлени као голубови. Видите, ум и мудрост су као унутрашње око, оно духовно око којим гледамо, не само као са физичким којим видимо овај свет, заједно

са мувама и пчелама и са њихових хиљаду очију. Ми имамо унутрашњу моћ којом оне не могу да гледају, а ипак видимо. Али, ум је хладан, разум је хладан, а понекад сеже посред срца. А доброта је топла, али слепа. Оно што наш народ каже: добар и луд су браћа. Ако је човек само добар, а кратке памети - свако га искоришћава и подмеће му ногу... Е сад, из речи Христове која каже - будите мудри као змије и безазлени као голубови види се да треба слободно развијати своје умне способности, што се год може више. Само под условом да паралелно развијате у себи доброту. Тако ће се одржати равнотежа разума. Доброта и мудрост на тај начин ће да буду у равнотежи.

Један пример из Старог завета, из доба цара Соломона, говори о владару који је важио за најмудријег човека свога времена. Доведу две жене које нису биле доброг владања, а заједно су становале. Обе роде - свака по дете, исте ноћи. Једна је била немарна и окрећући се удави дете. Када се пробудила и видела шта је урадила, узме своје мртво дете и подметне под другу жену, а оно живо стави поред себе. Ујутру, каже: Моје је живо, моје је живо! Дође то и до цара. Када је цар чуо да свака говори како је живо њено дете, а мртво оне друге, нареди да доведу целата, са мачем у руци. Када је дошао целат, цар нареди да узме живо дете и расече га попола, затим да пола да једној а пола другој жени. Тада ће жена, која му је стварно била мајка, рећи: Господару, дај њој живо дете. А цар ће на то: Не. Дете је твоје! Или оно што каже римско право: *summum summa in iurio*. Пуна правда прелази у неправду, поготово ако се потера до краја.

*Из инѝервјуа са
Његовом Свѝтошћу
Пајријархом Срѝским
госѝоудином Павлом*

ВОЉА БОЖИЈА

Све што настаје, бива или по попуштењу Божијем или по благовољењу, као што говори пророк: *Ја сам Госѝод који ѝравим свѝлостѝ и сѝварам мрак* (Ис 45, 7), или опет: *Нема зла у ѝраду које Госѝод не учини* (Ам 3, 6). Злом он назива сва злопаћења, тј. све невоље које, услед наше порочности, настају ради нашег васпитања: глад, епидемије, суше, болести, ратови. Ништа од тога не бива по благовољењу Божијем, него по Његовом попуштењу. Он попушта да то наиђе на нас ради наше добробити (тј. покајања услед патњи). Но, Бог неће да ми желимо тако нешто, нити да се слажемо са тиме. На пример, (реѝимо), постоји воља Божија по попуштењу да се разруши (неки) град. Ипак, премда је Његова воља да се разруши град, Он не жели да ми сами подметнемо пожар и да га сажежемо, или да узмемо секиру и да га срушимо. Опет, дешава се да Бог попушта да се неко ражалости или разболи. Па ипак, премда је воља Његова да он буде у невољи, Бог неће да га и ми жалостимо или да кажемо: „Пошто је воља Божија да он буде болестан, ми га нећемо пожалити“. То Бог неће! Он неће да потпомажемо такву Његову вољу. Он хоће да смо толико благи, да не желимо оно што Он чини (по попуштењу). Него, шта хоће да желимо? Његову благу вољу која бива, као што смо рекли, по благовољењу, тј. све оно што бива по Његовим заповестима: да волимо једни друге, да саосећамо, да чинимо милостињу, и све такво. Ето шта је добра воља Божија.

*Поука аве
Доротијеја*

ЦИЉ НАШЕГ ЖИВОТА

Циљ нашег живота је да постанемо савршени и свети. Да се покажемо деца Божија и наследници Царства небескога. Пазимо да не бисмо, можда, зарад овога живота били лишени будућег. Да не би, можда, због животних брига и неспокојства занемарили циљ нашег живота.

Пост, бдење, и молитва саме од себе не доносе жељене плодове, зато што оне нису циљ нашег живота; представљају само средства за постизање циља.

Украсите ваше светиљке врлинама. Борите се да одбаците страсти душе. Очистите срце ваше од сваке нечистоте и држите га чисто, да би дошао и уселио се у вас Господ; да би вас испунио Свети Дух својим божанским даровима.

Децо моја љубљена, сав ваш труд и брига да су у томе. То да буде циљ и чежња незауостављива. За то сва ваша молитва Богу.

Тражите свакодневно Господа; али унутра, у срцу вашем, а не негде изван њега. И кад Га нађете, станите са страхом и трепетом као Херувими и Серафими, јер је срце ваше постало престо Божји. Али да бисте пронашли Господа, смирите себе до праха, јер се Господ гнуша гордых, док љуби и посећује смирене срцем. Зато и говори: „Али на кога ћу погледати? На онога ко је смирена духа и ко дрхће од мојих речи“ (Ис. 66, 2).

Бори се у доброј борби и Бог ће те оснажити. У борби сусрећемо слабости, недостатке и грешке наше. Борба је огледало нашег духовног стања. Ко се није борио, није упознао себе самог.

Пазите чак и на мале погрешке. Ако вам се из непажње деси неки грех, не губите наду, него устаните брзо, припадните Богу који има моћ да вас подигне. Претерана жалост крије у себи гордост.

Гроб Светиоџ Нектарија Еџинскоџ

Претерана жалост и безнађе штетне су и опасне, и често пута преувеличавају се од стране ђавола да би прекинуо напредовање онога који се бори.

У себи имамо слабости и страсти и мане дубоко укорене. Све то не може се преломити преко колена, нити помоћу слабости и тешке жалости, него трпљењем и истрајношћу, храброшћу, трудом и опрезношћу.

Пут који води у савршенство јесте дуг. Молите се Богу да вас оснажи. Да се трпљењем сусретнете са вашим падовима, и пошто брзо устанете, да хитате а не да стојите, као деца, на месту где сте

пали, плачући и ридајући неутешно.

Бдите и молит се да не паднете у напаст. Не очајавајте ако падате често у старе грехе. Многи од њих су јаки и по природи и по навици. Међутим, временом и прилежношћу побеђују се. Ништа да вас не баци у безнађе.

*Свети Нектарије
Еџински*

РАСУЂИВАЊЕ

Препоручујем вам да у свему имате расуђивање и мудрост. Да избегавате крајности. Строгости се поклапају са мерама врлине. Онај ко нема велике врлине и такмичи се са савршенима, желећи да живи строго, као свети подвижници, он је у опасности да се погорди и да падне. Због тога напредујте са расуђивањем и да не исцрпљујете тело прекомерним трудовима. Да памтите да подвиг тела само помаже души да стигне у савршенство; савршенство се постиже углавном борбом душе.

Не затежите струну преко мере. Знајте, Бог се не може приморати што се дарова тиче. Даје их када то Он хоће. Што добијамо, добијамо на поклон од божанске милости.

Не иштите да стигнете високо у велике подвиге, ако немате врлина, јер сте у опасности да паднете у прелест због преузношења и претеране смелости. Онај који тражи божанске дарове и висока созерцања, док је још обременен страстима, он се као и неразуман и горд прелашује. Пре свега он треба да се бори за своје очишћење. Божанска благодат шаље дарове као награду онима који су се очистили од страсти. Силази у њих без буке и у час који не познају.

Бесједе Светиох Оицаца

О ПОКАЈАЊУ

Господ, Који је сишао из Очевог наручја и за нас постао пут спасења, Својим блаженим и божанственим гласом учи нас покајању, говорећи: Нисам дошао да зовем праведнике но грешнике на покајање (Мт. 9, 13) и Не требају здрави лекара него болесни (Лк. 5, 31). Кад бих ти ја то рекао, могао би и да ме не послушаш. Међутим, ако то говори Сам Господ, зашто онда то заповесташ, и биваш немаран према свом животу? Ако си свестан да се у твојој унутрашњости налази рана дела и помисли, зашто си немаран према својим скривеним ранама? Зашто се плашиш Лекара? Он није суров и немилосрдан, и састрадава са тобом. Он не користи нити гвожђе, нити јаке лекове, нити спаљивање рана. Он исцељује једино речју. Ако хоћеш да Му приступиш, Он је преиспуњен добротом и милосрђем. Он је ради тебе дошао из Очевог наручја. Због тебе се оваплотио, да би Му ти без страха приступао. Зог тебе је постао човек, да би исцелио твоје тешке ране. Он те с великом љубављу и са сваком благошћу призива к Себи.

Приступи, грешнице, и исцели се без напора. Збаци са себе бреме грехова, принеси молитву и покваси сузама загнојену рану. Наиме, овај небески Лекар, будући да је благ, сузама и уздасима исцељује ране. Приступи, грешнице, добром Лекару, и принеси му сузе које су најбољи лек, јер је

и небеском Лекару угодно да свако самога себе исцељује и спасава сопственим сузама. За дејствовање овог лека није потребно дуго време: он није такав да постепено затвара рану, него те одмах исцељује. Лекар очекује да види твоје сузе. Приступи, не плаши се. Покажи Му рану, а истовремено покажи и лек - сузе и уздахе.

Ево, отворене су двери покајања. Потруди се, грешнице, да уђеш, пре него што се затворе. Он не даје времена твом немару: ни саме двери, када виде да си немаран, неће чекати да прође твоја небрига. Зашто ненавидиш сопствени живот, грешнице? Шта је вредније од твоје душе, човече? Ти си је, грешнице, запоставио. Ти не знаш, љубљени, у који ће час небески Лекар заповедити да се затворе двери Његовог исцелења. Приступи, молим те, и потруди се да се исцелиш. Он жели да твојим покајањем обрадује небеске војске. Сунце је већ достигло вечерњи час, и само због тебе оклева, како би и ти дошао у обитељ.

Хоћеш ли дуго трпети свог нечистог непријатеља, бестидно извршавајући његову вољу? Он жели да те баци у огањ. Ето о чему се он брине! Ето шта је његов дар онима, који га љубе! Он свагда војује са свим људима, нападајући их рђавим и нечистим жељама, и он, нечисти, оне што му се покоре доводи до очајања, чини да буду каменосрдни и да им пресуше сузе, као грешник не би досегао

скрушеност. Свим силама бежи од њега, човече! Потхрањуј ненавист и мрскост према ономе, што је њему угодно. Прогони злобнога ненавишћу и бежи од лукавага, јер је он човекоубица од почетка и до краја (Јн. 8, 44). Бежи од њега, човече, да те не би погубио.

Послушај, љубљени, блажени глас, који ти свакодневно говори: Ходите к Мени сви који сте уморни и натоварени и ја ћу вас одморити. Узмите јарам Мој на себе и научите се, јер сам Ја безмолван, кротак, милостив и смирен срцем, и наћи ћете покој душама вашим (Мт. 11, 28-29). Он ти благовести спокојство и из дана у дан обећава живот. Приступи, не плаши се. Владика је благ, и ништа Му није потребно. Он не захтева обвезницу за све грехове. Он је уточиште од свакога зла; исцељује ране и, будући благ, изобилно дарује живот. С радошћу прихвата оне, који падају пред Њега, јер је Он велики Бог и прозире све наше помисли и, ако Му неко приступа због исцелења, види срце и сву његову усрдност. Када онај што приступа води непоколебив, благочестив живот, онда Сам благи Бог, по Својој благости, учини да Га одмах нађе онај што за Њим трага: и пре него што човек погледа према Богу, Он му каже: „Овде сам!“ И пре него што Му се приближи, Он отвара ризницу пред оним што тражи. Пре него што пролије сузе, Он пред њега излива блага. Пре него што то затражи, Он се мири с њим. Пре не-

СВЕТИ РАТНИК

го што се помоли, бива удостојен Његове милости, јер то захтева и хоће љубав Божија. Не оклева да саслуша оне који уистину приступају Богу. Не прекоревала не-срећника који Му је опет приступио: „Зашто си тако дуго служио непријатеља и презирао Мене, Владику?“ Владика не испитује колико је времена протекло, и мотри само на покајање, сузе и уздахе онога што Му је приступио, јер Он, као Бог и наш Створитељ поседује предзнање. Истог тренутка опрашта све грехове, све погрешке у мислима и делима, и говори да му донесу прву одежду и прстен на десну руку, и свим аангелима заповеда да се радују налажењу те душе грешника.

Блажени смо сви ми, људи; наш Владика је кротак, незлопамтив, благ, великодушан, милосрдан, дуготрпељив и сваки пут опрашта наша сагрешења, само ако ми то хоћемо.

Приступите, дакле, и помолићемо се, док је још томе време. Овде, док смо још у овом животу, свагда можемо да умилоствимо Бога. Није нам тешко да задобијемо опроштај, да благовремено покуцамо на врата Његовог милосрђа. Пролићемо сузе, док је још време за прихватање суза, да не бисмо онда, кад одемо у тамошњи век, бескорисно плакали, јер нам тамо сузе ништа не вреде.

*Св. Јефрем Сирин
из књиџе
„Огњени сѣуб“*

Подне у Солуну налик је подневима у свим великим лучким градовима. То је тренутак када се врева стишава. Јесен рујем боји дрвеће, ретке пролазнике мами мирис рибе из таверни. Из даљине се чују сирене бродова који поздрављају град, одлазећи на далека путовања. Покаткад крикне гaleb, наговештавајући југо. Бат корака по каменим плочницима је све ређи и тиши. А море и небо су измешали боје.

У цркви светог Димитрија је тихи полумрак. Неколико жена послује по цркви, нечујно се кречући, као да не додирују мермерни под. Ништа не нарушава свети мир храма. Пред олтаром две жене у црнини шапућу молитве повремено подижући сузне очи ка Иконама Светитеља.

Предане својим пословима и молитвама нису виделе када је и како у цркву ушао необично обучен човек, али су све, у исти мах постале свесне његовог присуства. Прекинуле су молитве и полове и пошле му у сусрет.

Он, измучен, у окрвављеној одори, корачао је према олтару. Сакупиле су се око њега, питајући да ли му нешто треба, ко је и одакле долази.

Затражио је воде и рекао: „Ја сам овдашњи, а долазим из Босне, тамо је борба за Православље!“

Жене су претрнуле. Једна од њих је отишла по воду, а друга да позове свештеника. Жена у црнини, она млађа, грозничаво је гледала војника, препознала га, и као птица погођена у лету, тихо крик-

нувши, онесвестила се. Старија је покушавала да је освести. Остале жене су стајале скамењене, без гласа и покрета, а војник у одори византијског ратника, лагано је ишао према гробу Светог Димитрија и нестао у њему.

Тишина се згуснула, остао је само благи мирис босиљка или смирне, нису биле сигурне шта је, али да је миомирис, јасно су осетиле.

Жена која је доносила воду, ушла је истовремено са свештеником. Млађа жена је, дошавши себи, клекла пред икону светог Димитрија и молила се кроз сузе, челом додирујући под.

Свештеник је питао жене шта се догодило. Оне су му испричале све о доласку непознатог човека, његовом одговору на питање ко је и одакле долази. Питао их је затим како је био обучен, а оне су, опет, све до једне рекле: „Исто као Свети Димитрије на овој икони“.

На то је свештеник учинио велику метанију пред иконом Светог Димитрија, клекли су и топло се, усрдно и дуго, дуго молили у небеској тишини.

Касније је, много касније, свештеник испричао да се свети Димитрије последњи пут јавио 1804. године.

То је била година Првог српског устанка.

Догађај се збио у Солуну пре славе Светог Димитрија, 8. новембра 1991. године.

Радмила Мишев

ИСТОРИЈСКИ ПУТ ЗАПАДА

Још као дете слушао сам од разних старијих људи следеће за велике потресе који беху задесили Русију: „Људи су заборавили Бога - отуда овакво зло!“

Од тада сам радио на историји наше (руске) револуције нешто мање од пола века; прочитао сам на стотине књига из те области, сабрао сам на стотине личних сведочанстава и сам сам ради рашчишћавања тог питања написао већ осам посебних књига. Па ипак, и данас... не могу да се изразим тачније, већ само да поновим:

„Људи су заборавили Бога, отуда свако зло!“

... Кад би се од мене тражило да укратко именујем главну црту читавог 20. века, ни тад не бих нашао ништа тачније и садржајније од речи: „Људи су заборавили Бога!“ Пороци људске свести лишене свога божанског врхунца, изазвали су и све главне злочине овога века...

... Данас је свет доспео до ивице пропасти. Да је неко могао да наслика данашњи свет пред очима људи из претходних векова, сви би они уздахнули у један глас: „Апокалипсис!“ (Апокалипсис - „Откривење, књига апостола Јована Богослова“ - пророчка књига која углавном обрађује свршетак света).

Али ми смо се привикли на свет Апокалипсе; штавише, саживели смо се са њим.

Достојевски је опомињао: „Могу наступити велики догађаји и потпуно изненадити наше интелектуалне снаге“. Тако се и зби-

ло. И предсказивао је: „Свет ће се спасти тек после посете злог духа свету“. Да ли ће се спасти? Тек нам предстоји да то видимо! То ће зависити од наше савести, од наше духовне просветљености, од наших личних и заједничких на-

пора у катастрофичној атмосфери данашњице. Али већ се остварила реч о посети злога духа - он као ураган кружи изнад свих пет континената.

Сведоци смо разарања света - негде је то рушење и против његове воље, а негде добровољно саморазарање. Сав 20. век се запео у врзино коло атеизма и самоуништења. А то падање света у бездан обележено је несумњиво глобалним цртама, које не зависе ни од државно-политичких система, ни од развојне равни економије и културе, ни од националних особина. И данашња Европа - на први поглед тако мало налик на Русију 1913. године - стоји пред

истим онаквим падом пред којим је стајала 1913. године Русија, иако је дотле доспела другим путем.

Разни делови света ишли су разним путевима, али су данас сви стигли до прага опште и за све једнаке пропасти.

А некада је и Русија у својој историји знала за векове у којима друштвени идеал није био ни углед, ни богатство, ни материјални успех, него - светост као начин живота. Русија је тада била напојена Православљем, које је сачувало верност првобитној Цркви првих векова. То древно Православље је умело да сачува свој народ у току два-три века робовања под туђинским јармом, истовремено одбијајући и неправедне ударце крсташких мачева са Запада. У тим вековима је православна вера код нас (у Русији) ушла у начин мишљења и у људске карактере, и начин понашања, у изградњу породице, у свакодневни живот, у радни календар, у редослед послова, у ток недеље и године; вера је била снага која обједињује и укрепљује нацију.

... Расуђујући на основу француске револуције, која је киптела мржњом према Цркви, Достојевски је извео закључак: „Револуција неминовно мора почети од атеизма“. Тако и јесте.

... Па ипак, свест о Богу достигла је у мојој отаџбини (Русији) изузетан домен - изоштрила се, пробудила се...

А Запад? Њега је његов историјски пут данас довео до усахлости - увелости религиозне свести. Томе су допринели и раздирући

црквени расколи, и крвави верски ратови, и верско непријатељство. И разуме се само по себи, Запад су временом све више заливали валови световнога духа, секуларизма. Мени се таква претња - која не потиче од спољашњих гоњења против ње (Цркве) већ од унутрашње црвоточине, од слабљења изнутра - чини некако још опаснијом.

На Западу се неприметно, из деценије у деценију, губио појам о смислу живота који би био изнад стицања „среће“, (док је ова на против, љубоморно чувана и негована, па штавише и државним уставом штићена). Није 20. век први век откако се на Западу исмевају иојмови Добра и Зла и откако су они успешно избачени из опште употребе, а замењени, политичким и класним ознакама кратког века. Постало је срамота позивати се на те праисконске појмове (Добра и Зла) и помоћу њих доказивати. Постало је срамота казати да се зло гнезди у срцу сваког човека пре неголи у политичком систему. А не сматра се за срамоту свакодневно попуштање целокупном злу...

Западна друштва све више губе своју религијску суштину и безбрижно препуштају омладину атеизму. Каквих нам још треба сведочанстава безбожности кад је не тако давно по Сједињеним Америчким Државама, које су уживале глас једне од најрелигиознијих земаља у свету, приказиван филм којим се извргава руглу личност Исуса Христа? И кад један амерички престонички лист бестидно објављује карикатуре на Мајку Божију? Када су до крај-

ности раширена наша спољашња права, зашто да се онда ми сами уздржавамо од недостојности?...

Слепа мржња разједа многе душе

Зашто се не уздржавамо од исказивања мржње - расне, класне или избезумљене идеолошке мржње! (Под мржњом се подразумева: осећање јаке одбојности, неподношљивости према коме или чему, јако осећање непријатељства. Испитајте себе - има ли тога код вас!) Она данас разједа многе душе. Наставници-атеисти васпитавају омладину учећи је да мрзи своје друштво... И што су шире постојеће слободе, што је виши домет постигнуте у друштву социјалне обезбеђености - чак комфора, то је жешћа, парадоксално, и та слепа мржња. Тако је управо садашњи развијени Запад својим примером јасно показао да спасење човеково не лежи у материјалном изобиљу, нити у успешном бизнису.

Распаљена мржња се распростире и даље - на све живо, на свет и његове боје, звуке и облике, на човечије тело. Па и уметност овога века пропада због исте наказне мржње. Јер, уметност је бесплодна без љубави. Она је на Истоку доживела опадање зато што су је људи водили странпутицом, па и силом газили, док се на Западу добровољно срозала у уображена претенциозна трагања, где човек више не покушава да обелодани Божију замисао о свету, него да собом замени Бога.

И овде поново имамо један те исти исход светског процеса. Западни и источни резултати се подударaju, и то опет из истог разлога: стога што су људи заборавили Бога.

Пред притиском светског атеизма верујући су раздробљени, а многи и збуњени. Добро би, међутим, било за хришћански - односно бивши хришћански - свет да не испусти из вида, ето, на пример, Далеки исток... упркос, рекло би се, смањеној јасноћи религијских схватања њихових становника, а притом уз исту неометану „слободу избора“ као и на Западу - друштво и омладина још увек су морално очувани боље него на Западу; мање их се коснуо опустошујући секуларни дух.

Али што да говоримо о разједињености међу разним религијама када се и хришћанство само у себи тако раздробило! Последњих година додуше, главне хришћанске цркве су учиниле кораке помирења једна у правцу друге. Они су, међутим, превише спори - свет пропада сто пута брже. Не треба, уосталом, очекивати узајамно

сливање међу црквама, нити измене у догматима, већ само сло- жно суочавање с атеизмом. А за тај циљ предузети кораци јесу преспори.

Сами затежемо омчу око сопственог врата

... Данас нам стање изгледа овако: и поред највиспредијих политичких лавирања, као да се омча обавијена човечанству око врата, сваке деценије све болније и безнадније стеже, а излаза нема ни за кога и никуда - ни атомскога, ни политичкога, ни економскога, ни еколошкога. Да, све веома личи на то.

И ето, пред планинама, пред гребенима таквих светских догађаја може изгледати као неприлично и неумесно ако напоменемо да се главни кључ за наше бити ил' не бити налази у срцу сваког појединог човека, у његовом опредељењу за реално Добро или Зло. Па ипак, та истина остаје и данас на снази - то је најпоузданији кључ.

... Бесплодни су покушаји да се нађе излаз из данашњег светског положаја без покајничког повратка наше свести Саздатељу света. Без Њега се нашим очима неће указати никаква светлост излаза. Без Њега ми нећемо наћи излаз. Исувише су јадна средства која смо себи оставили. Треба да пре свега сагледамо сав ужас који није створио нико споља - нису га створили класни или национални непријатељи - већ га је свако од нас створио изнутра, у себи самоме, као што га је и свако друштво створило изнутра, у себи самоме, а поготову слободно и високо развијено друштво. Јер управо ту

смо све сами и по слободној вољи учинили. Ми, својим свакодневним лакомисленим себичности- ма, сами и затежемо омчу око сопственог врата.

Упорно трагање за топлим Божијом руком

Упитајмо се: нису ли лажни идеали нашега доба? Нису ли лажни и наши самоуверени помодни називи? Не потичу ли од тога површни рецепти како поправити стање? Баш те рецепте би требало, док није доцкан, на сваком попришту прегледати и проверити изнова, незамућеним погледом. Решење кризе не лежи на путу опште усвојених свакодневних схватања.

Наш живот не стиже своје циљу у потрази за материјалним успехом, већ у трагању за духовним растом достојним човека. Сав наш земаљски живот јесте само прелазни ступањ развитка у виши облик живота. Зато не треба да дозволимо да се сурвамо са тога ступња на још нижи ступањ,

а ни да улудо, бесплодно, пројуримо својом животном стазом.

Само материјални закони не објашњавају наш живот нити му откривају пут. Кроз законе физике и физиологије никад нам се неће открити несумњива стварност да Творац стално, даноноћно, учествује у животу сваког од нас и неизоставно нас снабдева енергијом битисања, а када та помоћ изостане - ми умиремо. Нимало није мање ни Његово учешће и садејство у животу читаве наше планете. То треба осетити у овом нашем мрачном и страшном тренутку.

Лакомисленим надањима двају последњих векова која нас доведоше до ништавила и до ивице нуклеарне и ненуклеарне смрти, можемо супротставити једино упорно трагање за топлим Божијом руком, коју тако безбрижно и самопоуздано одгурнусмо.

Тада нам се могу отворити очи за грешке тог несрећног века, а наше руке се могу усмерити на њихово исправљање. Иначе нећемо имати чиме да се одржимо, а да не склизнемо у провалију; од свих мислилаца Просвећености ништа нам није преостало.

Наших пет континената налазе се у ураганском ковитлацу. Али у таквим искушењима и на таквим испитима и појављују се највише способности људских душа. Ако пропаднемо и изгубимо овај свој свет, биће то *наша* сопствена кривица.

Александар
СОЛЖЕЊИЦИН

(Са руског јонашио јеромонах
Иринеј Буловић, јошоњи епископ
свој бачки. Преузето из листа
„Карловачки БОГОСЛОВ“
13/2006, стр. 7-9)

ОБРАЋАЊЕ БОГУ

Када сам учио духовну академију у Санкт Петербургу, међу нама ученицима, постојало је као некакво такмичење: ко ће боље и лепше беседити. Добро смо говорили многима који су нас слушали, а и нама самима се допадало, а вере живе је мало ко од нас имао. Сви смо говорили хладно, високим стилем, мада и лепо. Оно што смо учили, много нас је одвраћало од живе вере. (Настава у духовној академији је многе одвраћала од живе вере, зато што је православном учењу била придодата латинска схоластика. Преписана из латинских књига, схоластика је убијала веру код ученика и учитеља: наметано је и сугерисано стицање знања, а не општење са живим Богом). И што је карактеристично, када је предложено да се изабере представник за свечаност приликом откривања моштију светог Јоасафа - сви су одбили: „Зашто да се путује да би се видела маса народа која очекује чуда - и каква чуда уопште и могу бити у наше време?“ Након жребања - одлучено је да ја отпутујем. Отпутовао сам немарно - само да извршим послушање.

Допутовао сам - и прогурао сам се да видим шта то има унутра, чисто да знам шта се дешава. Било је немогуће остати миран после оног што сам видео. Из свих крајева Русије допутовали су болесни, богаљи и унакажени. Колико несреће и бола! Тешко је и погледати! И још - то опште расположење, очекивање нечег чудесног постепено се преносило и

на мене, без обзира на моје скептично мишљење и однос према свему овоме. На крају, стигао је и император са својом породицом, и свечаност је почела. Стајао сам на свечаности, сада већ узбуђен дубоко, нисам веровао, а све сам очекивао нешто. Тешко ми је сада да вам представим тај призор, и

Свети Јоасаф Белогородски

оно што се тада видело - хиљаде и хиљаде болесних, искривљених, ђавоиманих, слепих, унакажених и богаља - лежали су, стајали, са обе стране пута, по коме је требало да пронесу светитеља, његове мошти. Моју нарочиту пажњу је привукао један искривљени и са-

вијени: било је тешко и погледати на њега без језе и згражавања: сви делови тела су му били састављени, срасли - као клупко мяса и костију на земљи. Чекао сам - шта тај човек може добити? Може ли му се икако и чиме помоћи? И ево, изнели су њивот са моштима светитеља Јоасафа - тако нешто никада нисам видео и тешко да ћу икада више видети - одједном су сви болесници, који су стајали поред пута, бивали исцељени; слепи су прогледали, глуви су чули, немисли су почињали да причају, вриште и скачу од радости, богаљима су се исправљали искривљени и болесни удови. Са узбуђењем, страхом и благодарношћу сам гледао на све ово што се дешавало - и нисам испуштао из вида оног искривљеног и савијеног. Када је њивот са моштима светитеља дошао у правцу њега, он је раширио руке - чуло се страшно крцкање и пуцкетање костију, шкрипање, као да се нешто раздвајало и ломило унутар њега, и он је почео уз напор да се исправља - и устао је на ноге. Како ме је то узбудило! Дотрчао сам до њега са сузама, онда сам ухватио неког новинара за руку, почео да му све ово причам, молио да ово напише и објави... У Петроград сам се вратио као други човек - верујући.

*Прича
архимандрита Доситеја*

*или чудеса при откривању
моштију Светио Јоасафа
Белогородског,
4. септембра 1911. г.*

ДЈЕЧИЈА СТРАНА

Пустите дјецу, и не браните им да долазе к Мени

ПЧЕЛА

*Добро јујиро њчело мала,
већ си њоља облетјала
и са биља некјтар брала.*

*Баи њи хвала њчело мала,
њлодове си њовећала,
и њри њоме улейшала
још их медом заливала.*

*Труд њвој желим да наградим
ња њи нову кућу градим.*

„Пчелар“, 1994.

ПЧЕЛИЦА

*Летји њчела малена
а ко цвеће шарена
нијњи сјаје, нијњи седа
док накујњи досја меда
ко јој рече, Боже мој,
да осјави мили рој?
Ко је учи где ће сјајњи
где ће меда насисајњи?
Боџ је учи, зајњо зна,
где је баијња шарена,
у ком цвећу има сласјњи,
где ће њоћи, где ће њасјњи.*

„Пчелар“, 1995.

МИЛИЦА

- Милице, Милице, љепотице
бакина! Устани, ћеро, јутро је
већ!

Милица се не буди, спава дубо-
ким сном.

- Милице, Милице, устани ће-
ро! Врапци ти слетили на прозор,
види шта раде. Види како машу
крилима! Зову те да се играш с
њима, зову те да се будиш. Да ви-
диш како је лијепо јутро, снијег
нападао, све је бијело.

Милица се промешкољи не
отварајући очи, рече нешто нера-
зумљиво и окрену се на другу
страну.

Бака заћута.

- Милице, устани! Спремиће ти
бака топлу чоколаду. Пржиће ти
јаје на око, ти то волиш.

- Нека ме још мало... Још пет
минута.

- Ајде, ајде. Не буди лијена. Че-
кају нас јаге, да их пустимо да по-
су. Знаш какве су - лијепе, бијеле,
мале.

Милица ћути.

- Још мало... - и окрену се зиду.

Бака је погледа тужно. Није
њој жао јага, нити јој се жури да
обаве доручак. Погледа на икону
светог Арханђела Михаила на зи-
ду изнад Милицине главе, па на
икону Господњу лијево од ње.

- Господе, Господе - прошапута
- Буди нас, мили Господе. Буди
нас, да видимо живот. Да знамо да
оно што је сад ту, неће увијек ту
бити. Да оно што сад дајеш да на-
учимо, можда сутра нећеш дати.
Да Ти коракнемо бар за трун за
који можемо, јер сутра можда ни
толико нећемо имати прилике.
Буди нас, Пресвета Богородице,

Мајко наша. Да нам буду вриједна
дјеца, да су послушна, да су радо-
сна. Да се Богу моле, да у цркву
хоће.

Баку обузе нека милост у срцу,
и двије сузе отиснуше се низ лице,
однијевши тугу што се била ску-
пила. Некад су дјеца била послу-
шна сваком старијем. Стизала су
и у школу, и за овцама, а и да се
поиграју. И била су задовољна с
оно мало што су имала. Данас -
дјеца носају телефоне, гледају на
телевизији што није за гледање,
причају што није ни за одрасле.
Некако се и мало које насмије од
срца...

Милица прогледа, и видје да ба-
ка још сједи на њеном кревету.
Нешто јој не даде да се даље опи-
ре.

- Ајмо, ајмо... Устајем.

- Ајмо, чедо бабино! Ајмо!

*И. Ђ., очи
Св. Саве II, 2009.*

ДЈЕЧИЈА СТРАНА

јер је таквих Царство небеско.

(Мт. 19,14)

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ, РАДОСТИ МОЈА!

Послије твог одласка, као да је и вријеме стало! Била сам и сувише мала да бих те запамтила, али могла сам да осјетим да сам изгубила нешто најдрагоцјеније... Осјетила сам празнину у души. Ништа више није било исто...

Осјећала сам се као да ми је срећа окренула леђа! Сваки дан био ми је исти, испуњен болом и сузама... Али, и мржњом према онима који су ми те узели... Ни празници више нису имали своју чар! Увијек кад бих погледала на чело стола и видјела да тебе нема, све ми је постајало свеједно. Те-

шко је било живјети са тугом у срцу и души, са мржњом и предрасудама.

Трудила сам се заборавити, опростити, али нисам могла! И када је моја душа почела да тоне у мрачне дубине, трачак свјетлости обасјао је моју душу! Утрјеху сам нашла у посту и молитви! Вођена Божијом руком успјела сам тражити опроштај, опростити и наћи свој мир... Коначно!

Моја душа је васкрсла! Свијет сам гледала другим очима! Све је добило неку нову боју, неку нову чар... Тебе и даље нема, али осјећам се лакше, спокојније...

Празници су добили нова обилежја! Прослављам не онако како доликује српским обичајима, Васкрс за мене има посебну сентименталну вриједност... Јер, ја сам почела да живим са надом и увјерењем у ново васкрсење... Са надом да ћу те опет видјети!

Са нестрпљењем ишчекујем и овај Васкрс! Тебе нема, али знам да ћеш својим духом бити присутан! У кући ће се опет проломити весели поздрав: „Христос Воскресе“, и „Ваистину воскрес!“ Баш као и душа моја, тако и Христос воскресе, радости моја!

Тодоровић
Николина,
Миљевина

члан Свештосавске омладинске заједнице „Свешти Пејтар Дабробосански“, Миљевина

ВАСКРС

Радујем се, кад њрољеће сѣиже.

Радујем се, Васкрсу,

јер је њада све ближе и ближе.

Радујем се, сунцу да нас њојлије зрије.

А њада и срцу буде све милије и милије.

Радујем се, њрвим вијесницима њрољећа,

да цвјетњају у веселим бојама.

Радујем се, фарбању Васкрињих јаја.

Радујем се, када се дјечја зраја чује

са свих сѣрана.

Радујем се, њразничном њојању

у цркви, наших оѣаца.

Радујем се, њјесми њиѣца

са олисѣалих зрана.

Радујем се, Васкрсу

Исѣуњењу нашег вјеровања.

Тијана Јоксимовић,
IV4 (10. година)
ОШ „Вук Караџић“
Вишеград

ДЈЕЧИЈА СТРАНА

Пустите дјецу, и не браните им да долазе к Мени

ЦРВЕНО ЈАЈЕ

Вјера је тврдо чекање онога чему се надамо и доказивање онога што не видимо или осјећамо. Вјерујем да постоји Бог, јер постојим ја и свијет око мене. Живи сам дио једног чудесног свијета који је изронио из вјечности, унесен у бескрај и креће се ка вјечности. Са вјером и радошћу у срцу вјерујем и чекам дан... Дан Васкрсења Господа Исуса Христа.

У спомен на невино проливену крв у Васкрсење Христово, боје се васкршња јаја. Црвена боја је симбол радости и Васкрсења. Васкршња јаја боје се и украшавају Велике недјеље, а најчешће на Велики Петак. Ово је свети чин коме се приступа са побожношћу и чистотом. Обичај је да се прво јаје боји у црвено. Црвена боја симболише Спаситељеву невино проливену крв на Голготи, али истовремено то је и боја васкрсења, боја крви која живот значи. Прво фарбано црвено јаје чува се у кући цијеле године, а зову га чуваркућа, стражар. Приписује му се заштита, моћ јер брани кућу и укућане од зла, штити стоку и усјеве.

Јаје је симбол обнављања природе и живота. И као што Бадњак горећи на огњишту даје посебну чар Божићној ноћи, тако исто Васкршње црвено јаје значи радост и за оне који га дају и који га примају.

*Младен Чоловић
VIII ОШ Соколац*

ВАСКРШЊА ПРИЧА

Будим се и говорим себи: „Дошао је тај дан“! Најрадоснији празник за хришћане, Васкрс. Одлазим у цркву на литургију, путем се присјећам како су текле припреме за Васкрс - Свети дан. Пост који је трајао седам седмица окончан је првим јутрошњим сударима јаја. Људи ово пријеме користе за очишћење гријехова, праштање, јер ко је наносио зло и чинио несрећу покушава да се искупи. На Велики Петак шарају се и фарбају јаја, а мала дјечја створења се препиру чије је јаје љепше, већи и јаче. На њиховим лицима види се срећа, јер је то најзначајније и најпотребније за дан који слиједи.

Путем сам се занио и имао сам осјећај кад сам изашао из куће да сам се одмах створио испред цркве... Улазим у цркву, мирис тамјана и звук молитве у мени стварају срећу и благостање. Све је радосно, дјеца узимају цвијеће и диве се прелијепо нашараним јајима, а поред Владике, прегршт јаја и као да оне хоће да заиграју од среће. Тече литургија и тај мирис тамјана у мени буди осјећај који се јавља неколико пута у години. Толико пресрећних и задовољних људи одавно нисам видио на једном мјесту. У њиховим очима неизмјерна срећа, у њиховом тијелу бура осјећања, а у њихо-

вим ногама осјећај као да ће полетјети. Крај литургије, Владика и људи говоре, за мене свете ријечи: „ХРИСТОС ВАСКРСЕ“, а ми одговарамо: „ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ“!

Ове ријечи ће се јавити неколико пута у току ових дана... и улицом се чује исто, а ја крећем кући и надам се да ће касније више бити љубави, милосрђа, радости међу људима, јер смо сви ми браћа и сестре.

*Милан Табаковић,
VIII-3,
ОШ „Соколац“*

ДЈЕЧИЈА СТРАНА

јер је таквих Царство небеско.

(Мт. 19,14)

У ОСВИТ ЗОРЕ

Тођ јуџира у освић зоре
Тођ јуџира њогледах зоре
Горе изнад себе
У Небески свод.

Тражим благи њоглед
Тражим сѝас за људски род.

Свану дан кад васкрсну Христѝос
Дан од кад не би нишѝа исѝо
Православним христѝанима дође сѝас
Христѝос васкрсну ѝронесе се глас.

У нашим срцима од ѝада је радосѝ
У нашим срцима заувѝек је радосѝ.

Заѝо се радујмо на овај свѝѝи дан
Пружимо љубав свуд око себе
Нек нам све буде ко најѝеѝи сан.

Николина Ђукић
VIII-3 ОШ
„Соколац“

ДАН ВЈЕЧНЕ РАДОСТИ

Васкрс је дан вјечне радости, дан када је Христос, безгрешни Син Божији и Син човјечији победио смрт.

На Васкршње јутро звоне сва црквена звона, а народ са свештеником иде у литију око цркве. Послије трећег опхода стаје се пред црквена врата. Свештеник са крстом, свијећом и кадионицом пјева тропар Васкрса: *Христѝос васкрсе из мртѝвих, смртѝу смртѝи унишѝѝи и онима у гробу живоѝ дарова.*

Наставља се Ускршње јутрење послије кога долази Ускршња литургија. На крају литургије сви вјерници се поздрављају ријечима ХРИСТОС ВАСКРСЕ и потврђују своју вјеру са ВАИСТИНУ ВАСКРСЕ!!!

Христѝанска вјера без васкрсења нема смисла. Господ Исус Христос је својим чудотворним васкрсењем показао свју божанску моћ, победио смрт и ђавола и отворио нама пут у живот вјечни. Господ Исус Христос нам је отворио врата Раја и на земљи, врата наше Свете Цркве православне. У Цркву је лако ући. Довољна је само љубав и вјера у истину.

Васкрс је дан када су православна срца пуна љубави. Сама ријеч Васкрс буди у вјерницима осјећај наде за бесмртношћу вјечног живота у окриљу љубави и благостања од стране Господа нашег Исуса Христа, који нам је чинном властитог васкрсења објавио побједу вјечног живота над смртѝу.

Бакмаз Пеѝар,
IX-5, ОШ Соколац

ХРИСТОС ВАСКРСЕ

Жуѝе сѝарачке руке ѝодрхѝивају.

Уздах ѝежак и болан.

Сузне очи без сијања, гледају људе око себе.

Гледају ѝа лица без осмѝеха, на којима су исѝисани ѝирагови ѝешиког живоѝа.

Поново уздах и суза која кану.

О Боже, не ѝлачем ѝишо су ѝуни рана и ожѝљака.

Сваки носи бреме своје судбине.

Но ѝлачем ѝишо изгубише наду, вјеру.

Шѝо ѝихове душе изгубише извор свог ѝосѝиојања.

Шѝо бесѝиљно лутѝају шумом не знајући да нађу сѝазу која води ка шеби Боже.

Осѝарјело лице диже ѝоглед ка небу.

Нијемо молећи Бога.

Христѝе васкрсни, ѝокажи ѝуѝ изгубљенима.

Обасјай им сѝазу која води ка шеби.

Помози им да враѝе мир и сѝокој својим најѝањеним душама.

Да им јуѝро ѝочиње са ѝивојим именом на уснама.

Да им вјера у шебе враѝи љубав ка ближњима.

Да им коначно очи угледају одсјај сунца.

*Да им душа са радошћу ускликне
„Христѝос васкрсе“.*

Мира Марковић

МОЖЕ ЛИ МУЖ ОТПУСТИТИ ЖЕНУ (О БРАКУ)

И ѿрисиѿуиѿиши фарисеји, кушајући (Христѿа) уиѿѿаше ѿа: *Може ли муж оѿиѿусѿиѿи жеву? А Он одѿовори и рече им: Шѿѿа вам заѿоведа Мојсеј? А они рекоше: Мојсеј доѿѿусѿи да јој се даде оѿиѿусна књиѿа и да се оѿиѿусѿи. И одѿоварајући Исус рече им: Збоѿ окорелосѿи срца вашеѿа найиса вам он заѿовесѿи ову. А у ѿочетѿку сѿѿварања Боѿ их је сѿѿворио као мужа и жену. Збоѿ ѿоѿа ће оѿѿавиѿи човек оца својеѿа и матер и ѿрлеѿѿиће се жени својој, и биће двоје једно ѿело. А ѿѿѿо је Боѿ сасѿѿавио човек да не расѿѿавља (Јеванђеље по Марку 10, 2-9).*

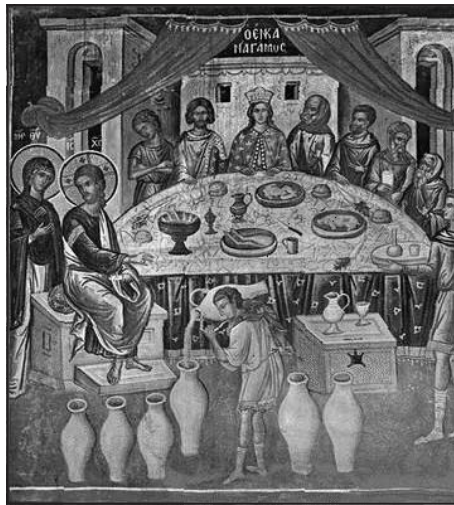
Фарисеји хоће да улове Христа лукавим питањем о браку и разводу. Они хоће да га оптуже за разилажење са Мојсијевим законом и са праксом живота према томе закону. Господ разобличава оне који га кушају. „Није ли довољан доказ ваша пракса? Она вас и оптужује, јер Мојсије је због окорелости срца ваших, тј. због ваше духовне огрубелости, био принуђен да промени установљени поредак. Дакле, пракса вас оптужује као духовно грубе, као оне који имају развратено срце“.

Даље Спаситељ у свој чистоти обнавља истину о браку, онако како је она била замишљена у творачком чину Бога, Саздатеља живота. Ову истину Господ поново успоставља као обавезан хришћански закон и за векове векова утврђује велику тајну брака. Темел брака тајанствено почива на Божанском благослову сједињења једног мужа са једном женом.

Господ подсећа на оно што је било у почетку, тј. на тренутак када су творачким чином Божијим бића призвана у живот и када им је

одређено њихово истинско назначење. Подсећајући на тај тренутак, Христос појашњава да их је „Бог створио као мужа и жену“, тј. да је за мужа - Адама, била створена једна жена - Ева. И Бог је благословио савез то двоје, који су били створени једно за друго.

При томе, није ли у чину стварања Еве из Адамовог ребра похрањена најдубља мисао о сродности будућих мужа и жене по души и по телу, о оној сродности која их води ка међусобном сједињењу, и, када је задовољена, даје животу пуноту и целовитост?

Свадба у Кани Галилејској

Христос подсећа на тај творачки чин и тиме установљава као закон да и у све будуће векове Бог, као Промислитељ живота, за једнога мужа тајанствено ствара једну жену. У њих, који су призвани у живот у различитим породицама и у различитим местима, Божанска воља полаже атоме сродности, и ти атоми треба да се сједине како би била испуњена воља Творца и како би заживело

оно што је Творац унапред одредио.

Када се живот одвија по благослову Божијем, када се путеви живота прокрчују под Његовом невидљивом руком, онда долази до сједињења сродних елемената, и различити животи слиће се под Божијим благословом да би се узајамно допунили. Тада ће један муж наћи своју „једну“ и „јединствену“ жену, створену само за њега. Ово ће се догодити на тајанствен начин, благословом Божијим. Елементи сродности се тако силно привлаче ка међусобном сједињењу, воља Божија тако неминовно обликује оне који су њоме благословени у животу, сродне душе будућих женика и невесте тако су вођене ка узајамном надопуњавању, да се чини, када би им везали очи и поставили једнога од њих код врата васељене како би цело човечанство у дугој колони прошло поред њега, да би се и тада, у узајамном тражењу душа и тела, они бацили једно другом у загрљај; он један - њој једној.

Ето зашто Господ потом доноси тако чврст закључак: Због тога ће оставити човек оца својега и матер...

Ко је ближи од оца? Ко је дражи од мајке? Али сада се испуњава воља Божија, сада се довршава творачки чин - стварање једнога живота под благословом Божијим. Препрека нема, и најјаче земаљске везе се кидају као истрошене нити, зато што ту, у зближавању женика и невесте, постоји нешто што је веће од земље. Ту се испуњава најувисенији закон и твори се највиша воља. А када је пронађено оно што недостаје, тада се човек „прилепи“ за своју жену.

СВЕЗНАЊЕ БОЖИЈЕ

Обрати пажњу на израз „прилепиће се“. То значи ући ће у другу душу и у други живот као у свој, стопиће се и растворити у њима. Тада ће настати један живот - један целовит живот. И биће довршен творачки чин - стварање мужа и жене; јер, како је и речено у Откривењу, „створио их је“, тј. створио их је једно за друго, као један живот.

Ову мисао, о јединству живота код женика и невесте који се сједињују, Господ објашњава још пластичније. Он чак то јединство не означава као јединство живота, него јединство тела. И биће двоје једно тело, тако да они више нису двоје, него једно, тј. људи су чак и физички престали одвојено да постоје. Они су физички постали једно тело. Ето шта је учинило испуњење воље Божије... Она не само да је надопунила и раширила људске душе у узајамном сливању, него је изменила и физичку природу, и од два физичка бића вачинила је једно целовито биће.

Таква је Тајна Брака. Објаснивши је, Господ изводи последњи закључак који представља прекор фарисејима: „А шта ви хоћете? Шта ви питате? Како после тога човек да остави своју жену? Па то је противприродно! Брак представља узајамно надограђивање живота! А ви хоћете да Ја одобрим рушење онога што је надограђено?! Брак је творачки чин - чин Бога Који ствара један живот. Како ви тражите да Ја разрушим живот који је саздао Бог? То је противприродно... И не помишљајте да насрнете на брак! Што је Бог саставио човек да не раставља.

*Еѿиској Гриѿорије
Лебедев,
„К свейлостѿи
Јеванђеља
Хрисѿовоѿ“*

Знајући све ствари савршено и непосредно, да ли Бог својим свезнањем, које се с обзиром на будућност јавља као предзнање, на неки начин умањује, стешњава, предодређује слободу твари у њеној делатности и самоопредељењу? Иако унапред зна све мисли, сва осећања, сва дела људска, Бог ипак тиме не умањује, нити стешњава, нити предодређује мисли, осећања, дела људска, јер је сама слобода дар Божји човеку, чија неприкосновеност чини човека човеком, тј. боголиким бићем. Поред тога,

предвиђајући дела људска, Бог у исто време предвиђа и слободу људску као узрочника и извршиоца тих дела. Унапред знајући све мисли људске, и осећања, и дела, Бог их зна као слободне мисли, као слободна осећања, као слободна дела, а не као неопходна. У ствари, Божје предзнање је знање и гледање свих мисли људских, и осећања, и дела, у стању њиховог збивања, јер за Бога не постоји ни

прошlost ни будућност већ је све садашњост. Као што наше посматрање извесних предмета ван нас не условљава собом њихово постојање, тако и предзнање Божје не условљава собом слободна дела људска, јер их Бог предвиди и зна онаквима, каквима их замишљају и остварују сами људи у слободи својој. Свети Дамаскин расуђује: „Предзнање Божје је истинито и непроменљиво, али оно ни у ком случају није узрок онога што ће се десити, него Бог унапред зна да ћемо ми учинити ово или оно. Он унапред зна многе ствари које Њему нису по вољи, али није стога Он њихов узрок. Као што лекар није узрок болести када унапред распозна да ће се неко разболети, већ је обољење последица неког другог узрока који изазива болест, а предзнање лекарево је ствар његове вештине, - тако и Бог није узрок онога што ћемо ми учинити, већ наша слободна воља.“ По блаженом Августину, Бог унапред зна сав низ узрока свих збивања у свету, али у том низу воља наша заузима важно место. Она има у себи онолико силе колико јој је Бог допустио да има, предвидевши унапред њену будућу силу и будућу делатност; и када она пројављује ту своју силу, она то чини као потпуно слободно биће, као поседник те силе. Човек грешити не зато што је Бог предвидео да ће он грешити, нити грешити по некој неопходности или случајности већ што сам хоће; а Бог, предвиђајући то, показује да не може бити обманут. Ко не жели грешити, тај не грешити, што је Бог такође предвидео, знајући да он неће зажелети да грешити.

*Ава Јусѿин
Белијски*

СА ПОКЛОНИЧКОГ ПУТОВАЊА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

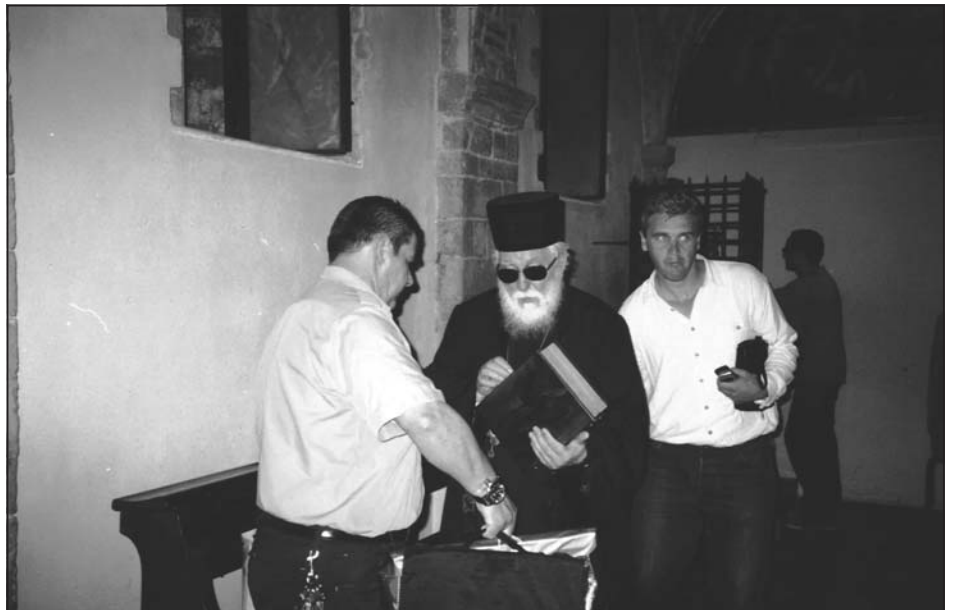
Милошћу Божијом Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански г. Николај у пратњи архијерејског замјеника протојереја-ставрофора Милорада Љубинца и професора богословије Светог Петра Дабробосанског Александра Љубинца кренуо је на поклоничко путовање светом Николају Мирликијском Чудотворцу у град Бари - Италија, дана 26. јула 2009. године.

На овом Богоугодном путу у поподневним часовима у граду Бару Његово Високопреосвештенство дочекао је архијерејски намјесник барски протојереј-ставрофор Радоман Михајловић. Након указаног гостопримства проте барског као и његове протинице, Митрополит Николај је посетио цркву Светог Николе у Старом Бару (1876), храм Светог Јована Владимира у изградњи и маслину стару преко 2000 година.

Поклоничко путовање из луке Бар у 22.00 часова настављено је Јадранским морем бродом Свети Стефан. У јутарњим часовима 27. јула брод је пристао у луку Бари из које су се јасно назирали сунцем обасјани кровови базилике Светог Николе. У 9.00 часова Његово Високопреосвештенство ушао је у базилику Светога Николе а потом у крипту храма где почивају мошти Светог Николаја Мирликијског Чудотворца. После је поклоњења и цјеливања мо-

Митрополић дабробосански госпoдин Николај пред кивотом Св. Николаја Мирликијског Чудотворца за време акаџисџа који врше руски свешћеници и протојереј-ставрофор Милорад Љубинац у граду Барију - Италија 28. (15) јула 2009. године.

Митрополић дабробосански госпoдин Николај предаје поклоничке дарове у цркви Св. Николе у Барију 28. (15) јула 2009. године.

Базилка Св. Николе у Барију, мјесто гдје почива кивот Св. Николаја Мирликијског Чудотворца.

штију, благословом Митрополита Николаја, акатист Светом Николају служили су свештеници Руске православне цркве и прото Милорад Љубинац. Акатисту је присуствовао већи број православних вјерника који свакодневно долазе на поклоњење овом великом божијем угоднику. После је Акатиста и узнешених молитава Светом Николају, Митрополит Николај је старјешини храма уручио скромне дарове. Приликом посјете музеја у саставу базилике, братство храма Светог Николаја захвалило се Митрополиту Николају на поклониčkoј посјети а у знак пажње даровали су Митрополита светим миром.

У поподневним часовима Митрополит Николај са својом пратњом упознао је знаменитости града Барија. Истога дана у вечерњим сатима из луке Бари, бродом Свети Стефан, уследио је повра-

так према граду Бару, гдје је 29. јула у јутарњим часовима Митрополита дочекао прота барски Радоман. После краћег одмора Ми-

трополит је кренуо према манастиру Острог на поклоњење Светом Василију Острошком.

У 11.00 часова уз звуке манастирских звона прилазећи кроз шпалир вјерног народа и пажњом братства горњег манастира Острог Митрополит се поклатио и помолио Светом Василију Острошком. По указаном гостопримству од стране братства манастира пут Митрополита Николаја Дабробосанског је следио његовој Богом повјереној митрополији, у коју донесе Божијег благослова и освежења на духовном путу посредством Светог Николаја Мирликијског Чудотворца и Светог Василија Острошког.

*Александар Љубинац,
проф. богословије*

Митрополији дабробосански господин Николај са архијерејским замјеником протојерејем-ставрофором Милорадом Љубинцем у луци Бари - Италија, у повратку са поклоњења Св. Николају Мирликијском Чудотворцу 28. (15) јула 2009. године.

„НЕ УБИЈ“

Звездано небо је стални извор надахнућа за песнике и одушевљености за философе. Оно се некако не уклапа ни у систем рима нити у систем силогизама. Звезде - то су симбол вечности. Искре ноћи, које су се укочиле у лету, зрак је светлости у непрегледној даљини космичких пространстава. Звезде - то су дијамантске очи којима небо гледа земљу. Када би ми, људи, могли упитати звезде, шта стално и непроменљиво виде на земљи, онда би нам звезде одговориле: „На земљи је постојано смо време и непроменљива само смрт, све остало ниче, мења се и нестаје, постојано је једино непостојање света, а непроменљива његова непроменљивост“. Ако би ми упитали звезде шта су оне чудно нашле на земљи, онда би оне одговориле: „Глупост људи, који, знајући доста о непостојаности времена и смрти граде своје куће на текућој бујици реке и заборављају на вечност“. Смрт је универзални факат нашег постојања, са смрћу се сусрећемо свуда, она прати живот као сенка. Па ипак, смрт остаје за нас тајна, које се плашимо и додирнути је. Чудан парадокс: ми видимо свет смрти свуда, и упркос очигледности не верујемо да она постоји. Нама се чини да нисмо у њеној власти, да ће њен налет, који руши све на свом путу, пројурити поред нас. Ми видимо смрт, ми повремено размишљамо и говоримо о њој и у то исто време, чак пролазећи поред гробља, ми у дубини свога срца не верујемо да ћемо некад лежати у ексерима закованом сандуку под слојем земље, да ће наше тело бити подвргнуто труљењу: очи ће испасти из очних дупљи, мозак ће истећи кроз ноздрве, тело ће се претворити у сукрвицу и

гробни црви ће нас претворити у земљу од које је и узет човек.

Ми видимо смрт својих блиских: један за другим они одлазе у небитак - земљу из које нема повратка. Али у дубини душе не верујемо да и нама предстоји такав исти пут. Ми одгонимо ту мисао од себе: она је сувише ужасна за нас као лик Горгоне. Тај малодушни страх пред смрћу претвара наш живот у жалосну игру сенки. Када смрт ипак долази, ми испадамо неспремни за њу, покажемо се у улози лажова који су преварили сами себе.

Ми живимо у току времена. Време нам је дато као неко наследство, као очево богатство, али они има своју границу. Сваким даном оно се топи и смањује. Ми мислимо да ће време које нам је дато увек бити у нашој својини и зато га са пијаном грабежљивошћу трошимо. Ми мислимо да је све време још испред нас, а када долази смрт, онда видимо, да се време завршило као распредено клупче вуне.

Заборављање на неизбежност смрти и коначност времена прикива нас, као ексерима за земљу. И ми ћемо се у суштини добровољно предати смрти, хватајући

се за привремено, за оно што се задржати не може. Шеста заповед гласи: Не убиј (Изл. 20, 13). Али ми је непрекидно нарушавамо пошто пошто непрекидно убијамо властити дух. Предавши себе у власт привременога, непостојањег, променљивог и на крају крајева смртнога, онога што се налази под влашћу труљења, ми сами пак извршавамо над својом душом пресуду. Заборавивши на смрт ми заборављамо на вечност и тиме се лишавамо вечног живота. И сваки дан потрошен узалуд је свакодневно самоубиство.

Средином века била је распрострањена слика под називом Плес смрти у различитим варијантама. На њој смрт час прати човека као ловац звер, час се појављује на свадби, час ходи по врту са косом у рукама не бирајући шта ће посећи до корена: коров или цвеће, час стоји као организатор пира са чашом у рукама међу најјачим гостима, час се надноси над постељину детета. Али најомиљенији сиже био је плес човека у загрљају невидљиве за њега смрти у лику костура. Човек плеше међу труповима, али на његовом лицу је безбрижан осмех - то је лик нашег живота, привезан за земљу. Све су гласнији звучи тога валцера смрти, све се брже креће злослутни пир, све јаче смрт притеже човека на груди... и, најзад, одбацује га у гомилу трупова, као што бацају цепаницу на гомилу дрва. Наш живот личи на игру сенки на зиду. Гаси се светлост - нестају сенке.

Прво убиство своје душе - то је неверовање у божанство. Атеизам и философија очајања, то је беспомоћна жеља да се овековечи земаљски живот, философија која се претвара у угрушак мржње према Богу. Атеизам је нелогичан. Ако је човек осуђен на смрт, онда он мора да испроба све могућности да избегне ту пресу-

ду. Када код човека открију рак, онда он почиње тражити посебне лекове и лекарије, он је спреман поћи на крај света, ако чује да га тамо могу излечити, он је спреман да прода све што им, само да купи себи право на живот који ће се раније или касније ипак завршити гробом. Св светске бриге и проблеми изгледају му као некаке ситнице пред ликом хоботнице смрти који се упио у његово тело и сиса његову крв.

Атеизам уверава себе да за гробног живота нема, он као да зачепљује уши када му говоре о Богу и вечности и са насладом се уверава да спасење не постоји. А само ако би човеку рекли да је у његовом врту закопано благо и треба само порадило лопатом да би се нашло; онда би се он потрудио да провери је ли то истина, мада су шансе један напрема хиљаду да је то истина. Тако се сва огромна књижевна продукција атеиста у свеукупности може кратко назвати: „Упутство за самоубице“.

Али ево ствари још несхватљивије и чудније од атеизма; човек, верујући у Бога и осетивши Његову благодат у својој души као дисање вечности, продужава да живи тако, као да Бога нема. Душа таквог човека личи на несрећника, који лежи под крхотинама срушене зграде и гомилама земље. Он хоће да баца са себе тежину али не може чак ни мрдути руком. Ми лежимо под крхотинама наших разрушених планова и нада, ми смо саграђени под земаљске бриге, ми хоћемо да се усавршимо али наше страсти поново нас савијају према земљи. Да би се било с Богом треба се одрећи од вањског вишка, треба оставити само неопходно. Када човека јури звер, онда човек, да би лакше бежао, збацује са себе одећу. А ми се плашимо растати са товаром материјалним и душев-

ним па носимо и носимо на плећима ту тешку врећу...

Овај живот нам је дат, да би сјединили своје срце с Богом, да би га направили као нерукотворени храм Светога Духа. Али ми од срца правимо кавез за звери или корито за свиње. Кад наступа смрт ми схватамо да смо били обманути, да је вечно само невидљиво, а видљиво се претвара у ништавило: држећи се видљивог ми смо се хватали за пустош. Вечан је човечији дух, оно на шта стално заборављамо. Свако од нас је видио лобању, њене обнажене зубе сличне гримаси осмеха. Може бити да је то лик тога- да се мртавац

смеје над властитим животом, смеје се, видевши оно шта нас очекује, али док је скривено, смеје се над собом и својом сабраћом.

Заповест: „не убиј“, говори нам о томе да не бисмо убили живот нашег духа, да не би убили време које нам је дато за спасење, да не би убили своју душу, закопавши је у гробницу страсти и земних брига, да не би изгубили непроменљиве ризнице, којој се диве чак и анђели - љубави божанске према човеку.

„Не убиј“ значи - изабери живот. Почетак и завршетак, извор, садржај и савршенство живота -

то је Бог. Ако Бога нема, онда је свему крај, и живот је само трка осуђенога према вешалима. Ако постоји Бог, а он нам је открио велико своје битисање, Он хиљаду пута сведочи свакој души, да Он постоји близу ње, онда сваки тренутак човечијег живота, сваки откуцај срца мора бити посвећен Њему.

Бог јесте Дух, али Он нам је дао као неки залог Своје име и тајне Цркве. Мистички живот душе то је пребивање у имену Божјем: сталној молитви. Када се заборавља и ишчезава молитва, тада човек одступа од Бога.

Спасење - то није само „лично“ дело појединог човека. Када човек стиче благодат, онда он њеном тихом невидљивом светлошћу озарује и живот других људи. Поред таквих људи загријавају се душе. Од општења са њима људи добијају снагу и унутрашњи мир. А човек, који умире у гресима, испушта из себе телесни отров.

Шеста заповест гласи: Не убиј, то јест изабери живот, а живот - то је Бог, Који је сишао на земљу и Који је примио смрт да би нас учинио бесмртним. Бог, који је створио васељену, хиљаде светова, време и вечност, чека, да бисмо ми сами открили за Њега своје срце.

Мојсије је завршио своју пророчанску проповед и последње завештање речима: „Израиљу, ја сам положио преда те ватру и воду, живот и смрт, изабери живот, да би живио ти и дјеца твоја“ (Изл. 30, 19).

...Када би било могуће упитати звезде, које, као јата ватрених птица лете са истока на запад: „Шта сте најлепше виделе на земљи?“, онда би звезде одговориле: „Најлепше човеково срце у којем сија Божанском светлошћу име Исуса Христа“.

Архимандрит
Рафаил (Карелин)

СМРТ ПОПА ВЛАСТИМИРА

(наставак са 15. стране)

Народ је био сретан и задовољан, једино га је бринуло пушкарање комуниста. Носили су петокраке звезде на капама, певали црвеној армији и где год су могли отишли злотворе од праведне казне.

Кад су на Романији основали своје одреде народ, вичан мрети у борби са душманом а невешт политици, без интелигенције и првака, ћутао је и веровао да они раде по наређењу некаквог главног одбора из Београда. Командант им је био Јеврејин Вајнерт из Сарајева, кога, да би затурили траг, прозваше Чичом, а гарда су му били црногорски пролетери покупљени са коца и конопца.

Кад у по зиме стигоше гласови о великој усташко-немачкој офанзиви на Источну Босну нестале пролетера и партизана без трага, остављајући цео терет борбе сељачкој раји. Бегунци су доносили крваве вести. Непријатељ ставља под нож старо и младо, пали и последњу колибу, пљачка и уништава. У Мокром су у цркви силовали женско робље у масама, на Палима су од цркве направили коњушницу.

Пред повлачење поп Властимир скупи борце у цркву. Збегови су били већ одмакли ка истоку. „Браћо, поче зборити сељацима, опоганиће нам крвници дом Божји. Боље да га запалимо него да нам га блате душмани. Ватра је чиста а Бог ће опростити!“

Људи су се погледали мрачни. У првим редовима стајао је водник Перко и гледао у иконостас. Баш

на часним дверима изнад лика Св. Апостола Павла стајао је златним словима исписан натпис: Приложи Перко Митровић за покој душе свом оцу Стевану. Засузи му око кад рече свештенику: Да палимо, оче Властимире! Навукоше нагореле греде са дома запаљеног од усташа, момци развалише сена у порти и почеше га уносити журно у великим нарамцима. Кад први пламенови сукнуше кроз прозоре поп и сви сељаци поскидаше капе и поче чудна молитва Христових бораца што сами пале храм Бога живог, да га не оскрнавје злотвори. Густ дим пун мириса растопљеног воска и тамјана обавијао их је. Свештеник се прекрсти, устаче шубару и за тренутак се претвори у борца командујући отсеченим гласом: Покрет! Три дана касније кад партизански калаузи проведоше више Кнежине усташе за леђа четницима у крвавом пробоју поп Властимир рањен паде у руке усташама.

Усташки таборник Јуре Вранић био је човек особито истанчане загребачке и хришћанске културе. Пре рата као претставник индустрије у Београду био је члан тамошњег хрватског клуба. Добродушни београђани вукли су га из куће у кућу, са вечере на вечеру, уживајући као у лепим шалама у његовим претњама српским барбарима са скорим обрачуном. Усташку каријеру почео је тим што је у Загребу заклао свог најбољег пријатеља Србина, да би се дочепео његове радње. Као префињена душа брзо је изгубио сваки смисао за простачке начине убијања, којима се служила већина његових другова.

Стрељање, вешање, разбијање главе маљом, ударац секиром за врат, набијање на колац били су без икакве фантазије. Идеја да се праве рукавице од коже Срба живих одераних била је и лепа и оригинална, али на жалост њом се већ био послужио стожерник из Сиска одеравши живог младог Теслића. Но Јуре је својом генијалношћу ипак успео да о њему са дивљењем причају по загребачким салонима нежне хрватске пуцице. Наредио је свеучилишном студентском здругу да му покупе из историје и литературе све интересантне начине убијања од античких времена до данас. Кад су му предали списак од неколико стотина случајева он их лепо нумерисао и понесе са собом на бојни поход. Био је врло пажљив према заробљеницима и као културни човек препуштао им је да сами изаберу начин своје смрти. Кад би жртва из папирне кесице извукла број, Јуре би погледао свој списак и прочитао: Број 53, Плутархов приказ како је Александар Велики кажњавао издајнике. И усташе би помоћу дебелих ужета и у првој шуми савијали два млада стабла, вежући жртву рукама за једну младицу а ногама за другу. На да-ти знак би пуштали стабла која би на двоје прекидала тело, док би из висине крв прскала по хрватским витезовима.

Кад му доведоше Властимира бледа од изгубљене крви из рањеног рамена, он му одмах пружи кесицу да „вуче нумеру“. Свештеник га презриво погледа и не помаче се. Кад му не одговори ни на други позив Јуре скочи, али се нешто предомисли па рече једном

од стражара: Вади ти за њега! Стражар му додаде број а Јуре се сав озари: Врло добро, 44! По примеру цезара Нерона вечерас ћеш ми светлити док вечерам.

Усташа су биваковали у пространој сали једне изгореле стругаре. На бетонском поду горело је неколино ватри. Дим се провлачио кроз прозоре зачепљене јеловим грањем.

У једном углу просторије привезан за железни стуб неке старе машине стајао је поп Властимир. На неколико корака од њега две даске на трупцима прекривене ћебетом служиле су као сто на ком је стајала плетенка са ракијом и комади хладног меса и хлеба. За столом је седео Јуре са још два официра, пили су ракију и разговарали не обазирјући се на заробљеника.

Властимир је размишљао. У судбинским нередовним временима расплињавају се осећања и представе појединаца уступајући место колективним расположењима у односу на вредност живота. Храброст постаје колективна као што и страх и паника наступају масовно. Видели смо како хладнокрвно умиру људи који су пре рата страховали од сваког шушња, као што су често пута на силници и делије из мирних дана у борби први окретали леђа. Живот као циљ изгубио је био сваку вредност у рату и револуцији, посматран је само као средство да се постигне општи циљ. Људи нису били више Јово или Перо, син богатог Митра или оскудног Марка, отац и хранитељ породице или мајчино мезимче. Одједном они су били сви само делови вечног и

непролазног Српства, повезивали преко себе прошлост са будућношћу и деловали само као делови тог чудног и мистичног комплекса. Ко је видео смрт само на болесничкој постељи, док самртника окружује породица, док се болесник сматра центром свемира, тај никад неће разумети равнодушна херојство стотина хиљада незнатних мученика из наших славних дана.

Властимир је чекао смрт равнодушно. Помисли кратко на жену и дете које је пребацио Црногорцима у Чајниче, па одмах се забрину како је прошао одред у пробоју. Ко је погинуо и где се сада налазе.

Усташа су правили распоред за сутрашњу акцију издајући гласно наређења а он је мислио колико би вредело нама да знају ово што он сад слуша. Кад би им могао бар нашкодити! Имао је увек под појасом бомбу крагујевачку, коју му ни сад, нити су нашли нити су тражили. Али он је био не

само везан жицом од часа заробљавања него му је десна рука услед ране била посве умртвљена.

Приђоше му двојица усташа. Носили су две крбуље пуне смоле и старе крпе и ћебета. Умоташе га пажљиво све до појаса разредивши смолу и крпе натопљене петролејом по целом телу. Остадоше слободне само груди и глава, да не би жртва сувише брзо издахнула.

Кад таборник нареди да почне вечера један војник припали Властимира. Жива бакља блесну црвеним пламеном. Искре дохватише густу црну браду свештеника, која сагоре пуцкетајући. Стиснутих зуба и затворених очију човек је горео. Усташа су му добацивали шале, а Јуре је елегантно дизао чашу са ракијом и наздрављао му.

Муке постадоше Властимиру неиздрживе. За часак помисли да га Бог кажњава што је запалио цркву али се трже и запрепашћени усташа чуше како из пламена снажан глас запева: Тебе Бога хвалим!

У том моменту ужасан тресак загрме двораном. Ватре се погасише а угарци су падали из ваздуха светлуцајући у мраку. Само је горела још смола на једној нози оца Властимира осветљавајући леш са осмехом на лицу, унакаженом од ватре. Таборник је лежао мртав пробијене лобање, док су му се другови грчили у ранама.

Загрејана огњем бомба попа Властимира извршила је своју дужност.

*Војвода Доброслав
Јевђевић
(Из књиџе:
„Кайи крви“)*

СВЕТИ МУЧЕНИК ВУКАШИН

Објављивање казивања које слиједи има следећу намјеру: да покаже како је сила насилника немоћна, и да покаже како је њправедник њобједник и кад сѣрада - ѡад, заѣраво, осѣива-рује највећу и највишу ѡбједу.

Другу намјеру немамо, ѡсебно не (не дај Боже!) ѡдсѣицање мржње ѡрема мучиѣљу и мучиѣљима.

Они су кажњени ѡим шѣо јесу какви јесу, и досѣојни жаљења, ѡсебно ако их уѡредимо са Свѣштим Мучеником.

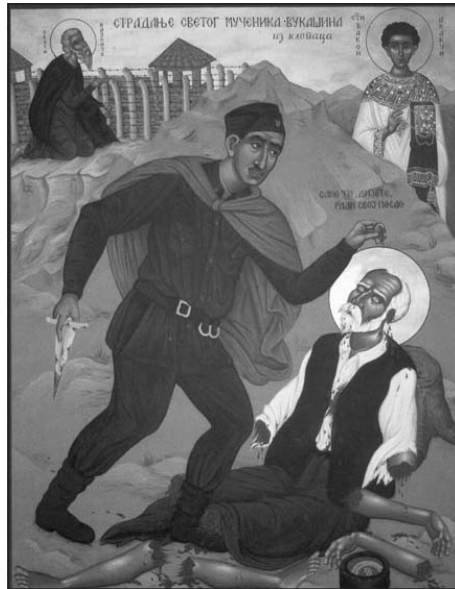
Свједочансѣво у насѣавку изрекао је Жиле Фригановић, који је за себе рекао да је најкрвавији усѣаша у Јасеновицу.

Фрањевац Перо Брзица, Анте Зринушић, Шипка и ја окладили смо се тко ће те ноћи заклати највише логораша. Отпочело је клање и ја сам већ био послије једног сата по броју закланих далеко измакао испред осталих.

Обузео ме је те вечери неки необичан занос. Чинило ми се као да сам на деветом небу. Никад у животу нисам осјетио такво блаженство. И већ послије неколико сати заклао сам хиљаду и сто људи, док су остали једва стигли да закољу по три стотине до четири стотине.

И тада, док сам био у највећем заносу, случајно сам бацио поглед

у страну и ту угледао једног постаријег сељака, који с неким несхватљивим миром стоји и спокојно гледа како ја кољем жртве и како се оне у највећим мукама претурају. Тај његов поглед некако ме пресекао. Чинило ми се као да сам се из оног највећег заноса наједном скаменио. Једно вријеме нисам могао да се макнем. Но затим сам отишао до тог

*Сѣрадање Св. Муч. Вукашина
Икона из ман. Ђелија Пиѣтерска
рад монахиње Анѣлине*

сељака и од њега сазнао да је он неки Вукашин из села Клепаца код Чапљине коме су у кући све поубијали, а њега с неких шумских радова послали у Јасеновац. Он је све то говорио с неким недокучивим миром, који је мене теже погађао него сва стравична кукњава око нас. У мени се одједном разбуктала жеља да му разбијем

мир и спокојство најсвирепијим мучењем, и да у његовим мукама повратим свој занос и блаженство уживања у болу.

Издвојио сам га и посадио на један пањ. Наредио сам му да викне: „Живио поглавник Павелић“, или ако то не каже да ћу му одсјећи ухо. Вукашин је шутио. Откинуо сам му ухо. Он није рекао ни ријечи. Поново сам му рекао да виче: „Живио Павелић“ или ћу му откинути и друго ухо. Откинуо сам му и друго ухо. „Вичи Живио Павелић или ћу ти откинути нос!“ А кад сам му и по четврти пут заповједио да узвикне „Живио Павелић“, и запријетио да ћу му ножем извадити срце из груди, он ме погледао и, уперивши поглед некако кроз мене, у неизвјесност, полако и разговјетно ми је одговорио: „Само ти, дијете, ради свој посао“.

Послије тога ова његова ријеч потпуно ме избезумила. Скочио сам на њега, ископао му очи, исјекао срце, преклао грло од уха до уха, и ногама га сјурио у јаму.

Али тада је и у мени нешто препукло и те ноћи нисам могао више да кољем. Побједио је францисканац Перо Брзица јер је заклао 1350 логораша, и ја сам му без ријечи платио опкладу.

Чувени неуройсѣхијаѣар и бивши лоѣораш, Неѣо Зеѣ

*„П. Б.“, Оѣѣор у жиѣама,
Сѣћање заѣоченика, књ. 1.
Беоѣрад 1966., 61-65*

О ПОРОДИЧНОМ ВАСПИТАЊУ

Родишљељи су најглавнији чиниоци за васпитање деце омладине људи. Они најлакше утичу на децу, било позитивно или негатаивно, јер деца чине оно што виде од родишљеља.

(Из једне расправе о васпитању деце)

Света Црква Христова је одувек у себи носила и проносила идеју преображаја људи на боље, стварања правих карактера. Уколико је Црква стајала ближе Христу, утолико је више испољавала тежњу за изградњом људског карактера. У времену када би се Црква укључивала у дугачку поворку обичних људских установа, бледели би њени плодови стварања карактерних људи. На преображају је Црква заснивала и показивала сав свој сјај. Отуда је хришћанско васпитање преображај на боље.

Васпитати човека за своју хришћанску Цркву одувек је било тешко. Када се у Цркви изговори реч „васпитање“, то не значи оно што читамо у школским уџбеницима.

Господ Исус Христос је увек био и остао лични пример и идеал најпотпунијег васпитања. У науци о васпитању вазда се сматрало и сматра се данас, да је лични пример јачи од речи, снажнији од писаних теорија.

Својим личним животом, својом речју, Христос је васпитавао друге, за собом водио и своје васпитанике врло високо уздизао, до светитељства, до најидеалнијег васпитања. Он је проповедник преображаја, духовног препорођаја и физичког прослављања Бога.

Ако револуција значи рушење, уништавање старог и постављање новог, са свима њеним идејама, то хришћанско васпитање значи преображај људског карактера на боље, постојаније; до култа светости људске личности; до љубави према Богу и људима, ма којој они идеји, класи и убеђењима припадали. Ако револуција значи освету ради освете, крв ради крви, пламен ради пламена,

онда ће револуција моћи назвати својим братом свакога човека пре него Христа. Ако револуцију било које врсте предузима човек ради својих идеја, а судија је туђих, пали цео свет да би се огрејао, једе цео свет да би се наситио онда се Христос ваистину не може упоредити са њим, нити назвати братом његовим. Ако су револуционари атентатори који угрожавају туђе животе, или су професионални агитатори разних преврата, као што се то у наше време догађа, онда се Христос, као преобразитељ људи, не може изједначавати са таквима.

Ми поуздано тврдимо: Христос није на таквим поставкама преображавао људе, нити је такву методу дозвољавао. Наиме, Он тражи унутарњи преображај човеков, тражи очишћење душе од греха и потпуну измену људске личности на боље. Тако треба разумети и речи св. ап. Павла када каже: „Дижите буну“, тј. против себе самога, постајте бољи уопште. Тиме се тражи морални препорођај, сасецање у корену свега онога што може нашкодити појединцу и заједници, домаћину и породици, старешини и селу, господару и држави, војнику и армији, раднику и предузећу, вернику и Цркви. Преображај који је Христос извео, најуспелији је преображај на боље у овом свету и за који овај свет уопште зна. Христос је започео преображај паљењем малих пламичака у душама неколицине људи, потоњих апостола и проповедника хришћанске вере, да би се постепено разбуктали и грејали цели свет новом речју живота.

Недавно сте преко телевизије пратили један величанствен догађај у нашој земљи, преношење олимпијског пламена кроз многа места наше земље, да би на крају нашао своје место у Сарајеву и означио отварање зимске олимпијаде светских размера. Тако се и од огња Христове идеје, нове речи и науке, која није философска идеја, већ живи и опрактиковани доживљај, палио потоњи од претходног и загревао срца људи, од оних најнижих до највиших у царским дворovima. У том пламену преображаја света сагорела су многа неправда

вославна царства и никла нова, која су до данашњег дана остављала и остављају видна обележја високих културних и духовних остварења.

Христос није дизао буне овозвештог карактера, нити их данас Црква његова диже, али су људи дизали буне против њега и његове Цркве. Он није кресао гране дрвета, а остављао стабло које не рађа, већ је секиру стављао на корен и одсецао. Њега Бог није послао у овај свет да подиже грађевину од крова, него из темеља. Постављао је такве темеље грађевини и зидао је да јој никакви напади олуја, ветрова и поводња нису нашкодрили. Нарочито је водио рачуна о унутрашњости зграде и какве душе у њој живе. За свог живота отесао је неколико каменова и поставио у темеље Цркве, наредивши својим следбеницима да духовним тесањем даље утврђују духовно васпитање у овоме свету. Брижљиво су Господ Христос, свети апостоли, светитељи и сви други Његови следбеници у Цркви тесали и тешу живо камење, које се уздиже у скупоцену грађевину Цркву. (Васпитањем себе и свог нејаког синчића Кирика, света Јулита постала је снажнија и храбрија од својих мучитеља. Длето и чекић у њиховим душама били су вера у Бога и нада у спасење).

Док ово слушате вероватно мислите да је свет неслан и досадан, да стално исто проповедам. Кажете да нема више оних људи од речи, поноса и карактера јер се данас поносе оним чега су се раније стидели. Жалите се на начин васпитања и васпитне чиниоце. И јесте и нисте у праву. Ви се жалите што ваша продужена снага одлази од вас, не слуша вас, бежи у градове и тражи лакши живот, што о њој чујете неповољне оцене и вести. Кажете, гори вам образ од срамоте. Ви сте ту у праву. Али када све ово кажете и жалите се, ипак сте у једном погрешили. Погрешили сте што сте радије обраћали пажњу на недостатке ваше продужене снаге него на саме себе; требали сте мислити на своје личне слабости најпре онда када сте им требали уливати у душу право васпитање, развијати

љубав према себи, кући, послу који обављате. Треба се искрено упитати: шта смо урадили да наша продужена снага остане близу нас, да духовно узрaste и донесе плодове? То је ваш пропуст који вам је промакао. Запамтите, васпитни примери говоре више него речи, а ако нема ни речи, онда је ствар изгубљена. Ако сте своје детету превиђали мале преступе, па чак их у томе похваљивали, оно је узрасло у младо, лишћем богато дрво, у коме се легу птичурине разних врста.

Ево једног примера где је отац непромишљено прокоцкао цео свој иметак и себе довео до одлуке о самоубиству.

Наш књижевник Лаза Лазаревић описао је одлазак дечака на јутарње богослужење у цркву са својим оцем после неизвршене одлуке о самоубиству. Он пише: „Решио се био да изврши самоубиство, јер је прокоцкао коња, ливаду, кућу и све остало. Али моја мајка, његова верна супруга Марица, прати га као ањео чувар, и када је из недара вадио пиштољ, она викну: Митре брате, господару мој, шта си то наумио? Иди, Марице, остави ме, ја сам пропао. Како си пропао? Бог стобом! Ми нисмо пропали. Да Бог поживи тебе и ону нашу дечицу. Није нас хранила ни кућа ни ливада,

него ти, хранитељу наш! Нећемо ми бити ниједно гладни док си ти међу нама. Па зар си заборавио да је чардак пун хране? Па шта ради она моја ниска дуката? Шта је онај лежећи новац? Узми га у трговину. Уложићемо у жито. Нисмо ми престари људи. Здрава су нам, Богу хвала, и дечица. Молићемо се Богу и радити као поштени људи. Не дам ја твојих руку за сав иметак наших комшија, па да је још онолики. Стећи ћемо опет кућу. Извешћемо нашу децу на пут. Ходи да их видиш.

И, управо када њих двоје прекорачише преко прага, на цркви грунуше звона на јутрење. Громко се разлиже глас кроз тиху ноћ и потресе душа

хришћанска. И као што се таласа сухо грање, тако њихов звук односи бол и плач, кида узде таштине, а скрушена душа разговара са небом и вели: „Сине, устани да идемо у цркву“.

У чему још нисте у праву: у томе што свој дом нисте учинили црквом у маломе. Пригасило се топло огњиште где су се грејали ваши укућани, пријатељи, познаници, суседи, путник намерник. При празновању нашег хришћанског празника, о Крсној слави, дато је више важности богатој трпези, него молитви, славској свећи и колачу. Тога дана није прочитано житије светога ваше Крсне славе.

Када то нисте прочитали, како ћете знати величину вашег светога. Затим, ако сте псовали, лагали, крали, туђе пожелели, и други који грех починили, то је све расхладило огњиште ваших душа и домова.

У недељне и празничне дане црквена звона објављују време за молитву, а ви ни једног члана из куће на шаљете у цркву да припали воштаницу. Дакле, нема распореда када се шта ради и ко ради. Тако, ако се треба на кога љутити Јеванђеља ради, онда се треба љутити на себе и себе осуђивати. Ту се налази решење питању што ваша продужена снага, младост, одлази из кућа, понекада врло далеко.

Ево опет једног дивног примера како се од малих ногу у детињу душу улива вера у Бога, развија љубав према нашим лепим обичајима и мушко спрема за домаћина куће.

У причи „Наш Божић“ Бора Станковић је описао како је тај велики хришћански празник доживљен у једној кући која је остала без храниоца.

„Не да ми да се омрсим, вели синчић. Немој, сине. Нана је то све за тебе спремила. За кога другог? Чекај Божић. Сутра је. Нано моја слатка! Зора пуца, дан се дани. Прангија одјекује и потреса прозор. Више моје главе поређане нове хаљине и преобука. Испод иконе пуцкара кандило. Мирис од тамјана собу пуну.

Ајде, сине, устани, Божић дошао... Ајде, домаћине мој... А при речи „домаћин“ уста јој се набраше и задрхташе, и суза јој кану на мој образ. Нано, купаш ме и облачиш у све ново. Звона звоне! Са улица се разбирају већ гласови. Нана ме облачи. Није ти одело велико, још ти је кратко. Ти си ми велики. И рашири руке, одмаче се да би ме боље видела колики сам. Опасује ми свилени појас, меће у недра очев сат и и намешта ланац да се боље види. Опреми ме. Даје ми свећу, босиљак и марамицу и до капије ме испраћа. Чаршија закрчена. Сваки са обе стране води по неколико унучића, пази да се које не одвоји, изгуби.

Издајека замириша тамјан, пламичци свећа око цркве и у њој. У цркви се виде само људске главе. Завршило се богослужење и враћам се кући. Ка-

пија широм отворена. Двориште почићено. Улазим у собу. Мајка ме, тобож, не види, јер нешто спрема, уређује шоље, јабуке и друго.

Христос се роди! нано. Она се окрену, па када ме виде, прилази ми и одговара: Ваистину се роди... И као да би она пре моју руку пољубила, тако ми тешко пружа своју и љуби ме у чело, очи, обрве и образе. Пружих јој нафору и упитах: да ли је ко долазио? Кумашини, сине. Чекали су те дуго и одоше. Напољу је све тихо, мирно, чују се свирачи из „горње чаршије“. Ја хоћу на улицу, а она ми рече: седи кући, госте да дочекаш. Зашто си домаћин! Ја остајем. Мајка послује... Гости долазе, ја их дочекујем. Још са прага вучу: Христос се роди! Мирбожимо се, честитају. Ја послужујем, са њима разговарам и одлазе. У томе је и ручак на софри. Кандило светлуца, осветљава мајчину седу главу и бели раздељак. Она шапће: Господе Христе и свети Никола, чудотворче, славо моја! Погледај, Господе, смилуј се и помози! Благослови софру, хлеб, твој што га ти даде... И паде коленима тако силно да под одјекну. Кад сврши молитву, стави мараму на главу и седе за софру. Ја јој држим чашу ракије на длану, онда прилази руци, и нудим у исти мах свој образ, честитајући празник: Христос се роди, нано, и срећан дан! Ваистину се роди и с тобом, чедо моје слатко! Ове године мајка овако с тобом, а догодине да Бог да, да ми ти... и загрцну се те једва испије чашу.“

Васпитање је врло сложен процес и захтева много труда и љубави. Кажу паметни људи да је теже дете родити духовно него физички-телесно. Они су у праву. Поред телесног оца, новорођенчету на крштењу Црква даје и духовног оца кума, чија је дужност да своје кумче духовно васпитава и над њим стално бди. Да ли наши кумови то данас чине? Не. Они су данас више у улози сведока него кума, духовног оца, помагача родитељима.

Колико су Црква и свештеник увек, па и сада, водили бригу над децом, нека послужи још један пример из књижевности.

У књизи „Време смрти“ Добрица Ћосић је описао један дирљив приказ протје Божијара Јев-

ђевића и деце из Ваљева, која су под његовом бригом и старањем одступали испред непријатеља према Албанији 1914. године. Дошли су до Призрена и заноћили у једном арнаутском дворишту. Прозебле и изнурене од пута, сутрадан призва их себи прота. Они се споро згомилаше око њега. „Ми сада, децо, полазимо својим кућама од којих нас непријатељ растави. Идемо својој слободи... Путем којим смо дошли доведе, не можемо се вратити. Не да сила и сотона. Приморани смо, децо, да кренемо једним заобилазним путем, много стрмим и уским, а снегом завејаним... Али, јединим путем којим можемо стићи у завичај и кућама. Да стигнемо живи и здрави, морамо да се волимо као да смо род рођени и да верујемо у Господа Бога, који нас једини може спасити... Знајте, децо, кућама морамо стићи сви заједно, ал никако сам. Зато се узмите за руке, да се слабији придрже за јачег, да јачи повуче онемоћалог, да један другом грејемо промрзле прсте. Чим вас је страх, прибијте се један уз другог и гледајте се у очи. А ја сам вам од овога часа свима деда, а ви сте сви моји унуци. И зовите ме: деда Божијар. Било шта неком да устреба, нека од мене тражи. Ко год је гладан, нека хлеба од мене тражи. Ко год не може да иде, нека се за моју мантију ухвати. Све што не знате питајте. Ја сам вам деда, унучићи моји. Шта више волите: да идем испред вас или за вама? (Каква љубав свештеника према деци?! Јеванђељска љубав која рађа сладан плод!)

А они рекоше: „Буди у средини, деда! Усред нас! (Каква љубав и поверење деце према свештенику! Каква чистота дечјих душа!) Добро, децо, а ти капетане, врши своју дужност,“ рече прота Божијар.

Један индијски монах по имену Буда није окуљао око себе децу већ старије, јер им је лакше уливао мржњу према животу. Христос и Црква, напротив, имају своју радост у деци, представницима и пионирима будућности. „Пустите децу нека приђу мени, јер је таквих Царство небеско“ (Мт 19,14).

И наш век треба да припусти децу Богу. Овај век радиотелеграфије, авиона, телевизије, ракета, бомби, сателита, борних кола и многоструког наоружања, не би ништа изгубио, а много би добио, када би децу приводио Христу на благослов. Техничка култура нашег времена, подједнако корисна и штетна, није по себи зло у свету, али смањује моћ правог васпитања и борбе против зла... Наше једнострано техничко време, богато једино техничком културом, потребује, више него икада до сада, васпитање засновано на вери у Бога. Не један човек, већ цео један нараштај, треба да је спреман за један овакав преображај.

Сви ви, драги моји, желите васпитану децу, али их мало васпитавате. Слабо разумете какав је дух потребан овом нашем веку. Да би се овај свет освежио, подмладио, из зачараног круга изашао, свестранију културу стекао, себе више према свима и сваком отворио и зло потиснуо, мора поклонити пажњу вишим вредностима. Ви знате, требају године и године да прођу док се један човек духовно изгради. Изграђује се он док је жив. Сви бисмо ми могли изрећи једну дилему над колевком: „Младенче, или ћеш бити слуга злу или господар зла“.

Зато највеће добро које родитељи могу учинити своје детету јесте васпитавати га да се противи злу у себи и уопште. Не цени, родитељу, свога сина само срцем већ и разумом. Кроз разговор стави га свако вече на испит. Када осетиш кајање за зло које се у души његовој породило, онда знај да је твој син тек почео да се васпитава. Буди свештеник твоје сину и ти, мајко, свештеница твојој кћери. Неко је рекао: дајте ми добру мајку, па ћу вам дати добру државу; дајте ми доброг оца, па ћу вам дати доброг господара државе. Дајте ми добру породицу, па ће држава бити велики храм поштења, побожности, спремности за свако добро у држави.

*Мийројолић
добробосански
Николај*

О ИСПОВЕСТИ

1. Велика власӣ свештӣеника у св. Тајни исповестӣ

Свештеницима је дата чудесна (необична, изванредна) власт! „Они“, каже св. Златоуст, „обитавају још на земљи, а допуштено им је да управљају небеским; добили су такву власт, какву Бог није дао ни анђелима, ни арханђелима, јер није анђелима речено: Оно што свежете на земљи, биће свезано на небесима; и оно што разрешите на земљи биће разрешено на небесима. Иако они који управљају на земљи немају само власт да везују тела, већ се ова власт односи и на саму душу и узлази до неба, јер оно што свештеници одређују доле, то Бог потврђује горе, и Господар се саглашава са мишљењем Својих слугу“

(„О свештӣенцӣву“
III 45)

2. У исповестӣ ми треба да увидимо бескрајну благостӣ небеског Цара према Својим сагрешившим поданицима.

Многи погрешно гледају на исповест као на тешко бreme, а неки је потпуно избегавају. У овој светој тајни ми треба у ствари да видимо бесконачну благодот небеског Цара према Својим сагрешившим поданицима. Величину ове благодоти ми можемо представити себи кроз следећи пример: замислимо да је човек из низине и сиромаштва позван на двор моћног владара, и обасипан његовим безбројним добротинствима и милостима, и за све то узврати своме господару безобзирном незахвалношћу, дрзнувши се да му нанесе најгрубљу увреду.

Разгневлени цар је осудио скривившег на смртну казну. Пресуда већ треба да се изврши и преступник очекује своју смрт. Но, одједном му се јавља посланик од цара и обећава

му опроштај у име владара, ако он испуни само један услов, управо ако призна свој преступ једном од послатих министара царских, кога још уз то може изабрати сам себи. Овог министра цар, поврх тога обавезује да никоме не открива поверену му тајну. Зар овај услов може бити тежак за преступника? Замислимо при томе да милосрдни цар за испуњавање такве исповести, поново обећава да прими преступника у своју милост и поврати му сва пређашња достојанства и почести. Шта може бити веће од ове царске милости? Само је милост Цара небескога виша од ње, и то бесконачно виша. Јер, учинивши грех ми заслужујемо смрт, не саму привремену, него и вечну, а да би се избавили од бесконачних казни, бескрајна благодот нам указује на не мање лако средство за нас. То средство је усрдна исповест пред служитељем цркве, која нас опет уводи међу чеда Божија.

3. Треба да се исповедамо иако, као да се исповедамо последњи иуӣ у животӣу.

Жртва Богу је дух скрушен: срце скрушено и смирено, Бог неће одбацити.

И. Ево, опет је дан покајања и исповести! Још једном развијмо пред Свезнајућим мрачни свитак наших дела; још једно чујмо од Њега праштање за све што смо учинили и вратићемо се оправдани у свој дом! Тако је неисцрпно милосрђе Господа нашег према нама! Његова правда би могла савршено одбацити наше садашње покајање: могла би нам рећи да иако ми толико пута приносимо покајање и толико пута примајући опет опроштај, ипак је не престајемо врећати нашим гресима, те јој и не приличи више да узалуд милује своје преступне и лукаве слуге, већ да крене против њих судом и казном. Но, ипак се тако не поступа са нама: пред

престолом ове Правде и сада ми налазимо исту ону милост, исту љубав и свепраштање.

Осећаш ли ти то душу грешна? Осећаш ли да си одавно стотруко достојна ада, а теби се опет отворају рај и царство? Чувај се да ова милост не би била показана над тобом последњи пут!

II. Да, братијо моја, на земљи нема никога, ко би нам могао са извесношћу рећи, да ова исповест није и последња за нас. Ово би могао учинити једино Онај, у чијој су десници кључеви ада и смрти (Апок. 1,18), и у Које сви ми живимо, крећемо се и јесмо. Но, Он Сам да би нас оградио од безбрижности, благоизволео је да нас обавести јеванђељем Својим, да како дан и час Његовог доласка нама, тако и нашег одласка Њему, треба да остану тајна за нас.

После овога, сваки коме је драго спасење душе своје, приносећи сада исповест, дужан је да је произнесе тако као да се исповеда последњи пут у животу.

А како бисмо се ми исповедали, да смо на самртном одру? Исповедали бисмо се са најдубљом скрушеношћу духа и потпуном одвратношћу према греху, који би тада изгубио сваку привлачност за нас; исповедали бисмо се свецело, ништа не скривајући, јер шта би тајили пред смрћу? - исповедали бисмо се са чврстом одлучношћу да не скрећемо више на страну лажи и безакоња, јер тада би се свом снагом открила пред нама неопходност чистога и светог живота за човека.

Онда поступимо тако сада, као што бисмо поступили на самртном одру. Раскријмо пред Свевидећим сву душу и срце, све тајне страсти и греховне жеље. Нека милосрђе Божије угледа све ране и сву трулеж нашег унутрашњег човека; оно ће их видети само ради тога да би их што трајније исцелило. Примивши опроштај грехова, одмах их изгонимо не само из живота и дела, - већ и из по-

мисли и сећања наших: нека они остану уделом непријатеља нашег, који нас је и покренуо на грех и радовао се што смо преступали заповести Господње. Давши обећање пред Јеванђељем и крстом, да ћемо водити живот чист и добар, понављаћемо себи ово обећање и јутром и вечери, у тренуцима радости и жалости, у храму Божијем и кући, седећи за трпезом и одмарајући се у постељи, да дело спасења нашег никада не би напустило сећање наше и постало главним делом нашег живота (вид. Проповеди Инокентија, архиеп. Херсон., том 2).

III. А ради утврђивања себе у овом неопходном подвигу, ради ограђивања себе од нових животних саблазни, од нових напада страсти, понесимо са собом са св. аналога, сећање на смрт, као поуку за живот - јер није тек онако (за бадава - прим. прев.) рекао Премудри: сећај се кончине твоје, и никада нећеш сагрешити (Сир. 7,39)!

4. Каква њ треба да буде наша исповест?

Казуј најјрије безакоња њвоја, да се ойравдаи (Ис. 43,26).

Сада пођимо на исповест код служитеља цркве. Ако савршимо исповест нашу како треба, - добићемо опроштај грехова, добићемо оправдање. Зато је нужно да знамо какву треба да принесемо исповест.

А. Наша исповест треба да буде потпуна и савршена, то јест да ништа не скрива - од срамних дела до безумне речи, од нечисте помисли до преступне жеље. Раскријмо пред Богом и служитељем Његовим сву душу и срце, све тајне страсти и грешовне жеље. Срцевидац је видео сва безакоња наша још онда када су се зачињала у тајним помислима срца нашег. Свезнајући је био са нама и онда када смо се сакрили од погледа људских и сматрајући себе неприметним, неразумно мислили и чинили бестидности. Мислимо ли да ћемо пред Њим сакрити наше грехе? Сада Он стрпљиво очекује, да се ми одварати-

мо од нечистоте своје; исповедимо пред Њим безакоња своја, откријемо и обнажимо ране савести своје; но доћи ће дан суда, када ће Он сам открити сва срамна дела наша пред читавом скупином (сабором) анђела и људи.

Б. Исповест наша треба да буде искрена и усрдна, не скривајући побуде на безакоње, које се таје у развраћеном срцу, на љубав према греху, на услађивање срца греховним жељама и осећањима; - не тражећи лажна извињења за своје грехове, а тим више, - не окривљујући друге, уместо себе. Ми овде долазимо да лечимо своје ране, а не да их скривамо од лекара, - то јест да исповедамо своје грехе, а не да осуђујемо друге, да се не бисмо у противном подвргли двострукој и неопростивој осуди. Суд Божији се тиме и разликује од људских судова, што се на њему оправдава онај који више окривљује себе, - очишћује се онај, ко искрено открива своју нечистоту. И пред ким треба да се извињавамо? Да ли пред служитељем олтара? Но, он је само сведок наше исповести, и сам је од грешника, који траже оправдање и спасење у Једном Господу и Спаситељу. Управо ради тога и Господ није дао власт опраштања грехова анђелима светим и бестрасним, већ људима подобнострасним нама, којима су познате све слабости људске природе, да би они могли састрадавати са нама и надzirати тешку болест душе наше. Што искреније отвориш своје срце пред духовним оцем, што усрдније исповедиш свој живот пред њим, тиме ћеш га више подстаћи да саосећа са тобом и олакша тешку невољу твоје душе, те и умири оно што притиска твоју савест. И на крају он (свештеник) ће искреније уздахнути за тебе ка Богу: Господе, не скрени срце моје у речи лукаве, да смишљам извињење за грехе!

В. Наша исповест треба да буде сузна, скрушена и смирена. Дух скрушен је једино угодна жртва Богу; ср-

це скрушено и смирено, Бог неће одбацити. Зауставимо се као покајани цариник, код црквеног прага и ударајући се у прса своја, завапимо: Боже, молиствив буди мени грешноме! Ах, када бисмо ми могли увидети ону судбину, која очекује грешника после гроба; када бисмо ми могли осетити та неизрецива за језик људски, мучења која трпе зле душе, које нису принеле искрено покајање, онда бисмо схватили сву снагу речи Господњих: блажени који плачу сада, јер ће се утешити; тешко вама који се смијете сада, јер ћете заплакати и заридати. Ми бисмо, тада заплакали плачем неутешним, као што су плакали они, којима је било откривено стање душе, разлучене од тела.

Г. Наше покајање треба да буде чврсто и непромењиво.

Каква је корист од исповедања грехова, без намере да се они оставе заувек? - то јест устајати, да би се пало још дубље? - будити се само ради тога да би се опет погрузили у најтежи и непробудни сан? Обраћати се Богу да би се тако рећи украдо праштање и опет Га издавати, предајући се Његовом непријатељу? Не значи ли ово - искушавати дуготрпљење Божије, исмевати св. Тајне, газити крв завета Христовог, поново распињати Господа? Не, љубљени, добивши опроштај грехова својих, одмах их изгонимо, не само из живота и делатности којом се бавимо, него и из самих помисли и сећања својих. Нека би непрестано биле на нашем уму и језику речи Јосифа целомудреног: Како бих опет могао да говорим зло и грешим пред Богом? (из књиге „Света четрдесетница“, Јустина, еписк. Тоболског, изд. 1893. г.)

*Из књиге „Уочи исповести“
јрој. Гризорија Ђаченка
(изд. 1897. з. у Москви),*

јрево Небојиа Ђосовић

ЧЕКАМ ВАСКРСЕЊЕ МРТВИХ И ЖИВОТ БУДУЋЕГ ВЕКА

Неутешна и бескрајна би морала бити наша туга за нашим ближњима када умиру кад нам Господ не би поклонио живот вечни. Бесмислен би наш живот био ако би се завршавао смрћу. Каква је корист онда од врлине, од добрих дела? У праву су онда они који говоре „јешћемо и пићемо, јер сутра ћемо умрети“. Али човек је створен за бесмртност, а Својим Васкрсењем Христос отвори двери Царства Небеског, вечног блаженства онима који у Њега вероваше и живеше праведно. Наш земаљски живот је припрема за онај будући и нашом смрћу завршава се та припрема. „Човеку следује да једном умре, а потом суд“. Напушта тада човек све своје земаљске бриге, тело се распада, да би поново устало у општем васкрсу. Али душа његова наставља да живи и ни на трен не прекида своје постојање. Кроз многа јављања мртвих могуће нам је да делимично знамо шта се догађа са душом када она из тела излази. Када се прекине њено гледање очима телесним, тада се открива њено гледање духовно. Оно код оних који умиру често почиње још пре упокојења и они, видећи оне који су око њих и чак разговарајући са њима, виде оно што други не виде. А када изађе из тела, душа се обрете међу другим духовима, добрим и злим. Она обично тежи онима који су јој духовно блискији, а ако је, док се налазила у телу, она била под утицајем неких, остаје зависна од њих и по из-

ласку из тела, ма колико непријатни јој били када је сретне.

Током два дана душа користи извесну слободу, може да посећује места на земљи која су јој драга, а трећег дана креће у друге просторе. При томе она пролази кроз мноштво злих духова који јој стају на пут и окривљују је за различите грехе, на које су је они сами навели. Према откривењима, по-

стоји двадесет таквих препрека, такозваних митарстава; на сваком од њих се искушава ова или она врста греха; прошавши кроз једно, душа доспева у друго, и тек када успешно савлада сва искушења душа може да настави свој пут а да не буде одмах бачена у пакао. Колико су ужасни ти злодуси и њихова искушења показује то што је Сама Богородица, кад јој је арханђел Гаврило најавио скори крај, молила Сина Свога да је избави од тих злодуха и што се,

испуњавајући Њену молбу Сам Господ Исус Христос појавио са Неба да прихвати душу Своје Пречисте Мајке и вазнесе је на небо. Страшан је трећи дан за душу преминулог и зато су јој тада посебно потребне молитве за њу. Срећно прошавши искушења и поклонивши се Богу, душа током наредних тридесет седам дана посећује небеска насеља и бездане паклене, не знајући још где ће се наћи и тек четрдесетог дана одређује јој се место до Васкрсења мртвих. Неке душе се налазе у стању наслађивања будућом радошћу и блаженством, а друге у страху од мука вечних, које ће коначно наступити после Страшног Суда. До тада су још могуће промене у стању душа, посебно кроз приношење за њих Бескрвне жртве (помињање на литургији), а такође и кроз друге молитве. Колико је при томе важно помињање на литургији показује следећи догађај. Пред откривање моштију св. Теодосија Черниговског (1896.год), свештеник који је обављао пресвлачење моштију је, пошто се уморио, задремао седећи крај моштију и угледао је пред собом светитеља који му је рекао: „Захваљујем ти што си се око мене потрудио. Још те молим, када будеш вршио литургију, помени родитеље моје“ - и изговорио је њихова имена (јереј Никита и Марија). „Како ти, светитељ, од мене молитве тражиш, када си сам крај престола небеског и људима пружаш милост Божију“ - питао је свештеник. „Да, то је тачно - одговорио је св. Теодосије - али при-

ношење на литургији јаче је од молитве“.

Зато су корисна покојницима и опела и кућне молитве за упокојене, и добра дела која се чине њима у спомен као, на пример, милостиња, дарови црквама, али им је посебно корисно помињање на Божанској литургији. Било је много јављања упокојених и других догађаја који потврђују колико је благотворно помињање покојника. Многи који су умрли кајући се, али нису успели да то покажу за живота, ослободили су се мука и добили су упокојење. У Цркви се увек упућују молитве за упокојење преминулих и чак на дан силаска Светог Духа, у молитвама које се обављају на коленима, на вечерњој служби постоји посебна молитва за „оне што су пакла заточници“. А свако од нас ко жели да покаже своју љубав према преминулима и да им пружи стварну помоћ, најбоље то може да уради кроз молитву за њих, посебно њиховим помињањем на литургији, када се честице које се узимају за живе и за мртве стављају у крв Господњу уз речи „Очисти, Господе, грехе овде поменутих Твојом Крвљу пречистом, молитвама светитеља Твојих“. Ништа више и боље не можемо да учинимо за мртве него да се молимо за њих, дајући им помен на литургији. То им је увек потребно, а посебно у оних четрдесет дана, у којима душа преминулог пролази кроз свој пут до вечног боравишта. Тело тада ништа не осећа, не види ближње који су се окупили, не мирише му цвећа мирис благи, не чују говоре надгробне. Али осећа душа моли-

тве што се за њу упућују, постајући захвална и духовно блиска онима који их творе.

Рођаци и ближњи преминулих! Чините за њих оно што им је потребно и што је у вашој моћи. Не

трошите средства на спољашње украшавање ковчега и гроба, него на помоћ онима којима је потребна, у спомен на блиске покојнике, на цркве, где се за њих упућују молитве. Укажите милост преминулом, побрините се за душу његову. Све нас очекује тај пут; како ћемо тада желети да нас помену у молитвама својим! Будимо и сами милосрдни према покојницима. Чим се неко упокоји, одмах зовите или обавестите свештеника да прочита „молитву по изласку душе“, која је одређена да се чита над свим православнима одмах по њиховом крају. Постарајте се да се, ако постоји могућност, опело изврши у цркви и да се пре опела над покојником чита Псалтир. Опело не мора би-

ти раскошно, али се мора обавити у потпуности, без скраћивања; немојте тада мислити о себи и својим погодностима, него о преминулом, од кога се заувек опраштате. Ако је истовремено у цркви неколико покојника, немојте се противити томе да их заједно опоју. Боље нека опоју двоје или више покојника заједно и још ће усрднија бити молитва свих њихових ближњих који су се окупили, него да опело буде за сваког појединачно и да се, у недостатку снаге и времена, скраћује служба, када је свака реч молитве за преминулога као кап воде жедноме. Обавезно се одмах побрините да се обави „сорокоуст“, тј. свакодневни помен на литургији током четрдесет дана. Обично се у црквама, у којима се одвија свакодневна служба, преминули који су тамо опојани помињу четрдесет дана и више. А ако је опело у цркви где нема свакодневне службе, ближњи морају сами да се побрину и да закажу „сорокоуст“ тамо где постоји свакодневна служба. Добро је такође давати на помен у манастире и у Јерусалим, где је непрекидна молитва на светим местима. Али се „сорокоуст“ мора почети одмах после смрти, када је души посебно потребна молитвена помоћ и зато помињање почиње у најближем месту у коме постоји свакодневна служба.

Бринућемо се о онима који на други свет одлазе пре нас, да бисмо за њих учинили све што можемо, сећајући се да су „блажени милостиви, јер ће бити помиловани“.

*Свети Јован
Шанџајски*

СТРОГО СУЂЕЊЕ О БЛИЖЊИМА

Строго суђење о ближњима долази од високог мишљења о себи и под утицајем злог духа. Како да победимо ту склоност?

Из самољубља и самоуверености рађа се у нама још једно зло које нам наноси штету, а то је строго суђење о ближњем и осуђивање. Запазили сте да ми неког не рачунамо ни у шта, презиремо га и понижавамо. Та рђава навика долази из гордости, гордошћу се одржава и гордост јој помаже да јача. И, исто тако, та навика са своје стране подражава гордост и јача је, те се после свакога дела осуђивања наша гордост, због самозадовољства које је сапутник осуђивања, повећава.

Кад дајемо себи високу цену и кад мислимо високо о себи, сасвим је природно да том приликом с висине гледамо на друге, осуђујемо их и презиремо, пошто нам се чини да смо слободни од недостатака којих су, како ми мислимо, они пуни. А кад наш зловни непријатељ, зли дух, види код нас то расположење, одмах стаје близу нас и будно нас учи да пажљиво гледамо шта чине и шта говоре други, помаже нам да стварамо претпоставке какве су код њих мисли, те најзад доносимо суд о тим људима и он је најчешће негативан. Они који осуђују не примећују и не виде да сам основ осуђивања - подозрење да је неко рђав - долази под утицајем злог духа који то подозрење потом проширује у уверење да је стварно рђав.

Али кад зли дух будно иде за тобом гледајући како ће у теби посејати зло, ти још будније пази да не паднеш у замке које ти он

поставља. Чим ти укаже на неки недостатак ближњег, похитај да одмах отклониш од себе ту мисао, не дајући јој да се задржи и учврсти у теби. Изгнај је из себе да јој ни трага не остане и стави на њено место мисли о добрим особинама тог ближњег и људи уопште. Ако још увек осећаш потребу да осуђујеш, онда се сети да ти није дата власт да осуђујеш друге и да, присвајајући себи ту власт, подвргаваш себе осуди не од људи него од Бога.

Такво скретање мисли је најјаче средство не само да се одагнају мисли осуђивања које случајно наиђу, него и да се човек сасвим одучи од тога порока. Друго, исто тако снажно средство, јесте не престајати мислити на своје недостатке, на своје нечисте и зле страсти и дела, и на своју недостојност. А и страсти и рђавих дела наћи ће се без сумње код тебе у довољној мери. Ако ниси одмахнуо руком и рекао: „Нека буде што хоће“, онда се не можемо не бринути о лечењу тих својих слабости. А ако се будеш бринуо искрено, нећеш имати времена да се занимаш делима других и да их осуђујеш, јер ако то дозволиш себи у ушима ће ти непрекидно одјекивати: Љекару, излијечи се сам (Лука, 4, 23). Извади најприје брвно из ока својега (Мат. 7, 5).

Поред тога, када строго судиш о каквом рђавом поступку ближњег, знај да неки коренчић тог истог зла постоји у твом срцу које те по својој страсности учи да слутиш то у другима и да их осуђујеш. Зао човјек из зле клијети износи зло (Авакум 1, 13). Зато, кад ти дође мисао да осудиш другог за неку погрешку, разгневи

се на себе као на онога који сам чини таква дела и који је зато крив, и реци у свом срцу: „Како се ја, изгубљени, који се гушим у самом том греху и чиним још веће преступе, осуђујем да дижем главу и гледам погрешке других и осуђујем их“? Ако будеш тако чинио, уместо да раниш брата, ставићеш мелем на сопствене ране.

И онда када грех брата буде јаван и видљив за све, старај се да се не поведеш за страшћу осуђивања, него заволи још већма палоба.

Макар нечији грех био не само јаван него и врло тежак и макар долазио из разјареног и нераскајаног срца, не осуђуј га ни тада, него уздигни свој ум непостижним и дивним судовима Божјим и сети се како су многи људи били раније велики грешници и потом се покајали, достигли високи степен светости, и, с друге стране, како су неки који су стајали на високом степену савршенства падали у дубоку пропаст. Пази да се и теби тако што не догоди због осуђивања.

Зато увек стој са страхом и трепетом и бој се више за себе него за другог. И буди уверен да је свака добра реч о ближњем и радост због њега - плод и дело Светог Духа у теби, као што свака ружна реч о ближњем и презриво осуђивање долазе из пакости и под утицајем злог духа. Зато кад се саблазниш због нечијег ружног поступка, не дај очима својим сна док не изагнаш из срца ту саблазан и потпуно се не помириш с братом.

*Свети Никодим Аџиорити,
Невидљива борба*

ЧУДНИ СУ ПУТЕВИ ГОСПОДЊИ

(наставак из прошлог броја)

Изгубљена овца

Чувајте се лажних пророка, који вам долазе у одијелу овчијем, а изнутра су вуци зрабљиви.

(Мт. 7,15)

Козма

У вријеме Николине изолације једина особа која би му се, можда, могла приближити није била у Београду. Козма је био код својих родитеља на Равној Романији, у Босни, јер му је мајка била болесна. Одатле је продужио у Истру, у градић Грожњан. Било је то, рецимо октобра 2001. године, можда и раније, али није битно.

Прошла су већ два дана како је допутовао у тај необични истарски градић. Иако је био заиста лијеп, многи градови на јадранској обали и у залеђу засјенили би га својом љепотом. Али ипак, овај градић, удаљен десетак километара од обале, имао је неку тајнаствену удицу на коју су се могле упецати многе врсте риба. За те рибе које би се упецале, малени Грожњан, који је имао једну малу пошту, један ресторан и једну продавницу, био би подједнако занимљив као Пула, Задар или Сплит... То је био град умјетника и можда би то било довољно да читаоцу постане јасно зашто је тај градић толико необичан и фасцинантан, али рећи ћемо још неколико ријечи.

На десетине умјетничких радионица нашло је своје мјесто у приземљима старих кућа и зградаца. До њих се долазило уским, каменим плочама поплочаним улицицама или кроз тамне портуне. Понегдје човјек не би ни примијетио да је ушао из једне радионице у другу. Унутра су се често могли затећи и сами умјетници

како обрађују камен, дрво, керамику, платно, глину или некакав материјал необичног изгледа и својства, какав потребује савремена умјетност. Неки од њих би вам упутили поглед или осмијех, можда и попричали са вама, док вас други, потпуно обузети својим радом, не би ни примијетили, ма стајали ви крај њих и пола сата. У склопу ових радионица или у просторијама поред њих били су изложени готови производи, које сте могли разгледати и куповати. У градићу се налазило још неколико већих, посебних изложбених галерија. Вјероватно су у њима одржаване изложбе током већег дијела године.

Поред умјетника, у Грожњану човјек брзо примијети и тартуфаре како шпартају тамо-амо, а који су иначе честа појава и у осталим истарским градићима и мјесташцима. То су керови различитих изгледа и величина, или једном ријечју – раса, који су од малена обучавани да њуше и откривају скупоцијене гљиве тартуфе, које су скривене испод површине земље. У овим крајевима тартуфи су чести и њихови проналазачи на њима могу добро зарадити. Због тога се на хрватским вијестима повремено може чути како су се житељи појединих мјеста у Истри успротивили плановима владе за изградњу голф-терена, јер би тако била уништена велика површина на којој расте ова, поприлично скупа гљива.

Но, ни умјетност а ни тартуфи нису били разлог због којег је Козма допутовао у Грожњан. Ту су се неритетко стицале и групе до педесетак људи, углавном младих, на неком од семинара који би ту био организован. Козма је посјетио неколико сличних окупљања и у другим земљама. Њега наравно нису занимали садржаји предавања и дешавања на тим семинарима, већ вечерња дружења и проводи, који обавезно прате

овакве скупове младих. А био је рад да стане својом ногом на различите тачке географске ширине и дужине и погледа око себе.

За нас је важно да мало детаљније упознамо ове семинаре и да видимо у какву се мрежу Козма ухватио због жеље да удовољи својим хировима и варљивим чулима, а касније ћемо се и са њим поближе упознати.

Семинар у Грожњану је организовала једна невладина организација из Загреба. Циљ је био да се млади људи науче мирно превазилазити конфликтне ситуације изазване нетрпеливошћу због вјерских, националних и сличних разлика.

До краја књиге читаоци ће моћи уклопити овај сегмент назван семинар у једну глобалну слагалицу. Сада ћемо, пак, укратко објаснити цијелокупан процес организовања семинара из области људских права и сл. и њихове намјене.

Једна од утицајнијих хуманитарних организација, нпр. UNHCR или USAID, расписе конкурс на тему: млади за толеранцију, или сусрети мира, или превазилажење конфликтних ситуација, или погранична сарадња... Из самих наслова већ је јасно да се очекује рад на стварању неке повезаности и јединства међу различитим нацијама ради лакшег остваривања процеса глобализације. Зато су, наравно, и потребни млади људи, јер њих је лакше преваспитати и уобличи у жељеном правцу. Разни слогани и пјесмице којима се шире идеје о новом братству и јединству могу се научити на тим окупљањима, баш као што су некад млади пролетери позивали своје истомишљенике из свих нација на уједињење. Тако је и Козма са својим пријатељима из различитих дијелова свијета знао шетати Бечом или неким другим градом и пјевати: *Everywhere we go!*

пеопле њант то кноњ! њхо ње аре?! њхере до ње цоме фром?! Тхен ње телл тхем! ње аре фром тхе њорлд!...¹

Дакле, прво се распише конкурс и понуди се одређена новчана сума као изазован мамац за пројекат на задану тему. У чијим рукама је пецаљка, не треба нарочито наглашавати, као ни у чијем је интересу да расипа капитал ради глобалног мира и среће, али погледајмо ми сада рибе које се отимају око мамца. Углавном су то неке мање невладине организације, најчешће основане улагањем јачих хуманитарних организација или појединих фондација каква је нпр. Соросева.

Те мање организације улажу креативност и енергију појединих својих чланова како би осмислили пројекат са што већим изгледима за успјех на поменутом конкурс. Често се ти пројекти израђују по устаљеној шеми. У првој фази обично се окупљају млади људи из разних земаља међу којима буде и људи из земаља које су некад биле у сукобу, или су још у сукобу. У овој међународној смјеси и њихове размирице треба да се изгубе. Ти људи се упознавају, друже и разматрају могућности даљег повезивања и заједничког дјеловања како би се могло прећи на слједећу фазу. Обично се изналазе неке заједничке интересне тачке које ће их можда одржати на окупу. У слједећој фази учесници одрађују дио пројекта у властитим земљама, гдје организују један огранак који ће дјеловати на територији њихове земље, а биће дио једног крупнијег механизма који покрива петнаестак земаља.

Узмимо, на примјер, пројекат „Млади за толеранцију“. Пошто су се вратили са прве фазе, учесници почињу да се организују у својим земљама, да траже радни простор у који ће убацивати два компјутера, неколико комада намјештаја, доста пепелара и кафе... Затим почињу да шире наизглед хумане идеје о толеранцији, о љепоти различитости и сл.

Мамац који су они појели сада гризу и друге рибе.

И тако се она идеја из почетне фазе полако шири и регрутују се нови чланови у међународно грађанско друштво. Организују се нова дружења и семинари гдје долазе нови млади људи. Појављују се многи волонтери а има оних који већ добро зарађују. Поједини огранци међусобно већ присно сарађују, размјењују позитивна и негативна искуства, пишу се исцрпни извјештаји и развија се идеја о срећи која нас очекује у уједињеном свијету.

Ови извјештаји су нарочито значајни јер они садрже детаљне податке о свима који коче ове „хумане и виталне“ идеје у оквиру појединачних држава и друштава. О свему се информира шеф пројекта, који даље подноси извјештај онима који су расписали конкурс. И тако се информације преносе до самог врха пирамиде, гдје се разматра како ће се даље дјеловати: гдје ће уложити још капитала, кога ће опалити по ушима, гдје је потребан нови рат и слично. Наравно, они са дна пирамиде никако не могу видјети шта је на врху. Осим уз помоћ највишег и свевидећег Бога, који гледа на врх пирамиде и види злобу оних који сједе тамо у својој ложи и троше се смишљајућу зла и лукавства. Бог провиди да ће и њима крај доћи и очекује да се и од њих неко, можда, покаје.

Ми, онако збрда-здла, спомену смо само један примјер из области хуманизма и људских права, али треба знати да се слични пројекти организују и остварују у свим областима друштвених дјелатности – економији, екологији, умјетности, религији...

Власници пројекта који прођу на конкурс и освоје понуђену суму у својој ограничениости су пресећни јер су у одређеном периоду трајања пројекта себи као шефовима и координаторима обезбиједили добра примања. Овај материјални моменат,

као и могућност путовања и авантуре, дјелује опијајуће на младе, који, видећи само тај мамац на дну пирамиде, радо постају слуге вјечног пакла и муке.

Многи се одушеве наизглед хуманим идејама, неки врло амбициозно уђу у механизам ове моћне звијери дајући јој допринос својом способношћу и креативношћу, неки се огребу за дио колача, неки полижу шлаг са врха, неки завиде онима што једу колач у нади да ће и сами ускоро сјести за богату трпезу. А неки, као и наш Козма, утољавају своју глад за путовањем или за ноћним проводима.

Био је лијен и незаинтересован да се активније укључи у касније фазе пројекта, тако да је посјетио само почетне фазе неколико семинара. Кад се присјетим, чини ми се да је с почетка позитивно гледао на те прогресивне и хумане идеје које, тобоже, служе на добробит цијелом човјечанству. Престаће ратови, свуда ће владати мир и љубав, неће бити глади. ХАОС, брате! Но, милошћу Божјом, Козми ће касније бити откривен прави поредак ствари.

И велики мислилац Достојевски био је у своје вријеме одушевљен прогресивним идејама социјализма, које су подривале и рушиле хришћанске темеље царске Русије. Достојевски је великим чудом био упознат са Божјом љубављу. Због својих социјалистичких и цару противних активности био је осуђен на смрт. Као осуђеник, упутио је цару молбу за помиловање, али одговора није било. Дошао је и сам час погубљења и – гле дивног чуда и промисла Божјег! или случајности, како би рекли невјерници, гласник царев стиже са вијешћу да је Достојевски помилован. То је био тренутак кад је велики мислилац повјеровоа у Бога и сав свој богати таленат ставио у службу живом и милостивом Богу и више-струко га умножио на духовну корист многим каснијим нараштајима.

(наставак у следећем броју)

¹ Свуда куда идемо! људи желе да знају! ко смо?! одакле смо?! Онда им кажемо! ми смо из свијета!...

Mat. Dobroslava 1343.

Mat. Bana 1341.

ДАБРОВ И Н Ф О Р М А Т О Р

Број 39

ОБИЉЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ - 490 ГОДИНА ГОРАЖДАНСКЕ ШТАМПАРИЈЕ (1519 - 2009)

Његово високопреосвештенство митрополит добробосански господин Николај присуствовао је у суботу, 11. јула, централној промоцији репринт издања књига штампаних у Горажданској штампарији од 1519. до 1523. године и „Зборника радова о Горажданској штампарији“, која је у вечерњим часовима одржана у порти храма Светог великомученика Георгија у Доњој Сопотници код Новог Горажда.

На скупу су промовисане три књиге прве штампарије у БиХ „Служавник-литургија“, „Псалтир“ и „Молитвеник - Требник“, које су прије 490 година заслугом тадашњег горажданског трговца и добротвора Божидача Љубавића Горажданина штампали у храму у Доњој Сопотници његови синови Теодор и Ђорђе.

Митрополит Николај је указао на значај Горажданске штампарије за културу српског народа, нагласивши да на оваквим и сличним пројектима треба и даље радити.

Пројекат репринт издања реализовали су Митрополија добробосанска, Универзитет у Источном Сарајеву, Народна би-

блиотека Србије и општина Ново Горажде.

Руководилац пројекта Драган Бараћ рекао је да је прихваћена и његова идеја да се у порти хра-

ма Светог великомученика Георгија у Новом Горажду до Петровдана 2010. године оформи музеј Горажданске штампарије, у којем ће бити и репринт изда-

ње „Минеја добрунског“, штампаног 1590. године, који је пронађен у Дечанској збирци.

ГОРАЖДАНСКА ШТАМПАРИЈА

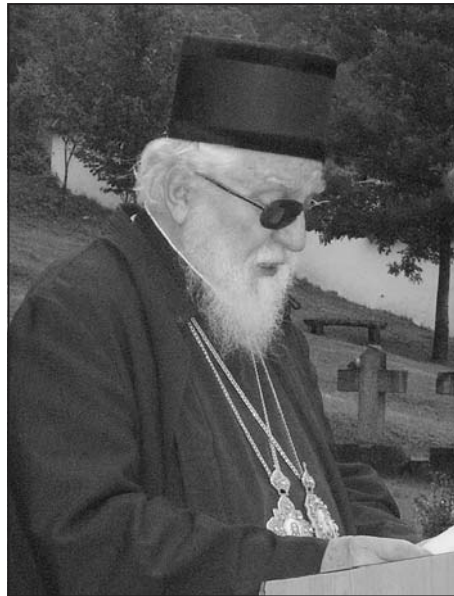
У граду Горажду, кнежевини војводе Сандаља Хранића, на реци Дрини, заснована је 1519. године, штампарија која је штампала књиге, теолошке садржине, српским језиком и писмом. Штампарија у Зети од 1494-96 под Ђорђем Црнојевићем, претходила је словима истоветне лепоте.

За оснивање Горажданске штампарије, заслуга највише припада Божидару Љубавићу, трговцу. Он је овај подухват учинио помоћу својих синова Теодора монаха и свештеника (јеромонаха), како у дубровачким изворима стоји и брата му Ђурђа, највероватније трговца. Они су у Венецији изучили штампарски занат и урадили слова прелепе ћирилице. Штампане су три књиге: Службеник (Литургија) 1519, Псалтир са посљедовањем 1521. и Молитвеник 1523. године. Штампане њихово је почело и завршено у храму Светог Георгија у Горажду (подигнутог 1454. г.). Божидаров унук Димитрије, нешто касније, слова и штампарију је пренео у Трговиште - Влашка, данас Румунија, где је настављено штампање књига на нашем језику.

Поред штампаних књига у Горажду, у Трговишту је штампан један Требник, а затим 1547. и један Апостол, словима која је из Горажда донео Димитрије. Он је и сам био штампар. Поменуте књиге у Трговишту, радио је са групом ученика и уз помоћ монаха Мојсија Дечанца.

Узрок премештања штампарије из Горажда у Трговиште је највероватније то што се у Венецији 1519. године, као издавач књиге на српском језику, појавио други један човек, грађанин Венеције, Божидар Вуковић, са својим издањем Службеника, Псалтира са посљедовањем и Часо-

словца. Божидар Вуковић наставиће даље издањем целим низом других српских књига, добивши привилегију, којом се забрањује да ико други може издавати књиге словима

и у језику српском.

Гораждански штампари Ђурађ и брат му Теодор Љубавић (јеромонах), за штампање књига у Венецији су изрезали слова и пренели их у Горажде. О тој потреби и преношењу слова Ђурађ изричито говори у свом мољенију на крају Службеника. Може се закључити да је Ђурђево мољеније писао јеромонах Теодор, пошто је Ђурђе изненада умро, а да је штампање Службеника завршено, после његове смрти, 1519. године. Ништа се не каже од које је болести тако убрзо преминуо.

Као што је Венецији припала и постала носиоца идеје хуманизма и ренесансе у свим областима културе, тако су код нас Срба постале штампарија Црнојевића, Горажданска штампарија, и нешто касније Милешевска штампарија.

Када је реч о српској средњовековној књизи, поред писара по манастирима и црквама, једнако су заслужне поменуте штампарије.

Црква Српска на овом простору, у почетку је припадала Дабарској, а касније Милешевској Митрополији. Ову Цркву је још у 13. веку утемељио Свети Сава. Херцеговачка Митрополија крајем 16. века, подељена на две епископије у херцеговачким манастирима Милешеви и Тврдошу, где су радиле преписивачке школе. Истовремено су при горажданској цркви Светог Ђорђа и у манастиру Милешеви радиле штампарије. У манастирским скрипторијумима и штампаријама настало је двадесет наслова књига међу којима и шест наслова штампарских књига.

Заставице и највећи број иницијала у књигама штампане су у техници дубореза. Резање клишеа за иницијале рађено је по угледу на предлошке којима обилује Псалтир. Ова врста рада захтевала је велико умеће самих мајстора. Ових мајстора требало је све више. Нису у клишеа уношена имена мајстора дубореза, па ће остати и даље тајна, који су ти људи ове дуборезе радили. У српској графици преовлађује мишљење, да књиге из ове штампарије спадају међу најбоља остварења наше старе штампарије.

Италијански папир са воденим знацима из чувене и најстарије радионице, у Фабријану, израђиван је крајем 15. века. Папир у венецијанским радионицама, коришћен је за штампање књига у Горажданској штампарији. Слично је и са штампарском бојом. Што се тиче повезивања књига, коришћен је највише византијски кожни повез. Што се тиче тиража штампане књиге не постоје поуздани подаци. Тираж и дистрибуција књиге зависили су од више фактора: од врсте књиге, по-

требе за књигом, количине расположиве хартије и других фактора.

Нема сумње, са Горажданском штампаријом, посебно се указује на уређивачко умеће у 16. веку. У погледу штампарског умећа, посебно се указује на уређивачко умеће штампара Теодора, као и на специфичност саме штампарије. Затим њено кретање према купцима на релацији Венеција - Горажде - Трговиште. Приватно штампарство код Срба почиње од Горажданске штампарије.

Треба и важно је напоменути и у овом тренутку следеће: стари преписивачи поступком преписивања као и штампарском техником и писањем пропратних обавештења, творци тог књижевног рада, били су оновремено најобразованији људи, монаси и свештеници, који су јасно разликовали природу преписивачког и штампарског посла на умножавању књига, од писаца оригиналних текстова.

Долазак Турака био је пресудан за духовни и верски живот Срба. Рушењем Црква и манастира и уништењем верских књига, Турци су настојали прекинути везу културног рада Срба. То је јасно назначио јеромонах Макарије, штампар прве српске књиге у поговору „Октоиха првогласника“ (1494). По њему, Турци су „железна палица“, која не само да нас бије, него „авај и убија“. Та „агаренска чеда“ су „разрушила“ цркве и „опљачкала“ и „уништила“ све црквене књиге. По овом узору паковаће ово и потоњи издавачи, о нестанку „душе-полезних“ књига светих цркава, објашњавајући и поводе својим штампарским подухватима. Да не наводимо даље шта је све следило настојањем агарјанских чеда.

У овако назначеној вести о преписивању и штампању потребних црквених књига постоји јасан српски национални, верски и просветни значај, односно њихова „спасителна“ и „душе-полезна“ улога, да поуче „како вршити службу“ и прочишћавати моралну функцију, за „очишћење од грехова, за очишћење од душевних и телесних страсти“.

Пошто су времена била са много невоља, то су потребе за „душеспа-

сенијем“, „душепољезнијем“, „светих и божанствених“ књигама била све већа. О том сведоче интезивнији рад појединих манастирских радионица и штампаних књига у Венецији, као и са главном српском и првом штампаријом у Горажду под Турцима.

Горажде је био град са великим бројем српског живља, али и град у коме се зачео нови културни и књижевни центар. Где се Теодор школовао, неизвесно је, а можда је своје школске способности стекао баш у Горажду. Ово тим пре, што постоји мишљење да је храм Светог Георгија једно време био манастир и да је у њему радила манастирска школа.

Прва књига Гораждана, Литургија, задала је истраживачима много проблема, иако су готово сви елементи о њој, осим места штампања, били назначени у књизи. Готово истовремено појавиле су се у Венецији Литургије на Српском језику, са записима имена њихових издавача. Један је Божидара Љубавић (Горажданин), а други је Божидара Вуковић (Подгоричанин). Разрешењу овог проблема највише је допринео запис: „Мољеније Ђура Љубавића ка часним презвитером“.

Из онога што је Теодор записао, може се закључити да се много ослањао на Лукино јеванђеље поред приче о блудном сину. Кад прича о брату Ђури, још се два пута на Луку позива. Једном у алегорији са скромном и дарожљивом удовицом. Препознатљив је у Јефиминој молби Христу, „јер угледах се на веру удовичину која ти принесе две лепте“. А други пут у ауторовој молби читаоцима, да буду благодатни према учињеним штампарским грешкама и пожале његове штампарске руке попут самилосног самарићанина.

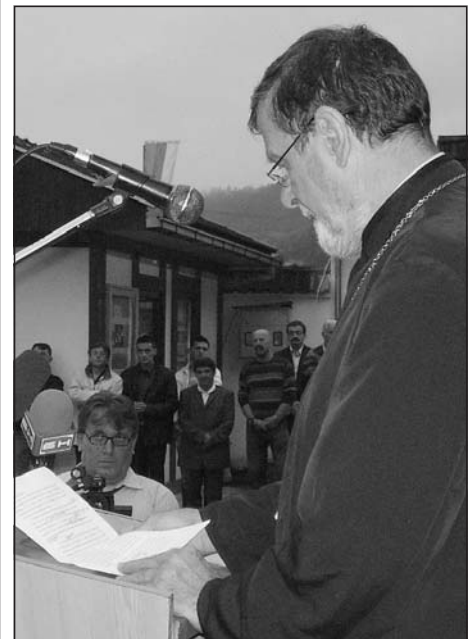
Исто вас драги слушаоци, молим да и према мени неуком будете самилосни, што сам се усудио да са овог места ово говорим, а није моја струка.

+ МИТРОПОЛИТ
НИКОЛАЈ

Напомена: За израду овог рада највише сам се користио радовима учених људи из књиге бр. 4 овог комплекта

ЗНАЧАЈАН ИЗДАВАЧКИ ПОДУХВАТ

Даме и господо, имам посебну част да данас пред овим уваженим скупом говорим о значајном научноистраживачком пројекту под називом Горажданска штампарија 1519-1523 који је усвојен на седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Српском Сарајеву јуна 2003. године. Рад на пројекту је окончан децембра 2006. године.

За оваквим научноистраживачким пројектом осећала се одавно потреба кад се има у виду да је у науци Горажданској штампарији посвећено мало пажње. Разлог томе су, превасходно, недостатак извора, сведочанстава савременика о штампарији и о људима који су у њој радили. Једини поуздан, трајан и драгоцен извор о овој штампарији су књиге штампане у њој. Због тога до данас нема писане монографије нити озбиљнијег научноистраживачког рада о Горажданској штампарији.

Услед недостатка поузданих извора, у малом броју објављених ра-

дова о Горажданској штампарији увукло се доста грешака. Те су грешке уочљиве кад је у питању датавање књига. Чак је Божићар Горажданин, оснивач штампарије, често мешан са Божићаром Вуковићем. Није се знало где се налазе и у каквом су стању сачувани примерци књига ове штампарије.

Резултат овог пројекта је зборник радова под насловом „Горажданска штампарија“, у коме су својим радовима компетентни истраживачи посветили дужну пажњу првој штампарији у Херцеговини, која је радила при цркви Светог Георгија на Дрини код Горажда почетком треће деценије 16 века. Овим радовима је знатно попуњена празнина у историји старог српског штампарства, исправљене су многе грешке, саопштена нова научна сазнања, а умањена је и празнина због недостатка монографије.

Поред Зборника приређена су фототипска издања три књиге Горажданске штампарије и то: Литургија (Служабник) штампан 1519; Псалтир с последовањем из 1521. и Молитвеник (Требник) из 1523. године. Како ниједна од ове три књиге није сачувана у целини, уложен је посебан напор да се оне комплетирају на основу сачуваних примерака. Потпуно је реконструисана Литургија (Служабник), док Псалтиру с последовањем и Молитвенику (Требнику) недостају по два листа. Истовремено су изнети подаци колико је до данас сачувано и где се налазе непотпуни примерци књига штампаних у Горажданској штампарији. Дати су детаљни описи тих примерака, као и оних који се помињу у литератури а данас их више нема. Тако је утврђено да је највише сачувано Служабника 25, Псалтира 10 и Молитвеника 5.

Како се ради о богослужбеним књигама, посебно је анализиран поредак, унутрашњи састав и литургијске особености Горажданских књига. У Служабнику намењеном свештеницима изложен је поредак следећих богослужења: вечерња, јутрења и литургија: Св. Јована Златоустог, Св. Василија Великог и Пређеосвећених дарова, која се служи средом и петком у време вас-

кршњег поста. Поређењем овог Служабника са данашњим, уочава се да постоје извесне разлике, што указује на фазе развоја појединих поредака унутрашњег састава - садржаја богослужења.

Псалтир с последовањем или Велики псалтир је свештена богослужбена књига коју са разним додатцима сачињава 150, односно 151 псалом, од којих је већину певао цар Давид у 11. веку пре Христа, а налазе се у Светом писму Старог завета.

Поређењем Горажданског Псалтира са данашњим уочиће се такође разлике, што је разумљиво с обзиром на развој богослужења. Гораждански псалтир данас има значај као споменик не само Српске Цркве и српске културе у времену турократије, већ и као један степен у историјском развоју богослужења Православне Цркве.

Молитвеник (Требник) је богослужбена књига у којој су изложена свештеност и молитвословља тј. чинов Светих Тајни и разних црквених молитвословља, која се обављају по потреби једног или више верника. Ова молитвословља називају се општим именом требе, зато се књига зове још и Требник. Гораждански Требник у поређењу са рукописним и старијим издањем, цетињско-ободским Требником Ђурђа Црнојевића, као и са новијим Требницима, својим садржајем представља врло користан примерак структуралних особености које га чине уникатним.

Ове три црквене богослужбене књиге, штампане у Горажду у тешко време робовања под Турцима, показују колике су напоре чинили свештенство и народни прваци на очувању православне вере и националне свести у своме народу.

Користим се приликом да изразим своју захвалност свима који су узели учешћа у овом пројекту, а посебно руководицу пројекта проф. др Драгану Бараћу, на успешно окончаном раду.

*проф. др Предраг
Пузовић*

ГОРАЖДАНСКА ШТАМПARIЈА КАПИТАЛНО ДОБРО СВИХ НАС

Ваше високо преосвештенство,
даме и господо,
браћо и сестре.

Опростите ми што не могу да сакријем узбуђење и трему коју имам ту пред вама на овом духовном светишту које нам је подарило ове лепе књиге. Служабник, Псалтир и Молитвеник гораждански су поново овде у порти овог светог храма где су и штампане пре 490 година.

Сада већ давне 1962. као 15 годишњи дечак збуњено сам посматрао фотокопију 11 листа Псалтира са препознатљивом заставицом браће Љубавића и иницијалом слова Б. изложеног на пулту тек отворене Народне библиотеке у Радничком универзитету у Горажду. Озбиљни библиотекар је приметио да желим више да сазнам о тим неразумљивим старинским словима и тајанственим минијатурама али није знао много да ми каже о тој фотографији сем да је то слика једне од старих црквених књига које су настале ту код цркве у Сопотници пре

више векова. Заузет послом успут ми добаци ако ме то толико интересује више о томе могу сазнати од нашег свештеника Мргуда. Та слика ме је дуго прогањала све док се стицајем животних околности, када сам постао професор историје књиге на Универзитету у Српском Сарајеву, почео професионално да истражујем судбину Горажданске штампарије, њених књига и штампара.

Отварајући изложбу „Библиотека Божидара Горажданина“ тачно пре 10 година, на Петровдан у новој школи у Устипрачи, пред председником РС госп. Мирком Шаровићем, представницима међународних снага, госп. Славком Топаловићем председником општине Српско Горажде и многобројним грађанима обећао сам да ћу покренути научно-истраживачки пројекат на Филозофском факултету у Палама са циљем да се расветли пуна истина и сагледа значај Горажданске штампарије за српско и румунско ћирилично штапарство прве половине 16. века, за српску културу и културну баштину БиХ. Тада нисам ни слутио да ће проћи цела деценија да се посао заврши, али ипак, хвала Богу, испуних обећање и оствари ми се дечачки сан. То је мој дуг Горажду и захвалност за 8 прелепих младалачких година које сам провео у Горажду.

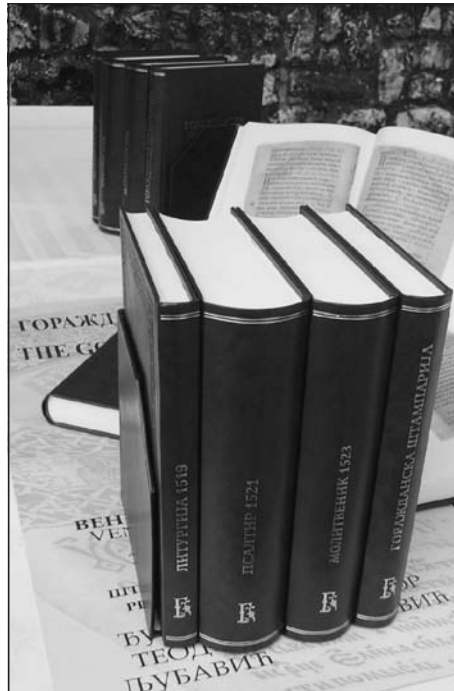
У неколико реченица говорићу о циљевима овог пројекта, о његовом научном значају и значају са становишта заштите културне баштине и наравно да се захвалим свима који су нам помогли у овом послу.

Генијална уредничка и велика штампарска надареност Теодора Љубавића и рано му преминулог брата Ђура неправедно је запостављена у славистичкој науци, па смо хтели да ту неправду исправимо. Колико смо у томе успели судиће други када прочитају ове књиге и ви драги Гораждани који ће те сигурно бити поносни на ваше претке из прве половине 16. века.

Са становишта заштите споменика културе пројекат је реализован у складу са међународним конвенцијама за заштиту и очување писане

културне баштине. У том контексту, закључен је међународни уговор са румунском страном о заједничкој заштити и објављивању Молитвеника горажданског који се чува у Библиотеци Светог синода Румунске православне цркве у Букурешту.

Овим подухватом НБС и Филозофског факултета створени су услови да се после 490 година горажданске књиге врате храму св. Ђорђа где су и настале, тим пре што ће Митрополија дабробосанска и општина у оквиру пројекта заштите споменичке целине у порти храма изградити спомен музеј Горажданска штампарија. Ја сам на промоцији пројекта у САНУ предложио да пројекат наставимо и за друге српске штампарије, најпре за Миле-

шевску штампарију и да овај одавно започети посао наставимо - поновно објављивање старих штампаних књига у циљу заштите и афирмације националне културне баштине.

Бићу слободан да за отварање спомен музеја, ако Бог да, до Петровдана 2010. предложим да, на сличном научном састанку као што је овај, разговарамо о једној рукопи-

сној књизи Минеју добрунском из 1590. који смо пронашли у Дечанској збирци и које ћемо за ту прилику идентично копирати и повезати у три примерка за ризницу манастира у Добруну и овај музеј.

Штампањем овог лепог четвортомног издања „Горажданска штампарија 1519-1523“ Филозофски факултет Универзитета у Источном Сарајеву је дао свој несумњиви допринос афирмацији славистичке науке, коју негују наши универзитети, а његови наставници и сарадници дали су свој достојан допринос овој науци.

У временима када се залажемо за поштовање и разумевање народа и њихових култура, за афирмацију непролазних традиционалних вредности које баштине наши народи, научници Филозофског факултета Универзитета у Источном Сарајеву у сарадњи са колегама из Србије, Русије и Румуније су нам подарили потпуну научну студију о првој ћириличној штампарији на просторима Босне и Херцеговине и Румуније. Ово је прави пример очувања и промоције српске културне баштине, богатства које далеко превазилази локалне оквире.

Браћо и сестре, овај пројекат је наш допринос миру, љубави и разумевању на овим просторима, поучени генијалним делом наших предака ми морамо да разумемо њихову основну тежњу да се ширећи „црну уметност“, односно штампану књигу, повезују културе и народи. Поготову оне културе и народи код којих је књига светиња.

Горажданска штампарија је капитално добро свих нас, које ево у распону од 16. до 21. века повезује културе, књижевност и уметност Венеције, Горажда и Трговишта. То нас обавезује да данас афирмишемо ову културну тековину и тако наставимо њену мисију повезивања култура и народа.

Овај комплет који чине: Литургија, Псалтир, Молитвеник и монографија „Горажданска штампарија“ у заштитној кутији штампан је у тиражу од 300 нумерисаних књига.

За реализацију овог лепог фототипског издања велику захвалност

дугујемо институцијама које су нам уступиле своје примерке књига: Музеју Српске православне цркве, Архиву САНУ, Синодалној библиотеци у Букурешту. Захвални смо посебно Митрополиту дабробосанском Николају на благослову и великој подршци да истрајемо на овом послу, епископу будимском и викарном епископу темишварском Лукијану, проф. др Адриану Лемениу, министру вера Републике Румуније, јеромонаху Поликарпу, библиотекару Библиотеке Светог синода Румунске православне цркве из Букурешта, академику Александру Младеновићу и мојим Горажданима, др Вељи Гиговићу, Славку Топаловићу, Миму Тамбурићу, Ивици Јагодићу, Бориши Јакшићу, начелнику Далибору Нешковићу. Користим ову прилику да се захвалим свим Горажданима, члановима Просвјете и многим другима које молим да ми опросте што их овог пута нисам споменуо.

Посебно желим да се захвалим нашим Горажданима који су, иако далеко у свету, имали осећај за значај овог пројекта и својом подршком и материјалним средствима, помогли да се овај пројекат реализује. Њихова помоћ је тим већа што је учињена у време када је реализација овог пројекта доведена у питање, управо због изостајања подршке оних у чијој је то надлежности.

На крају се захваљујем учесницима данашње промоције: његовом високопреосвештенству митрополиту Николају, продекану Филозофског факултета проф. др Симу Нешковићу, рецензенту проф. др Предрагу Пузовићу, начелнику Далибору Нешковићу, који су тако лепо говорили о овом нашем подухвату. Захваљујем се и свима вама који сте из далека дошли овде за Петровдан и на ову нашу нову културну победу и свечаност посвећену књизи. Свима који сутра славе крсну славу Петровдан, упућујем најлепше честитке и желим добро здравље и сваки напредак.

На многаја љета, живели!

Др Драган Бараћ

ГОРАЖДЕ 1519 - ГОРАЖДЕ 2009

Ваше Високопреосвештенство,
часни оци,
поштовани званичници,
драги пријатељи!

Овогодишњи Петровдански празник увеличан је још једним догађајем везаним за ово свето место „цркву Светог Георгија на реци Дрини, у месту Горажду“ које је тако и у књигама назначено. Данас је дан када се подсећамо на подвижничка дела која су се догодила почетком 16. века - пре безмало пет стотина година, када су овде између 1519. и 1523. године штампане три богослужбене књиге. Та дела су одраз тадашње српске духовне културе и напредности једног малог манастира, до тада незнатног културног центра. Предузимљивост, храброст и отворен поглед према новини тадашњег западног света - одвела су три човека на пут искушења у савлађивању, њима до тада непознате вештине штампања књига. Била је то горажданска породица из рода Љубавића: „старац и родитељ Божидар Горажданин“ и његови синови Ђуро и Теодор, калуђер. У томе су подстакнути и ојачани балканским првенцима - књигама Ђурђа Црнојевића из цетињске штампарије, које су биле отиснуте на српско-словенском језику ћириличким пи-

смом. Гораждани су постали њихови први следбеници, пионери раног српског штампарства. Они су потписници три издања: Литургије (Служабника) 1519, Псалтира с последовањем 1521. и Молитвеника 1523. године.

Захваљујући јеромонаху Теодору на чија плећа је пао готово цео терет припреме и штампе све три књиге, упућени смо преко његових записа у књигама, и у неке појединости: у биографске податке о њиховој родбинској вези, у идеју штампања књига и одлазак у „италске земље“, где су савлађивали занат и радили на првој књизи, и где је усред посла изненада преминуо брат Ђуро. О свему томе изјавио се монах Теодор, у монашком стилу, у литерарном спису Мољенија часним презвитерима, оплакавши брата у својеврсном некрологу на крају те прве књиге Литургије коју су заједно започели. Овде, а и у колфонима књига с поштовањем истиче оснивача штампарије „старца и родитеља Божидара Горажданина“ који је умео да сагледа предност и значај штампе која је већ у западним земљама, посебно Италији, дала своје блиставе примере и показала сву моћ и богатство штампане продукције. Био је то велики изазов, посебно на Балкану у поробљеној и осиромашеној српској земљи.

Теодор себе помиње скромно монашки „трудих се о сем смерни монах и свештеник Теодор“. Шта се под тим једноставним и кратком исказом „трудих се о сем“ подразумевао на раду у техници штампе? Штампа је захтевала многобројне припреме за разлику од дотадашње рукописне праксе где се све: текст, украс, ликовност - решавало вештином писареве руке, без прекида, страница за страницом. Али при том се добијала само једна књига, а не на стотине, колики је био тираж једног штампаног издања. За то су била потребна нова знања и вештине које је сада морала носити читава једна радионица. Сложен процес рада је подразумевао поступност појединачних припрема и етапа да би се дошло до одштампаних табака које је потом

требало сложити у књигу. Тек на крају се могла сагледати целина: облик књиге, текст у континуитету, орнаментика...

Тај крајњи резултат морао се у штампаној књизи предвидети до детаља од самога почетка. То су били задаци браће Љубавић пред припрему прве књиге Литургије. Припремање текстова према рукописним узорима на старом српском језику био је редакторски посао којем су писмена и образована браћа свакако била вична. Врло је вероватно да су се раније бавили преписивањем књига. Осим тога Теодор је показао и литерарне склоности што се види у додатим саставима са којима је осавременио канонске текстове, као што је његов спис Мољеније или историјски запис, опис пада Београда 1521, који се догодио управо у време када је завршавао Псалтир.

Оно о чему су они морали да одлучују била су и питања облика ливених слова и то: целе гарнитуре курентних, лигатурних, надредних и верзалних. А један од основних услова био је обликовање слова према ћирилском писму у српским рукописним књигама. Са истом бригом морали су се старати о украсу књиге, изгледу заставица и великих иницијала, дакле о графичком изгледу целе књиге.

После смрти Ђура Љубавића, Теодор је сам руководио и надгледао све етапе у процесу штампања Псалтира и Молитвеника у Горажду. Под његовим будним оком била је читава штампарска радионица. Тада је овде, при цркви Светог Ђорђа живо и ужурбано пословало најмање десетак људи: ливаца, слагача, метера, радника за пресом, монаха и других помагача. У скромним условима, горажданска штампарија је ипак остварила успешан издавачки подухват са три издања, свако у размаку од две године, укупно са око 1500 штампаних страница. По броју примерака књига из тиража ова три издања, манастир је имао већи капацитет од неког великог средњовековног скрипторијума. То је био ефекат штампе!

Горажданска издања оставила су трајан белег у историји српске

писмености и културе, предавши покољењима три значајне и лепе књиге. Оне у историји српског штампарства заузимају високо место по техничким одликама, оригиналном, чистом и прегледном слогу, по доброј редакцији састава књига, језичкој и правописној исправности, а исто тако и по лепом и занимљивом књижном украсу којим су остварили особени естетски израз.

Орнаменталне заставице и украсни иницијали, већином у црвеној боји, кресе странице ових књига. Посебно се истичу многобројни љупки иницијали витких фигура слова са разлисталим гранчицама, као и велики иницијали са преплетним мотивима. (Заставице су стилски различите, једне у духу српске рукописне орнаментике, а неке налик на западне ренесансене орнаменте.) Теодор Љубавић је показао несумњиво знање и леп стваралачки дар у обликовању књига.

И још треба напоменути да су српски штампари, иако су били обучавани графичкој техници на западу, прихватили углавном само неке ренесансне украсне мотиве, док су у суштини у свему остали трајно привржени свом духовном опредељењу - православљу и изворној српској рукописној традицији, не усвојивши чак ни неке практичне

техничке новине, као што су насловна страна или пагинација страница. Њихова издања су у целини сачувала све особине српске рукописне књиге, од садржаја до спољњег изгледа, облика слова и декоративне опреме. И све су то чинили Љубавићи са пијететом и искреним богољубљем и љубави према „божаственим и душеспасним књигама“, неопходних црквама за обављање светих служби. Ипак, не треба превидети да штампа са великим бројем примерака рачуна на материјални ефекат од продаје, што није било без значаја у време велике оскудице у књигама у то турско доба.

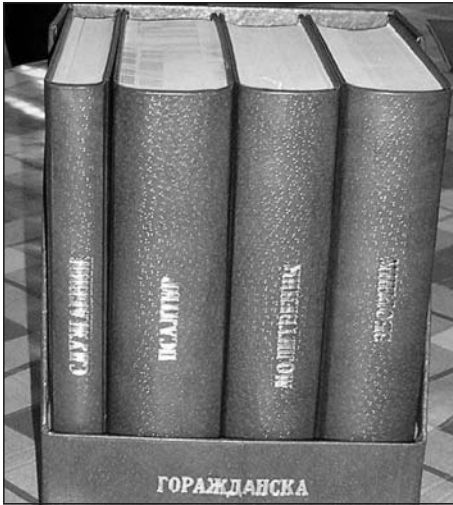
Од тада током петовековне бурне историје Балкана, страдале су и књиге, делећи судбине људи и читавих народа. Уништаване су и разношене у бежанијама и миграцијама, или су у ратним вихорима гореле заједно са црквама. Зато је и мало сачуваних примерака горажданских издања. Преостали се данас чувају у домаћим и светским црквеним и музејским збиркама. У жељи да обновимо дела ове старе српске штампарије били смо приморани да уз помоћ више примерака реконструирамо ове три књиге, јер ниједан доступни егземпляр није био потпун и очуван без оштећења да би могао бити погодан узорак.

Данас их овако обновљене у виду фототипских издања „враћамо“ овде, овој цркви, на месту њиховог настанка - за сећање и спас од заборава.

Зато је мени, која сам радила на приређивању ових књига, а верујем и још многим, данас ово место - место ходочашћа, где можемо изрећи славу и хвалу Божићу Горажданину и браћи Љубавић за плодове њиховог рада, и то оног најплеменитијег оличеног у стварању књига. Њихова дела, ове три књиге, остају као трајни сигнум културе српског народа овога краја. Надам се да ће ова фототипска издања да послуже у даљим истраживањима и да допринесу српској култури и науци.

*Катјарина
Мано-Зиси,
йриређивач издања*

ПРОМОЦИЈА ГОРАЖДАНСКЕ ШТАМПARIЈЕ

Да бисмо стекли бар приближни увид у значај књига Горажданске штампарије, некад, а тиме и овог нашег приређивачког подухвата, данас - потребно је макар за кратко вратити се у време њиховог првог издања и „чути“ речи оновремених монаха и калуђера за које су те књиге, и поред мукотрпног посла на њима, или баш због тога, биле и „свете“ и „душеполезне“ и „спаситељне“. „Свете“ су биле и по месту, светилишту у коме су као обредно штиво пропраћале све важне тренутке из живота верника; „душе-спаситељне“ као насушна морална и естетска храна души верника у „прискрбним временима“, и „спаситељне“ због мисије очувања верника у његовој традицији, на „уском“ путу који води у „прави“, вечни, живот, супротстављајући тај уски пут свакојаким одрицања „широком“ путу многобројних искушења која су наводила у грех и однарођивање. „Спаситељне“ су биле и као просветно „оружје“ на свом језику и писму против „мрака“ незнања о себи, својој култури и својој традицији. Стари српски храмови, цркве и манастири, са својим скрипторијама,

где су књиге преписиване, и својим „књигохранилницама“, где су књиге чуване, и манастирским училиштима, где су млади на тим књигама описмењивани и морално васпитавани, били су прави „светилници“ и у духовном и у просветном смислу. Још је Свети Сава говорио о књигама као огледалима у којим је свако, одмеравајући се према њиховим поукама и литерарним ликовима-узорима, могао да види себе какав је, и какав би требало да буде да би подстакнут њима настојао да постане бољи, пун врлине.

Зато се судбина српског народа у периоду ропства и мерила понајвише судбином „књиге“ и богомоља као светилника из којих је вековима зарила светлост. На то указује и лелек штампара Макарија, у првој књизи штампаној на Цетињу, због пустошења божанских светилника, исходишта „добрих људи“, јер су књиге у њима биле „мудрости учитељ, и одстрањивање туге, и смирење у Богу и основа сваког доброг дела“. Хтело се на тај начин, затирањем српских светилника довести временом „до губитка обичаја“, а тиме и свести о себи и своје идентитету, на шта су од давнина опомињала и псаламска јадиковања „Боже, дођоше назнабошци у достојане твоје и огњем сажегоше светиње твоје и просуше крв слуга твојих“, са актуелним јауком у поенти: „Обичаја својих не видимо“. О српској аналогiji са библијским светом сведоче и разорне последице таквог стања у записима монаха Марка Требињца 1509, и презвитера Вука у Сарајеву 1516, само коју годину пре покретања српских штампарија у Горажду и Венецији 1519: у њима они ламентују о масовном однарођивању, односно о „великом умањенију православне вере хришћанске“ у Херцеговини и Босни.

Тек у том контексту ове књиге, које данас овде промовишемо, добијају свој пуни оновремени значај, „свети“, „душеполезни“ и „спаситељни“: он је имплиците садржан и

у изјави браће Љубавића како су видели у својој земљи „смањење броја светих и божанствених књига свете и божанске цркве, ради греха наших“, али и експлиците наглашен у обраћању Вицка Вуковића читаоцима да ће у Венецији, због „великог попаренија од Турака“, „на свеопшту добробит српске нације и језика и ради увећања хришћанске вере“ штампати књиге нашим „српским“ језиком и нашим „српским“ словима. Очигледно је да су оновремене црквене књиге, попут и ових из штампарије браће Љубавића, имале за циљ да у оним „прискрбним“ временима чувају свест о једном хришћанском народу, а у тим широком оквирима и свест о браћи по језику „српском“, по писму „ћириличком“ и по вери „православној“.

А колико је претпоставки захтевао Љубавићев штампарски посао, и шта све треба подразумевати под оним „о сем се старао смерни монах Теодор“, најбоље сведочи вишегодишњи тимски рад окупљених стручњака на овом нашем издавачком подухвату.

Бранко Лејић

КУЛТУРНА БАШТИНА - НАШ ЗАДАТАК

Културна баштина није у прошлости, него у садашњости. Она нам није задата, није дата као поклон, него је наш задатак. Културна баштина мора да буде створена, мора да буде извучена из наслага несавремености, запуштености и подразумевања, које је неразумевање, мора да буде реанимирана, на примерен начин представљена и живо контекстуализована. Ова процедура дијаметрално је супротна несавремености, што је најжалост још увек главна садржина њеног појма какав је уврежен. Културна баштина је процес дијаметрално супротан парлогу, обамрлости, репродукцији, рециклажи, патетици некритичке и испразне патриотике.

Знате ли да је Народна библиотека Србије недавно објавила завршни 20.-ти том српске ретроспективне библиографије књига 1868-1944. и да ова капитална библиографија може да се претражује као база података, неупоредиво брже и ефикасније него листањем хиљада страница?

Знате ли да је узајамни електронски каталог Виртуелне библиотеке Србије недавно достигао преко 2 милиона и седам хиљада библиографских јединица?

Спомињем то јер се тако утемељују упоришта, јер је то процес осавременења баштине и обаштињења садашњости, кроз видно и сасвим опипљиво приближавање вечном циљу потпуне евиденције, активације и реконтекстуализације свега што је у Србији и на нашем језику икада одштампано.

А на самом почетку те евиденције, тог дугачког и драгоценог списка, стоји трокњиже Горажданске штампарије: Литургија из 1519, Молитвеник из 1521. и Псалтир из 1523.

Предајемо ово родоначелничко трокњиже српској култури, у пуном сјају и значењу, извучене из наслага несавремености, запуштености и подразумевања. У подухвату су нам помогли:

Свети синод Српске Православне Цркве и управа Патријаршијског музеја, митрополит добробосански Николај, министарство културе Републике Србије, библиотека Матице српске, Архив САНУ, академик Александар Младеновић, начелник Археолошког одељења Народне библиотеке Србије, епископ будимски и викарни епископ темишварски Лукијан, протојереј и архијерејски намесник темишварски, др Бранислав Станковић, проф. др Адриан Лемени, министар вера Републике Румуније, јеромонах Поликарп, библиотекар Библиотеке Светог синода Румунске православне цркве из Букурешта, општина Ново Горажде, као и многобројни стручњаци и сарадници Филозофског факултета у Источном Сарајеву и Народне библиотеке Србије у Београду, на челу са др Драганом Бараћем, који није никако посустајао.

Молим да ми не буде замерено ако кога нисам споменуо. Свима хвала.

А највише, помогао нам је Божидар Љубавић. Тако се звао власник горажданске штампарије. Сад више није погрешно рећи и у садашњем времену: тако се зове власник горажданске штампарије. Сад, кад су Литургија из 1519, Молитвеник из 1521. и Псалтир из 1523. ту, оживљени и опипљиви, доступни свима у Србији и изван Србије, више није погрешно рећи и у садашњем времену: Божидар Љубавић, тако се зове родоначелник штампане књиге у Срба.

Божидаре Љубавићу, захваљујемо ти се и узвраћамо ти овим књигама Божијим дар љубави, да траје кроз векове. Ако је до сад прошло већ векова пет, да их буде и наредних пет.

*Срејен Узричић,
ујравник Народне
библиотеке Србије*

ОБРАЋАЊЕ НАЧЕЛНИКА НОВОГ ГОРАЖДА

Високопреосвећени Митрополите добробосански, гдине Николају, часни архијереји и свештеници Српске православне цркве, цијењени часници Републике Српске, сусједних општина из БиХ и Републике Српске, и братске општине Краљево,

поштоване делегације Универзитета у Источном Сарајеву, Филозофског факултета Источно Сарајево, Српске академије наука, Народне библиотеке Србије, високоумни академици,

професори, аутори и сарадници на пројекту „Горажданска штампарија 1519-1523 година“, господа новинари, драги Новогораждани.

Поздрављам вас у име СО Ново Горажде и њених органа управе, Црквене општине Ново Горажде, културно-просвјетног друштва „Просвјета“, становништва, привредних колектива и предузећа, државних, јавних, приватних, културних, школских, безбједносних и информативних организација.

На овом светом мјесту, у славу и част Светих апостола Петра и Павла, саборвале су генерације наших предака, наших очева и мајки, доносећи важне одлуке и узносећи се духовно, величајући значајна дјела српске писмености и културе, чувајући задужбину херцега Стефана Вукчића Косаче - „херцега од Светога Саве, великог војводе ру-

сага босанскога, кнеза дринског и к томе", стару преко петсто педесет година.

Овдје је основана прва ћирилска штампарија у Босни и Херцеговини и пространом Османлијском царству 1519. године. Заслугом горажданског трговца и добротвора Божицара Љубавића и његових синова Теодора и Ђорђа штампарија је радила до 1523. године и у њој су штампане три књиге: Службеник-литургија, 1519. године, Псалтир с последовањем 1521. године и Молитвеник - требник 1523. године.

Данас нам се те три свете књиге, и четврта „Зборник - Горажданска штампарија“, послје многих вијекова странствовања, заслугом наших непосредних претходника и наших пријатеља - дароватеља, из највиших духовних, образовних и културних институција српског народа, Републике Српске, Босне и Херцеговине и Републике Србије, враћају у пуном сјају, као из времена у коме су настале.

Ево нас поново у мисији, часној и тешкој, да својом духовношћу ширимо културу и дух српског народа и да помоћу књиге, тог новог и великог оружја, правимо и ширимо мостове пријатељства у читавом свијету и са осталим народима са којима живимо.

Ми, Срби овог времена, који смо прошли тежак и страхан пут издржавши све невоље часно и достојанствено, ступамо у ново вријеме, не желећи шанчеве и нове сукобе. Отворени смо за сарадњу и суживот са свима.

С поносом и данас тражимо од вас да нам помогнете ход на нашем планираном путу у будућност, као што сте увијек били уз нас. Ја вјерујем да ћете и убудуће бити са нама својим топлим ријечима разумјевања, пријатељски пруженим рукама и свим облицима помоћи у заједничким прегнућима да потпуно обновимо овај културно-историјски споменик, под заштитом државе, и да му удахнемо нови живот, нове садржаје и ново вјековно трајање.

За све нас ова светковина књиге је велики празник и зато вам свима од срца честитам, и да нам увијек, ако Бог да, долазите драги и пријатељски.

*Далибор Неиковић,
начелник ошћине
Ново Горажде*

ОБНОВА САБОРНЕ ЦРКВЕ НАКОН СКОРО 100 ГОДИНА

У Саборној цркви Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву почела је обнова унутрашњости храма и фасаде, а вриједност грађевинских радова достиже пола милиона КМ.

Према ријечима старјешине Саборне цркве оца Борислава Ливопољца, овим радовима требало би да, прије свега, буде саниран западни строп изнад улаза у храм који је пукао и пријети да се обруши.

„Да се не би срушио, овај дио стропа храма буквално већ три године, од децембра 2006. годи-

не, одржава потпорна скела“ - рекао је је отац Борислав.

Биће санирани сви сводови, стропови, лукови и зидови, као и обновљен дио фасаде.

„Тамо гдје нема малтера биће нанесен нови. Због ратних дејстава оштећен је кров и вода је продирала у унутрашњост храма и оштетила кров и зидове“ - каже отац Борислав и додаје да је ситуација таква да ће се на неколико мјеста морати отварати и кров.

Ови послови не подразумијевају и завршне радове на осли-

кавању зидова храма, што би требало да буде урађено наредних година.

Храм није фрескописан сценама из Старог и Новог завјета, већ је на зидовима, луковима, сводовима и апсиди у секо техници урађена орнаментална сликана декорација.

Према ријечима стручњака конзерватора и рестауратора, осликавање зидова храма велики је подухват за шта је потребно много и времена и средстава.

За сада још није одређено које је најбоље рјешење, али је чињеница да је садашњи слој боје нестабилан и да се брише чак и на додир, па би га требало скроз скинути.

УКОЛИКО БУДУ ОБЕЗБИЈЕЋЕНА СРЕДСТВА ОКОНЧАЊЕ РАДОВА ДО КРАЈА ГОДИНЕ

Уколико не буде непредвиђених околности, што је врло могуће с обзиром на још потпуно неутврђен степен појединих оштећења, и буду обезбијеђена потребна средства планирано је да ови радови буду окончани до краја године.

До краја календарске године предвиђено је и да буде измјењен и под, урађено подно гријање и измјењена комплетна дотрајала електроинсталација за шта ће бити потребна додатна средства.

Захваљујући Влади и Амбасади Грчке у БиХ обезбијеђен је сав потребан материјал за подно гријање.

Отац Борислав наводи да још ни близу нису обезбијеђена сва

средства за радове који су планирани да буду окончани ове године.

Према његовим ријечима, уз обећану помоћ Министарства за избјеглице и расељена лица ВиХ, влада Федерације БиХ и Сарајевског кантона, очекује се да ће у обнови једног од најљепших и највећих православних храмова на Балкану значајан допринос дати и Влада Републике Српске и Град Источно Сарајево.

Отац Борислав наглашава да ће, без обзира на обимне радове унутар храма, богослужења и остале активности у Саборној цркви бити обављани без прекида.

ОБНОВА НАКОН СКОРО 100 ГОДИНА

Обнова цркве, скоро пуни вијек откад је то посљедњи пут учињено, почела је прошле године и требало би да траје неколико година, а за то је потребно око три милиона КМ.

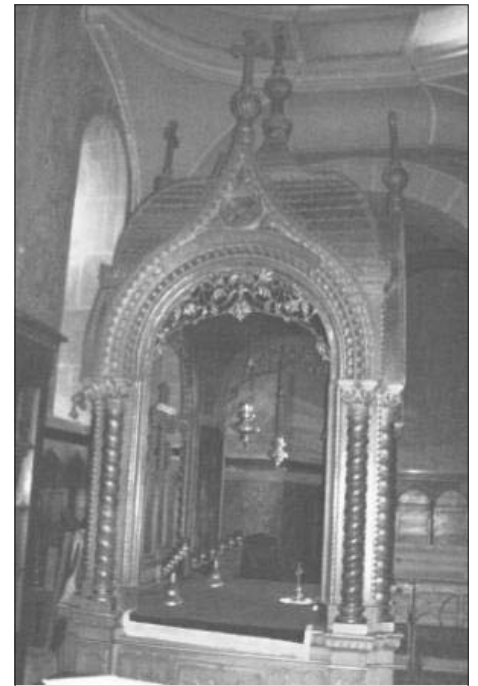
Прошле године је урађено ојачавање темеља храма, те стубова у унутрашњости цркве, чиме је отклоњена опасност да се храм уруши.

На храму су након посљедњег рата неколико пута обављане адаптације, прије свега обнова фасаде и кровне конструкције, а највећи пројекат био је освјетљење цркве, које је званично пуштено у рад прошле године.

Прва обнова цркве, нарочито споља, била је планирана за 1914. годину, али је та намјера пропала због избијања Првог свјетског рата. Тада су Аустри-

јанци са цркве скинули оловни кров и звона, те однијели и олово којим су биле повезане камене плоче на поду и претопили их у муницију. Цркву су прекрили слабиим лимом, што је додатно допринијело њеном пропадању.

Оправци цркве приступило се крајем маја 1921. године, када је покривена бакром, а изнутра обојена масном бојом. Урађен је нови под, иконостас пребојен златом и уведено електрично освјетљење. Радови су завршени пред Божић 1922. године.

*Композиција „Христов гроб“,
Саборна црква у Сарајеву*

Изградња Саборне цркве у Сарајеву, тада једног од највећих православних храмова на Балкану, почела је 1863. године, а те године су 11. јуна и освештани његови темељи. Градња је трајала 11 година - до 1. маја 1874. године.

ЕПАРХИЈСКЕ ВИЈЕСТИ

преузето са
www.mitropolija.org

22.07.2009

РАДОВИ НА РЕНОВИРАЊУ ХРАМА СВЕТОГ ПРОРОКА ИЛИЈЕ НА СОКОЦУ

У храму Светог пророка Илије на Сокоцу у току су радови на реновирању крова, а трећа купола је припремљена за покривање бакарним лимом.

Протојереј-ставрофор Милорад Љубинац рекао је да ће укупна вриједност радова бити већа од 120.000 КМ.

За цјелокупно покривање цркве потребно је 700 метара квадратних или четири тоне лима, у вриједности од око 50.000 КМ.

У порти храма постављени су реквизити за дјечије игралиште - клацкалице, тобоган, љуљачке и клупе за сједење, које је донирала међународна хуманитарна организација „World vision“.

Набавка реквизита са превозом и уградњом вриједна је око 4.000 КМ.

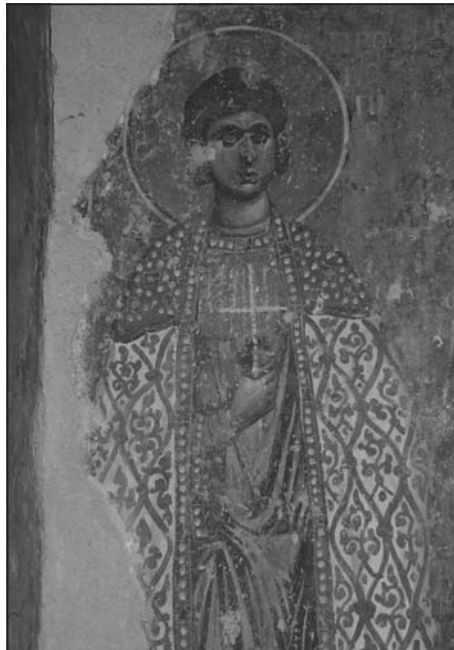
„Христос је у својој поруци рекао: „Пустите дјецу нека дођу к мени јер таквих је царско небеско“, подсјетио је протојереј Љубинац.

22.07.2009

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ НА ПРОКОПОВДАН СЛУЖИО У ВИСОКОМ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је уторак, 21. јула, на велики православни

празник светог великомученика Прокопија у храму посвећеном овом светитељу у Високом служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење четири свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Св. великомуч. Прокопије

Након литургије су обављени славски обред и литија око храма.

Кум славе храма ове године је био Мирослав Мирић родом из височког села Чекрчићи, који сада живи у Бијељини.

Митрополит Николај је куму храма и вјерницима честитао крсну славу и у пригодној бесједи говорио о животу и страдању светог великомученика Прокопија.

Владика Николај је позвао вјернике да размисле о своме спасењу, па да се не одлучују за оно што је зло него за оно што је добро.

Високопреосвећени их је позвао да се наоружају вјером у Господа Исуса Христа и да ће ће им он бити помоћник.

Височка парохија је прије посљедњег рата у БиХ имала око 2000 православних домаћинстава са око 7000 парохијана, а данас се на њеном подручју налази само 55 домаћинстава са око 100 парохијана.

Височкој парохији припадају и цркве Светог Василија Острошког на градском гробљу и Светог пророка Илије у Кисељаку.

Храм Светог великомученика Прокопија у Високом саграђен је 1857., а обновљен 1998. године.

19.07.2009

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ СЛУЖИО У КАКЊУ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је недјељу, 19. јула, на православни празник преподобног Сисоја Великог, служио Свету архијерејску литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Какњу, уз саслужење једног свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Митрополит Николај је окупљеним вјерницима честитао празник и у пригодној бесједи рекао да су свети апостоли Пе-

тар и Павле, чија имена носи храм у Какњу, Јеванђеље Господа Исуса Христа пронијели по

цијеломе свијету, те да су они и данас наши заступници пред лицем Божијим.

Владика Николај благословио је радове на обнови фасаде храма и парохијског дома, те уређења црквене порте, који су недавно завршени.

Храм у Какњу саграђен је 1925. године, а исте године га је освештао свети митрополит Петар Дабробосански.

15.07.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
ПРИМИО АУСТРИЈСКОГ
АМБАСАДОРА
ДОНАТУСА КЕКА**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у сриједу, 15. јула, у својој резиденцији у згради Митрополије у Сарајеву примио Његову екселенцију амбасадора Републике Аустрије у БиХ господина Донатуса Кека.

Митрополит Николај упознао је амбасадора Кека са чињеницом да Српској православној цркви још није враћена имовина коју су јој одузеле комунистичке власти, а посебно зграда Богословије у Сарајеву.

Владика Николај је госту говорио и о историјату Митрополије дабробосанске, раду њених богословских школа, те изнио податак да је у протеклом рату у БиХ и након њега са подручја Митрополије дабробосанске иселило 280 хиљада православних вјерника.

Високопреосвећени је господину Кеку пренио и информације о раду Међурелигијског вијећа и мишљење о успјесима и потешкоћама међурелигијског дијалога у БиХ.

12.07.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
НА ПЕТРОВДАН СЛУЖИО
У НОВОМ ГОРАЖДУ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 12. јула, на велики православни празник светих апостола Петра и Павла - Петровдан, у храму Светог великомученика Георгија у Доњој Сопотници, општина Ново Горажде, служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење четири свештеника и два ђакона Митрополије дабробосанске.

Пошто је Петровдан саборни дан код овог храма, владика Николај је након литургије повео и литију око цркве.

Високопреосвећени је у пригодној бесједи подсетио да је у

порти овог храма у суботу, 11. јула, пригодним програмом обиљежено 490 година од оснивања Горажданске штампарије, која је након најезде Турака премјештена у Румунију.

Митрополит Николај је истакао да су Срби народ који воли књигу, школу и цркву.

Господин Николај је рекао да би у порти овог храма требало

да буду изграђени музеј и библиотека.

Говорећи о храму Светог великомученика Георгија у Доњој Сопотници, владика Николај је истакао да је он старији од Отоманске окупације, да је много пута рушен, али и увијек обновљан.

Храм је саграђен у периоду од 1446. до 1448. године и задужбина је херцега Стефана Вукчића Косаче. Цркву су 1992. године запалили муслимани, али је у потпуности обновљена.

11.07.2009

**СЛУЖЕНЕ СВЕТЕ
ЛИТУРГИЈЕ У ЧАСТ И
ПОМЕН СВЕТИХ
ВЕЛИКОМУЧЕНИКА
ДАБРОБОСАНСКИХ И
МИЛШЕВСКИХ**

У свим храмовима Митрополије дабробосанске у суботу, 11. јула, служене су свете литургије у част и помен светих свештено-

мученика Дабробосанских и Ми-
лешевских.

Његово високопреосвештен-
ство митрополит дабробосански
господин Николај служио је Све-
ту архијерејску литургију у храму
Светих апостола Петра и Павла
у Рудом, уз саслужење четири
свештеника Митрополије дабро-
босанске.

Српска православна црква
(СПЦ) 11. јула празнује 28 све-
штеника Митрополије дабробо-
санске који су у Првом и Другом
свјетском рату страдали за вје-
ру православно.

Свети архијерејски сабор СПЦ
канонизовао их је у мају 2005. го-
дине.

Митрополит Николај ће у ве-
черњим часовима у суботу, 11.
јула, у порти храма Светог вели-
комученика Георгија у Доњој Со-
потници код Новог Горажда при-
суствовати централној промоци-
ји репринт издања књига штам-
паних у Горажданској штампари-
ји од 1519. до 1523. године.

Промоцију организују Митро-
полија дабробосанска, Универ-
зитет у Источном Сарајеву и на-
челник општине Ново Горажде
Далибор Нешковић.

На промоцији ће бити предста-
вљен репринт издања Молитве-
ника, Службеника и Псалтира,
те Зборник радова о Гораждан-
ској штампарији који је издат по-
водом 490. годишњице од осни-
вања ове културне установе,
једне од најзначајних у то врије-
ме у Европи.

Митрополит Николај ће у не-
дјељу, 12. јула, на велики право-
славни празник светих апостола
Петра и Павла - Петровдан, слу-
жити Свету архијерејску литур-
гију у храму Светог великомуче-
ника Георгија у Доњој Сопотни-
ци код Новог Горажда.

08.07.2009

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ НА ИВАЊДАН СЛУЖИО У БИЉШЕВУ КОД КАКЊА

Његово високопреосвештен-
ство митрополит дабробосански
господин Николај је у уторак, 7.
јула, на велики православни
празник Рођења светог Јована
Претече - Ивањдан служио Све-
ту архијерејску литургију у храму
Рођења светог Јована Крстите-
ља у Биљшеву, општина Ка-
кањ, уз саслужење два свеште-
ника и једног ђакона Митропо-
лије дабробосанске.

Пошто је овај празник и крсна
слава храма, након литургије је
обављен славски обред и литија
око цркве.

Кум славе храма ове године је
био Сава Јањушић из оближњег
Модриња.

Митрополит Николај је бесје-
дио о празнику Рођења светог
Јована Крститеља и његовом
значају као претече Господњег

и пророка који је припремио на-
род Јеврејски за долазак Сина
Божијег - Господа Исуса Христа.

Уз рођење Исуса Христа и
Пресвете Богородице, рођење
светог Јована Претече је једно
од три света рођења које пра-
знује Црква.

Свети Јован је последњи ве-
лики пророк.

Свети Јован је познат као Јо-
ван Претеча, јер је дошао прије
Христа, а као Крститељ зато
што је крстио Исуса Христа у ри-
јечи Јордан.

Осим Ивањдана, Црква 20. ја-
нуара (7. јануара по Јулијанском
календару) слави Сабор светог
Јована Крститеља, а 11. септем-
бра, односно 29. септембра, дан
његове смрти - Усјековање гла-
ве Светог Јована Крститеља.

Градња храма у Биљшеву по-
чела је 1904., а завршена 1908.
године. Од 1975. до 1982. године
храм је обновљен и фрескопи-
сан. У последњем рату у БиХ
црква је запаљена, а скоро сви
парохјани су избјегли.

02.07.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
ПРИМИО У ОПРОШТАЈНУ
ПОСЈЕТУ АМБАСАДОРА
ШУВАЛОВА**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у сриједу, 1. јула, у својој резиденцији у згради Митрополије у Сарајеву, примио у опроштајну посјету Његово екселенцију амбасадора Руске Федерације у БиХ господина Константина Шувалова.

Владика Николај захвалио је господину Шувалову на свему што је учинио за православне Србе у БиХ и саму БиХ у току његовог мандата.

Господин Шувалов је рекао да је његов посао у БиХ био више политичког карактера и да му је основни задатак био да ради на заштити интереса сва три конститутивна народа у БиХ.

Митрополит Николај и господин Шувалов оцијенили су неприхватљивим да Српској православној цркви (СПЦ) још није враћена одузета имовина, а посебно зграда Богословије у Сарајеву. Они су изразили наду да ће ово питање бити врло брзо и на праведан начин ријешено.

Саговорници су изразили задовољство веома добром сарадњом двије братске цркве - СПЦ и Руске православне цркве (РПЦ).

Митрополит Николај је истакао велики значај доласка патријарха Кирила на чело РПЦ, не само за руски народ него и српски, подсјетивши на његове ставове о Косову и Метохији.

Владика Николај и руски амбасадор у БиХ истакали су посебан значај младих за Цркву, на

што указује и руски патријарх Кирил.

Господин Шувалов изразио је посебно задовољство великим бројем младих свештеника у Епархији дабробосанској, и њиховом ангажовањем на проповиједању ријечи Божије.

Митрополит Николај пожелио је господину Шувалову много успјеха у даљем раду и поклонио му икону Богородице Чајничке.

29.06.2009

**У БОРИЧКОЈ ПАРОХИЈИ У
ТОКУ ГРАДЊА ДВА ХРАМА**

Уз благослов Његовог високопреосвештенства митрополита дабробосанског господина Николаја у Боричкој парохији је у току изградња два храма - у селу Бранковићи, посвећеног Сабору српских светитеља, и на локалитету Црквине, на обронцима Деветака, који је посвећен светом Јовану Крститељу.

Захваљујући несебичној подршци вјерника из Бранковића и околних села, као и других добрих људи, изградња цркве у овом селу у завршној је фази и она би требало да буде освештана ове године на Сабор српских светитеља, који сваке го-

дине пада у другу недјељу септембра.

Темеље овог храм и крст освештао је митрополит Николај почетком августа 2007. године, тачно 100 година откако је први пут рођена идеја о изградњи цркве у овом селу.

Када је ријеч о градњи храма у Црквинама, посвећеног светом Јовану Крститељу, до сада је озидан средишњи дио са звоником и ових дана ће бити покривен бакарним кровом.

Звоно за цркву, поклон Ратка Митровића из Сјеверска, чека на уградњу, док су оба крста поклон председника Одбора за изградњу цркве Зорана Косорића.

Обезбијеђен је и сав остали грађевински материјал.

Темеље храма у Црквинама освештао је митрополит Николај прошле године на Ивањдан.

Изградња цркве почела је на ледини гдје је према предању била црква задужбина српског краља Драгутина и његове супруге Јелене Анжујске.

Ту цркву су седамдесетих година 15. вијека срушили Турци и од њених зидова око 1581. године изградили џамију у оближњем селу Годомилје.

28.06.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
НА ВИДОВДАН СЛУЖИО У
РОМАНИЈСКОЈ ЛАЗАРИЦИ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 28. јуна, на велики српски празник Видовдан, у храму Светог пророка Илије - Романијској Лазарици на Сокоцу служио Свету архијерејску литургију, уз саслушање 12 свештеника и два ђакона Митрополије дабробосанске.

Након литургије обављени су литија око храма и славски обред.

Потом је у порти храма одржана Видовданска академија на којој се присутнима обратио митрополит Николај ријечима да је Косово „апотека лијекова за духовне и моралне слабости: извор надахнућа и чистишти савјести познијих покољења“.

„Косово је нешто друго и издваја се од свега другог у нашој историји. То је величанствени жртвеник једног народа, узвишена епопеја славе и мистерије“ - нагласио је владика Николај.

Високопреосвећени је истакао да је Косово Србе учинило великим народом, јер „народ који има своју народну Голготу има и своје народно васкрсење - духовно и морално“.

„Неопажено, сваког тренутка нешто у човјеку умире, а нешто васкрсава. Тако је и у једном народу, а народ је изнад појединца. Смрт и васкрсење једног народа могу бити много значајнији и за живот човјечанства, јер се могу понављати у животу једног народа. Тако се и тајна Видовдана понављала много пута у животу српског народа. Наравно, сваки пут у другом облику, у другим околностима, а коријен им је исти“ - рекао је господин Николај.

Митрополит Николај напоменуо је да је Косовска битка била борба за „Царство небеско“, „за прелијепо име Исусово“ и да је окончана као технички пораз, али и морална побједа кроз драговољну смрт.

„Пут Лазареве одлуке водио је ка Косову пољу, осјењен крсташима, барјацима, иконама Христа, Богородице и Светитеља. Зар нас све ово не подсјећа на прва хришћанска времена, на оне поворке људи који се ника-

да нису молили да их мимоиђе чаша мучеништва? Ни крстоносна војска Лазарева није никада одржала молепствије за избављење од смрти. Напротив, исповједила се и причестила пред смрт, пред ратни окршај. Цијели један народ, једна оружана војска, примила је горчину смрти, покорена вољи Божијој. У хришћанском свијету није познат такав народ који је сав отишао у смрт за вјеру своју, и то не у смрт самоубилачку него херојску“ - нагласио је владика Николај.

Високопреосвећени је истакао да је послје Маричке битке почело распадање, борба за превласт, а послје Косовске битке дошло до духовног уједињења и још чвршћег везивања за Бога, за Небо.

„Има тих судбоносних тренутака кад једна једина одлука, и то једног човјека, повлачи за собом незаустављиви низ посљедица. Одакле извиру такве посљедице? Када се ово схвати, онда није тешко увидјети да је Косовски бој, и по узроцима и по посљедицама, могао бити једна од најзначајнијих прекретница историје нашег народа, и да се управо тада Небеско царство спустило у ток земаљских догађаја“ - рекао је господин Николај.

Митрополит Николај поручио је свима који су тврдили да је Косово пораз да гријеше, јер „ко жртвује свој живот у једној борби за истину и правду Божију, жртвовао је највише што је могао, имао, умио - и побиједио је“.

„Изгубљена су тијела, а спасене су душе. Косово је највећа гробница хришћанских мученика поинулих у једном дану. Ми славно не армију побијеђених већ побједника, не мртве него живе. То је највећа слава српског народа и она се никада не смије за-

боравити. Дакле, добро сјеме засијано од Светог Саве, богато је узрело и узабрано на Косову равном. То је једна у низу Христових и Савиних жетви од далеке прошлости, па све до наших дана“ - нагласио је владика Николај.

Присутнима се обратио и директор Секретаријата за вјере у Влади Републике Српске Јово Турјањанин.

Одржан је и богат културно-умјетнички програм у којем су учествовале пјевачке групе „Јандрино јато“ и „Херцег Шћепан“ из Херцеговине, пјесник Љубивоје Ршумовић, народни гуслари и културно-умјетничка друштва „Извор“ из Велике Дренове, „Сретење“ из Рогатице и „Луча“ из Сокоца.

18.06.2009

**РЕДОВНИ ГОДИШЊИ
БРАТСКИ САСТАНАК
СВЕШТЕНСТВА МИТРОПО-
ЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ
ОДРЖАН У ФОЧИ**

У Фочи је у четвртак, 18. јуна, у Парохијском дому код храма Светог Николе, одржан редовни годишњи братски састанак свештенства Митрополије дабробосанске.

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај рекао је у поздравној ријечи да су „наш народ и свештенство увијек били јаки вјером и од Бога примали благослов кроз све вијекове своје хришћанске историје“.

„Наш народ је незлобиво при-
мао Христову велику истину и држао је у своме срцу и души све до данас. То се на практичном плану вјере показало подиза-

њем светих храмова. То је њихов највећи и најљепши дар. Подизао је наш народ храмове не само у нашој земљи, него и у Светој Гори, Јерусалиму, Бугарској, Албанији, Русији, Румунији, Мађарској, а послије Другог свјетског рата и у Америци, Канади, Аустралији, Новом Зеланду, Африци и другдје" - рекао је господин Николај.

Високопреосвећени је нагласио да је наш народ задужбинарски народ и да то није подизао да ту земљу себи присвоји, него ради славе Божије и да се у тим светињама прославља Бог молитвеним заједничарењем.

„Ово све говори о дивној простоти душе нашег српског народа, који то чини по својој незлобивости у вјери, а ради нашег општег добра и нашег спасења. У томе је наша величина, лична и народна. У томе је блаженство наше и благослов Божији" - истакао је митрополит Николај.

Владика Николај позвао је свештенике да стално свједоче како је српски народ заиста такав и да на дјецу преносе да је Господ Христос наш живот, радост и мир.

„Његова појава у свијету, рођење од Пресвете Дјеве Марије, Његове ријечи, дјела и страдање - све је то свједочанство за нас свештенике, који смо положили заклетву да ћемо му истински служити заједно са повјереном нам паством. Христос је Спаситељ и за мене и за вас, и за све душе вјерујућих људи, који су живјели, који сада живе и који ће живјети послије нас. Он је васкрсење свих наших мученика, погинулих у ратовима, помрлих у ропствима и онима које не помену смо" - рекао је господин Николај.

Високопреосвећени је истакао да су храм Светог Николе, који је дуго година био једини у Фочи, наши преци подигли да чују поуку о Божијој љубави, поуку о човјечијој души, поуку о Божијој држави и поуку о братству међу људима.

„То је наше јеванђеље просвећења које увијек траје и никада не престаје међу хришћанским народима. Хришћанским просвећењем знамо за вишњу небеску државу, за Царство анђела и праведника, гдје нема свађе око граница, ратова, пљачке, рушења и отимачине, јер вјера у братство потиче из вјере у отаџбину" - нагласио је митрополит Николај.

Подсјећајући да је некада Фоча имала много цркава, али да су све порушене и да се служило у свештеничким и у кућама вјерника до изградње храма Светог Николе, који је подигнут прије 150 година, владика Николај је рекао

да се сада подиже и храм посвећен Светом Сави, недалеко од некадашњег српског манастира, митрополијског стуба и гробља, који су порушени и на том мјесту подигнута Алаџа џамија.

„Ово вам говорим, браћо свештеници, јер Ви данас углавном немате проблема са мјестима гдје приносите Животворну Жртву и извршавате заповијест Господа Христа: „Ово чините у мој спомен" - рекао је господин Николај.

Након обраћања митрополита Николаја одржана су два предавања. Парох сарајевски јереј Вања Јовановић одржао је предавање о светом свештеночученику Петру Дабробосанском, а старјешина Саборне цркве у Сарајеву јереј Борислав Ливопољац о светом исповједнику Варнави Настићу, епископу хвостанском.

На састанку је било ријечи о актуелностима из Митрополије дабробосанске и Српске православне цркве.

Прије састанка је у храму Светог Николе у Фочи митрополит Николај служио Свету архијерејску литургију уз саслужење осам свештеника и 10 ђакона.

Током литургије сви свештеници Митрополије дабробосанске су се причестили, а претходно их је исповједио игуман манастира Добрићева архимандрит Симеон, дугогодишњи духовник свештенства Митрополије дабробосанске.

У Митрополији дабробосанској има 66 активних парохијских свештеника и ђакона, седам пензионисаних свештеника, 10 монаха у три мушка манастира и двије монахиње у једном женском манастиру.

16.06.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
СЛУЖИО У МАНАСТИРУ
СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИ-
КА ГЕОРГИЈА НА РАВНОЈ
РОМАНИЈИ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у уторак, 16. јуна, у манастиру Светог великомученика Георгија на Равној Романији служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење четири свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Након литургије обављен је помен за све пострадале Сарајевско-романијске регије у протеклом одбрамбено-отаџбинском рату. У манастирској цркви је уклесано око 4000 имена пострадалих.

У пригодној бесједни митрополит Николај је рекао да се у БиХ десило такозвани грађански рат иако су најприје говорили да је то вјерски рат, а потом су ту причу промијенили.

„Вријеме ће показати ко је овај рат желио, почео га и ко је највећи кривац за њега. Вријеме ће показати ко је и на који начин био узрочник рата. Исто тако, вријеме ће показати ко је са стране био одговоран за рат, за крвопролиће у овој брдовитој БиХ. Показаће се зашто се то чинило и из којих интереса" - истакао је владика Николај.

Високопреосвећени је нагласио да је манастир Светог великомученика Георгија са именима око четири хиљаде погинулих у овоме рату свједочанство прикривених злих намјера и неискрених комшијских односа у миру.

„Питамо се зар Бог и душа, љубав, смрт и бесмртност нису важнији од материјалних прео-

купација и уситњених овоземаљских питања? Без сумње јесу. То вам тврде изгинули у овом последњем рату, од којих су једном мањем броју имена исписана на овим мермерним плочама" - нагласио је господин Николај.

Митрополит Николај је поручио да Црква не тражи да се занемари спољашњи положај и потреба људи.

„Када говори да је духовно претежније од материјалног, она рјешава проблем изнутра, из срца, а никако споља. Црква молитвом благосиља, најприје, оно што олакшава животне потребе. Црква никада није равнодушно гледала на биједни положај људи. Она се моли да Бог по својој човјекољубљу подари времена мирна, безгрјеховна и у здрављу задовољан живот" - истакао је владика Николај.

Високопреосвећени је поручио младима да су они будућност наше Цркве и наше отаџбине.

„Ви сте у овоме свијету новији од нас старијих. Све наше жеље у вас су се слиле. Старији вам крче пут у будућност и предају вам своје обавезе. Осврните се и на оне који иду иза вас. Они очекују да им поравните пут којим иду, да видите своју грађевину, у коју сте унијели оно највредније и најсадржаније: своје злато, сребро и драго камење, а не дрво, сијено и сламу" - рекао је господин Николај и додао:

„Питају вас преци и потомци какви су вам планови. Које посвећујете себе, живот свој? Питају има ли ко узвишенији, који је дао свој живот за другог, за све људе? Истражите у себи и око себе скривене тајне Царства Небеског: то за вас много значи на сједињењу са Богом. Учините се вриједним и у сваком погледу достојним Бога и светитеља Са-

ве, родоначелника нашег, који је од младости понирао у себе. Он и данас понире у све нас.."

Митрополит Николај је запитио младе да ли осјећају усамљеност у овоме нашем позоришту разних представа.

„Другови ваши, нађоше ли потпун одговор живота у употреби дроге, раскалашног живота, у лоповлуку, нереду, пијанчењу, и другим уживањима која им пружа овај свијет? Њих савладава сујета, спапада бесциљност и ослабише им животне енергичности према бољем и достојнијем човјеку. У ово несигурно вријеме читамо на страницама дневне штампе о многим огавностима младих, а и старијих у свијету" - упозорио је владика Николај.

Високопреосвећени је поручио младима да су у њих највише упрте очи садашњости, те да стога приступају свему са разборитошћу и трезвеношћу духа.

„Тако наша Црква и Отаџбина очекују и желе пуноћу вашег духа и душе Божије благодати - онога што се никада не празни и чега увијек има у изобиљу" - истакао је господин Николај.

Митрополит Николај се у манастирском конанку сусрео са предсједником Владе Републике Српске /РС/ Милорадом Додиком, те представницима Борачке организације РС и Града Источно Сарајево.

15.06.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
СЛУЖИО У ЦРКВИ СВЕТЕ
ТРОЈИЦЕ У ОЗЕРКОВИЋИ-
МА КОД СОКОЦА**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 14. јуна, у цркви Свете Тројице у Озерковићима, код Сокоца, служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење монаштва и свештенства Митрополије дабробосанске.

Након свете литургије, служен је Акатист Пресветој Богородици Јерусалимској, чијој су се чудотворној икони вјерници у храму Свете Тројице поклонили.

У пригодној бесједи владика Николај је нагласио да је ова икона, која стално борави у храму Свете Тројице, велики Божји благослов „не само за ову свету и Божију кућу, већ и за све вјернике, њихове домове и напредак у свему ономе што је добро и за шта се моле Богу“.

Митрополит Николај је подсјетио вјернике да се сваке прве недјеље по Духовима у овом храму организује сабор.

„Одредили смо да овај дан буде дан када се састајемо и саборски радујемо овој светињи која је овдје процвјетала“, рекао је господин Николај и изразио наду да ће народ често долазити у ову, како је рекао, школу побожности, радости и добра.

Митрополит дабробосански замолио је вјернике да у својим молитвама увијек имају пред собом велику светињу - икону Пресвете Богородице Јерусалимске и да у својим домовима читају Акатист Пресветој Богородици.

У храму Свете Тројице у Озерковићима, који се налази на тро-

међи општина Пале, Рогатица и Соколац, сваке године се празнује икона Пресвете Богородице Јерусалимске.

У овом храму сваке године одржава се и сабор хаџија и прославља крсна слава поклоника Свете земље из Републике Српске и Србије.

08.06.2009

**ОСВЕШТАН
НОВОИЗГРАЂЕНИ ХРАМ
СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ У ОСИЈА-
МА КОД КАЛИНОВИКА**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у понедјељак, 8. јуна, освештао новоизграђени храм Свете Тројице у Осијама, општина Калиновик, и служио свету архијерејску Литургију, уз саслужење пет свештеника и два ђакона Митрополије дабробосанске.

Након Литургије је обављена литија око храма, у току које је одржан помен за 64 становника

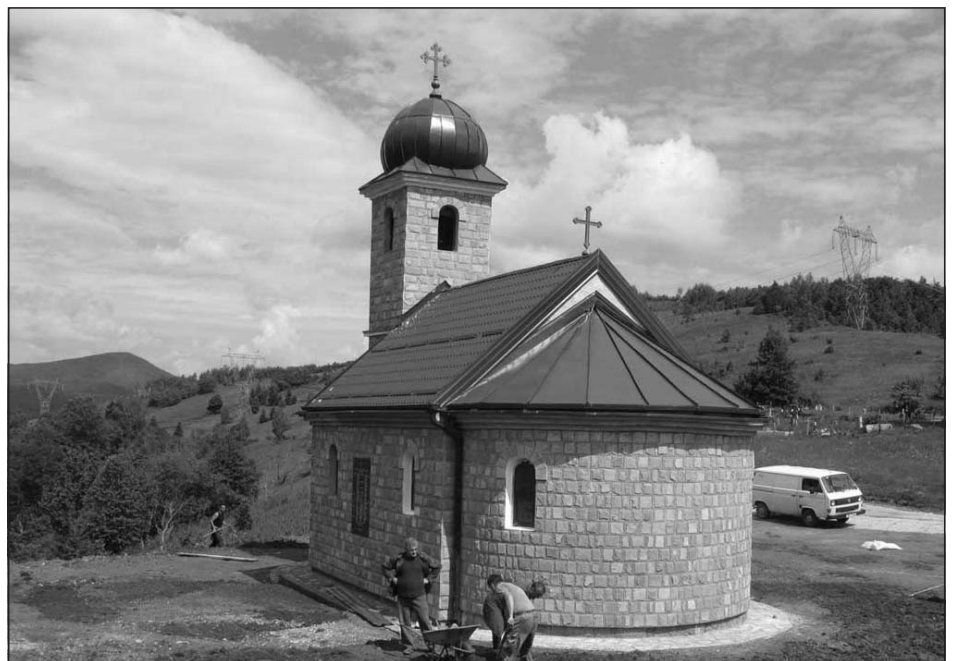
овог села настрадалог у протеклом одбрамбено-отаџбинском рату од којих су 21 убиле муслиманске формације 1992. године.

Митрополит Николај је у бесједи окупљеним вјерницима рекао да је за овај крај и за људе који су овдје избјегли смрт ово дан велике радости, али и велике личне захвалности Богу за очување њиховог живота и за поштовање оних који су свој живот овдје положили.

„Они који су побили ове недужне - то је њихова и Божија ствар. Свако ко зло чини не може од Бога бити награђен“ - поручио је господин Николај.

Високопреосвећени је истакао да не требамо никога да мрзимо, да се никоме не светимо, да чинимо онако како је увијек српски народ чинио, па и да благосиљамо оне који су нам чинили зло.

Митрополит Николај је нагласио да је дан када је Свети Дух у виду огњених језика сишао на апостоле празник рођења наше православне Цркве.

„Христос нам је својим доласком на земљу показао да није наша отаџбина овдје на земљи, како то многи мисле, него на небу. Бог је творац свих људи на земљи. Нема овдје бога који је стварао Јапанце, или онога који је стварао Израелца, Палестинце, Србе, Хрвате или муслимане. Бог је један и стварао је све, а свима је дао заповјест да будемо савршени као што је савршен Отац наш небески" - рекао је господин Николај.

Истакавши да су се на овом мјесту православни Срби окупљали и прије изградње храма, он их је позвао да не напуштају мјесто битисања њихових предака него да се врате и чувају и обрађују своју земљу.

Пожелио им је и да имају више дјеце, јер су највећи дар од Бога једној породици дјеца коју им Бог да.

Митрополија дабробосанска је Сребрни орден светог свештеномученика Петра Дабробосанског за братску несебичну помоћ и изузетан допринос живој Српској православној Цркви Божијој у Епархији дабробосанској додјелила Даниславу Драшковићу из Бијељине, који је један од наzasлужнијих за изградњу овог храма.

Митрополит Николај је за несебичан материјални допринос и оданост светој вјери православној грамате додјелио Славку Сладоју из Калиновика, Сениши Николићу и Радомиру Ковачевићу из Гацка, те Жељку и Неђу Драшковићу из Бијељине.

Кум цркве је Раде Ђорић са породицом са Врела Босне, а кум звона Вукић Распоповић из Подгорице.

Градња цркве почела је 2007. године, а те године је 4. августа на празник Свете Марије Магдалене - Благе Марије њене теме-

ље освештао митрополит Николај. Храм је изграђен захваљујући прилозима вјерника прикупљеним од Требиња до Новог Града, из Црне Горе, Србије, Аустралије, Канаде и САД.

07.06.2009

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ СЛУЖИО У МАНАСТИРУ У ВОЗУЋИЦИ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 7. јуна, на православној празник Силаска Светог Духа на апостоле, у манастиру Свете Троице у Возућици, општина Завидовићи, служио свету архијерејску Литургију, уз саслужење једног свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Пошто је овај дан и крсна слава манастира у Возућици, митрополит Николај је након Литургије, којој је присуствовао велики број избјеглица из овог краја,

освештао славско жито и преломио славски колач.

Кум крсне славе манастира ове је године био Невенко Пантић.

Митрополит Николај је у обраћању окупљеном православном народу рекао да је овај дан рођендан православне Цркве када се обиљежава силазак Светог Духа у виду огња на апостоле и Пресвету Богородицу.

„Овај празник нам показује да наша отаџбина није овдје на земљи, него на небу" поручио је господин Николај.

Подсјетивши да је манастир у Возућици задужбина краља Драгутина Немањића и да је саграђен у 14. вијеку, високопреосвећени је вјернике позвао на његову обнову, након што су га крајем 1995. године опустошиле муслиманско-хрватске снаге.

„Манастир је обновљен извана, али не и унутра. Унутрашња обнова је наш дуг према прецима који су се бринули о овој светињи, која има огромни духовни

значај за ово подручје, према Богу, али и према нашим потомцима. Када би свако домаћинство недјелно издвојило само по једну марку завршили би обнову манастира", рекао је митрополит Николај.

Нагласивши да је у својој историји ова немањихка светиња прошла многа искушења, господин Николај је рекао да су они који су покушали да сруше овај храм „устали против Бога и зато ће осјетити Божију казну“.

Светој Литургији присуствовао је велики број православних вјерника Возућана, који су 1995. године протјерани са овог подручја, а високопреосвећени их је позвао да се враћају на своја огњишта и имања, јер уколико то не учине - „радоваће се они који нас не воле“.

„И они који су ваша огњишта заузели не осјећају се добро, јер су туђа огњишта заузели. И они требају да се врате на своја огњишта“ - поручио је митрополит Николај.

На подручје возућке и стошке парохије вратило се само око 70 српских породица, док је прије рата у стошкој парохији било више од 600, а у возућкој више од 800 домаћинстава.

Манастир Свете Тројице у Возућици подигнут је у 14. вијеку подно планине Озрен, на лијевој обали доњег тока ријеке Криваје и током историје имао је важну улогу у очувању православља у овим крајевима.

Под турским пријетњама монаси су напустили манастир крајем 17. вијека и он је након тога 160 година био пуст. Манастирска црква обновљена је 1859. године, а освећена на Духове, 1865. године када је и посвећена Светој Тројици.

У Првом свјетском рату 1917. године аустројски војници одни-

јели су манастирско звоно. У септембру 1941. године возућки жандари у саставу Независне Државе Хрватске опљачкали су цркву, а у фебруару 1942. године муслиманска милиција запалила је дрвени звоник и 20 дрвених колиба на Црквеној луци.

Послије Другог свјетског рата манастир је обновљен, дограђен му је звоник који је касније срушен због нарушавања аутентичности. Манастир је 1970. године проглашен спомеником културе прве категорије. Нови дрвени звоник је подигнут 1989. године.

Заједничке муслиманско-хрватске формације су 10. септембра 1995. године окупирале српска села у долини Криваје и јужни дио Озрена. Становништво је протјерано, а манастир опустошен. Звоник је запаљен, а звоно однесено. Бакарни кров је скинут и однесен. Зидови су и свана и изнутра оштећени.

24.05.2009

**УКРАДЕН БАКАРНИ ЛИМ
СА ЗВОНИКА Манастира
СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ
У ВОЗУЋИЦИ**

Непознати починиоци су протеклих дана са обновљеног звоника манастира Свете Тројице у Возућици, код Завидовића, украли између 20 и 25 метара квадратних бакарног лима вредност од 2.200 до 2.750 КМ.

Свештеник Зоран Живковић, парох завидовићки, који опслужује и Возућу, о овоме је обавијестио полицију, која је обавила увиђај.

Према његовим ријечима ово је први пут да се десила крађа, додајући да је до сада звоник обијан неколико пута.

12.05.2009

**БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
И БОГОСЛОВИЈА ПРОСЛА-
ВИЛИ КРСНЕ СЛАВЕ**

Богословски факултет и Богословија у Фочи прославили су у уторак, 12. маја, на православни празник светог Василија Острошког, три славе - славу свих школа светог Саву, јер је 10. маја обиљежено спаљивање моштију светог Саве на Врачару, крсну славу Богословског факултета светог Василија Острошког и крсну славу Богословије светог Петра Дабробосанског, јер су овог светитеља на овај датум ухапсиле усташе у Другом свјетском рату и од тада почиње његово страдање.

Свету архијерејску литургију у храму посвећеном светом Василију Острошком и светом Петру Дабробосанском, у кругу Богословије и Богословског факултета у Фочи, служио је Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај, уз саслужење осам свештеника и пет ђакона Митрополије дабробосанске.

На литургији је традиционално празничну бесједу о овом празнику, светом Сави и крсним славама Богословије и Богословског факултета одржао ученик Богословије, а ове године је то био ученик 4. разреда Александар Бјеличић.

Након Свете литургије преломљени су славски колачи и освештана славска жита, а потом обављена литија око храма. Током литије обављен је помен свим професорима, наставницима, студентима и ученицима Сарајевске богословије и садашње двије школске установе.

Потом је одржана свечана академија у амфитеатру Богословског факултета на којој су учествовали Камерни хор Одсјека за црквену музику и појање Музичке академије Универзитета у Источном Сарајеву и хор Богословије и Богословског факултета.

Ријечи добродошлице бројним гостима упутио је домаћин декан Богословског факултета проф. др Предраг Пузовић који је говорио о активностима Богословског факултета претходних и протекле године, са акцентом да ова високошколска установа ове године слави јубилеј 15 година свога рада у оквиру Универзитета у Источном Сарајеву.

Митрополит Николај уручио је Сребрни орден светог Петра Дабробосанског директору Секретаријата за вјеру у Влади Републике Српске /РС/ господину Јову Турањанину.

Турањанин је захвалио на признању и у име Владе РС честитао крсне славе Богословији и Богославском факултету.

Свечано предавање на академији ове је године одржао професор Богословског факултета у Фочи проф. др Здравко Пено под називом „Закон и благодат по светом апостолу Павлу“ поводом 2000 година од рођења светог апостола Павла.

На Богословском факултету је од претходне славе до данас одбрањено пет магистарских радова, а дипломирало је 16 студената.

У протеклих 15 година на Богословском факултету дипломирала су 104 студента, а промовисано је 13 магистара богословља и четири доктора богословских наука.

За радове на светосавске теме награђено је 26 студената и 30 ученика Богословије.

Слави и свечаној академији међу многобројним гостима присуствовали су представници власти РС, дипломатског кора, локалне власти, богословија са Цетиња и из Крагујевца, те ректор и проректори Универзитета

у Источном Сарајеву и сви декани и продекани свих факултета у оквиру овог Универзитета.

Богословски факултет и Богословија природни су наслеђеници Богословије која је основана 1882. године у Сарајеву. Рад Богословије прекинут је 1941. године, а након окончања рата забрањено је њено обнављање.

Ни до данас Српској православној цркви није враћена зграда у Сарајеву у којој је до почетка Другог свјетског рата била смјештена Богословија.

Рад Сарајевске богословије обновљен је 1994. године у Фочи отварањем Духовне академије, а у овом граду од 1996. године дјелује и Богословска средња школа.

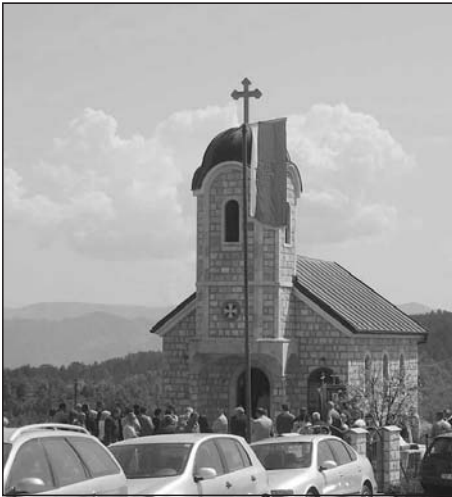
10.05.2009

МАНАСТИР У ГОРЊОЈ ЛИЈЕСКИ КОД ВИШЕГРАДА ПРОСЛАВИО КРСНУ СЛАВУ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 10. маја, када се обиљежава спаљивање моштију Светог Саве на Врачару, у манастиру Светог Саве у Горњој Лијески, код Вишеграда, служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење пет свештеника и три ђакона Митрополије дабробосанске.

Спаљивање моштију светог Саве је и крсна слава манастира у Горњој Лијески, коју ове године прославља по први пут, па је митрополит Николај освештао славско жито и преломио славски колач, а потом је обављена литија око манастирског храма.

Литургији и народном сабору код манастира присуствовао је велики број вјерника, свештени-

ка и монаха Митрополије дабробосанске.

По благослову господина Николаја, о животу и дјелу светог Саве говорио је декан Богословског факултета у Фочи проф. др Предраг Пузовић.

Он је указао на значај дјела светог Саве, првог српског архиепископа, за српски народ, српску државу и Српску православну цркву.

У пригодној бесједи, високопреосвећени је позвао вјернике и народ да наставе да помажу ову своју светињу и окупљају се око ње.

Митрополит Николај је директору Хидроелектране у Вишеграду Дражану Кнежевићу уручио Сребрни орден Светог Петра Дабробосанског за његов велики допринос и помоћ на изградњи и обнови овог манастира, али и других храмова и манастира у вишеградском крају.

Манастир Светог Саве у Горњој Лијески код Вишеграда основан је прије годину дана као трећи манастир на подручју вишеградске општине, након манастира Добруна и женског манастира Вардишта.

У манастиру се тренутно налазе два монаха који, осим сво-

јих монашких обавеза, шију и везу одежде за свештенство и монаштво.

09.05.2009

**У ФОЧИ ОДРЖАН
СИМПОЗИЈУМ
ПОВОДОМ 2000 ГОДИНА
РОЂЕЊА СВЕТОГА
АПОСТОЛА ПАВЛА**

У амфитеатру Богословског факултета у Фочи у четвртак и петак, 7. и 8. маја, одржан је дводневни симпозијум поводом јубилеја 2000 година од рођења светог апостола Павла.

На семинару су освијетљени бројни аспекти живота и теолошког рада светог апостола Павла.

На семинару су се међу 21 учесника нашли и декан Фрањевачке теологије у Сарајеву др Миле Бабић, професор Врхбосанске теологије из Сарајева Томо Вукшић, декан Протестантског теолошког факултета из Новог Сада др Димитрије Попадић и главни рабин Србије Исак Асијел.

Међу гостима су били и представници локалне власти, Унивезитета у Источном Сарајеву, те више научних радника са филозофских факултета на Палама и у Бањалуци.

Симпозијум је отворио Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај који је свима учесницима симпозијума пренио благослов и најбоље жеље Његове светости патријарха српског господина Павла и чланова Светог архијерејског синода Српске православне цркве.

Говорећи о светом апостолу Павлу, митрополит Николај је рекао да је он свјетило вјере, учитељ васељене, земаљски анђео и небески човјек, ненадмашиви благовјесник Јеванђеља Христовог, које је учио од Господа у Арабијској пустињи.

„Проповједник је покајања, херувимски молитвеник, свежалостиви милосрдник, христочежњиви подвижник, као малољетан богомудри филозоф, стуб и тврђава вјере хришћанске Цркве” - истакао је господин Николај.

Високопреосвећени је подсетио да је свети апостол Павле рођен у Тарсу киликијском од јеврејских родитеља.

„Преображен је пред Дамаском, у тринаестог великог Апостола и проповједника Христовог Јеванђеља. Трогодишњи сужањ у Риму, проповједник у истом граду тамошњим народима, повратник из Рима у Малу Азију. Богати писац 14. новозавјетних посланица (а двије су Коринћанима изгубљене)” - истакао је митрополит Николај.

Господин Николај је нагласио да је правило светог апостола Павла било да не зида на туђим закопинама, тј. да не проповједа ондје где је неко већ проповједао ријеч Божију.

„Павлу као римском грађанину мачем је одсјечена глава. Недавно је у храму Светог апостола Павла у Риму откривен његов саркофаг са његовим светим тијелом у крипти испод олтара” - подсетио је високопреосвећени.

Митрополит Николај је нагласио да је Христос уздигао Павла на Треће Небо, открио му такве тајне које није слободно говорити онима који имају људску природу.

Господин Николај је указао да је Павлова апостолска мисија имала велики успјех.

„Он је постао славан по ревности, учености и врлинама. Он је отворио пут християнизацији свих народа свијета. Он је Балканске народе увео у християнизацију, почевши у Далмацији, последије повратка из првог римског сужањства, искрцавши се код данашње Пакленице видљиве испод Велебита, па затим код потоњег манастира Крке,

где су и данас хришћанске катакомбе у кањону ријеке Тициуса (сада ријеке Крке), па даље приморским путем преко данашње Херцеговине, Македоније према граду Ефесу у Малој Азији" - рекао је високопреосвећени.

Митрополит Николај одржао је на симпозијуму и реферат под називом „О прогресу - напредовању човјека наших дана, сходно мисионарској дјелатности светог апостола Павла" у којем истиче да је код самоодговорног хришћанина дубока и јака вјера у свемоћ Божје законитости.

„Његов поглед на свијет није могуће другачије ни замислити ако се већ има у виду његов став према ономе што се зове духовно, надматеријално и надзаконско. Али има и оних људи који не верују да у њиховој средини постоји нешто што није од овога свијета, што се не може објаснити и разумјети законитостима које владају у свијету физичке датости" рекао је господин Николај.

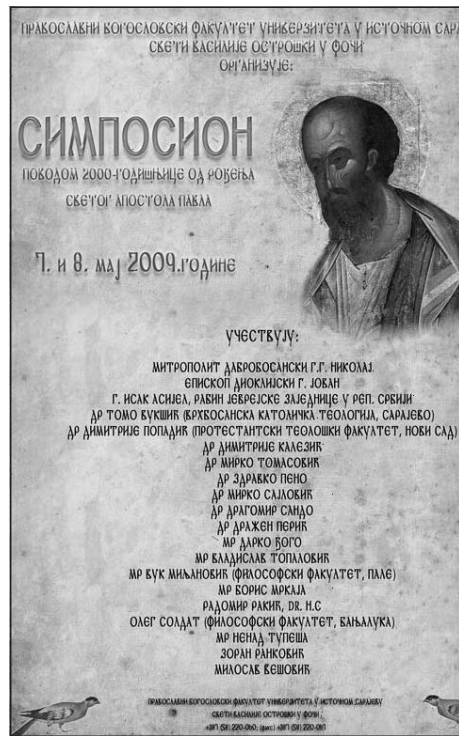
Ако је потребно да се једном једином ријечју окарактерише тип савременог, просјечног интелектуалца, високопреосвећени сматра да би без сумње, најпогоднија ријеч била: једностраност.

„Ово је, ваљда, зато што се данашњи човјек уплео у најразноврсније многостраности и избежумљујуће специјализације. Тиме и неочекивано постаје упечатљивије и очигледније слједеће: у доба највеће многостраности, у доба у коме је круг знања невероватно брзо порастао, човјек упада у незамисливу једностраност" - сматра митрополит Николај.

Према ријечима господина Николај, никада до данас није било овакве једностраности, већег спљепила за другу страну стварности; никада већег фанатизма од овог у који запада овај наш „модерни", „напредни", „слободоумни", „нови" човјек.

„Најнеразумнији вјерник - то је човјек наших дана! Ово звучи противно општеувријеженом мишљењу, када се зна да је у наше дане разум уздигнут на пиједестал божанства" - наглашава високопреосвећени.

Митрополит Николај упозорава да је „слободоумни" човјек највећи противник вјере, вјеровања, као и вјерника изван свога круга вјеровања - ма у чему се то противило његовој вери - ма у чему ставови били различити од његовог вјеровања.

Господин Николај појашњава да они не допуштају ни за тренутак да другачији ставови дођу у центар њихове пажње, неће да их уче, објасне и да из њих изведу природне постојаности.

„Вјерују у моћ разума, а не примају све што је разумно. Верују у емпирију, у искуство, па ипак нису ни најмање склони да признају истинитост, емпиричност чињеницама доживљеним у емпирији, у искуству. Вјерују у законе физичке и психо-физичке, а

када им се укажу посљедице, резултати истих тих закона које су признали, у стању су да на све то изнесу мноштво погрда, да пруже неко своје шаблонско тумачење, које одише напетнутошћу и извјештаченошћу" - тврди високопреосвећени.

Митрополит Николај поручује да нам је потребна истина, цијела, неокрњена, јер само таква и једино пуна истина може бити подлога, и енергија и путоказ за прави напредак, који ће се кретати природним путем у том смјеру.

„Напредак, "економски", и "научни" и "социјални" и "хришћански", треба започети из темеља; а темељ на коме он почива и на коме ће и убудуће почивати јесте човјек. Сваки други облик и начин напредовања, заснован на нечему што није прави, препорођени човјек - највећи је назадак, и највећа је промјена на горе из разлога зато што је, иако сам по себи бљештав - наговјештај краја који долази" - наводи господин Николај.

Високопреосвећени наглашава да се и социјална добробит не може некада остварити без прегнућа, без дивовске борбе са самим собом, без борбе са оним лошим особинама унутра у човјеку које су управо и једини проузроковачи нежељених односа у људском друштву и свега онога што је најпогодније тле за ово што носи на себи повратни ефекат.

„За вођење борбе на овом плану нимало не помажу сва она техничка знања којима се човјек данас служи при изграђивању "свеопштег" напретка. Вјера у свемоћ природних закона највећи је непријатељ истинског напретка, аутентичног напредовања и усавршавања човјековог. Занесен овом вјером сатканом од фанатизма, човјек је одријешио све споне које су га везивале за духовне вриједности, за надземаљску, натприродну стварност. Остаје сам, упада у демонски

пир себичности, у најразноврсније видове садизма, тј. ужива у злостављању другог" - упозорава митрополит Николај.

Господин Николај наводи да човек, одријешен од реалности, из које се једино црпи смисао живота и енергија за дјеловање, постаје аутомат, мртвац прије физичке смрти, човек који заувјек одлази и напушта најважнији, најсветији и „једино потребни“ посао, напушта обделовање свога сопственог бића.

„Сваки дубокомисленији и сваки искренији човек данашњице, отворено говори о неподносивости и неиздрживости управо овог и оваквог стања у људској души, о неподносивости растројства и дисхармоније унутар самог човека. Болест је, дакле, у најакутнијој фази. Потребна је прва помоћ, потребно је лијечење. Али, како је мало свијести код људи о томе да је неопходно сада, без одлагања, приступити терапији, на начин до сада испробан на милионима примера. Осјетивши своју болест, човек бјежи од себе, ангажује се до самозаборава у пословима који га одводе далеко од њега самог. Не успије ли му ово жариште рада, готов је да дигне руке на себе, да одузме себи оно што себи није ни дао“ - појашњава високопреосвећени.

Митрополит Николај сматра да не може бити истинског напретка због тога што је човек прекинуо све везе са духовном стварношћу.

„Да га Божјом енергијом - која је једина у стању да покрене све његове успаване и онемоћале а прикривене духовне моћи - оспособи за право дјелатеља на свеопштој згради напретка. Тек када човек успостави нормалну везу са овом централом натприродне енергије, настаје фаза припремања за напредак, настаје стање духовног буђења: увиђање свих недостатака и њихово исправљање према истакнутим узорима кроз вијекове у

личностима милиона Светитеља“ - појашњава господин Николај.

Високопреосвећени истиче да успостављањем ове везе неминовно настаје прочишћење (катарза) од свих рђавих наслага временом добијених животом „по закону гријеха“.

„Без овог прочишћења, без одсјецања свега оног што није у складу са Божјим ликом у човеку, не може се ни замислити стварање, изграђивање, кристалисање савршене личности“ - напомиње митрополит Николај.

Господин Николај сматра да се нигдје човек није тако грдно преварио у техничком извођењу својих планова прилагођавајући се природним законима, као што је то случај са уздизањем и усавршавањем своје личности слиједећи те законе.

„На овом плану се догодило нешто сасвим супротно од онога што је очекивано: настала је очајна борба, урнебесни сукоб. Увиђа се да сплет природних психичких закона није идеално и хармонично уједначен и да се није требало њима препустати. Ако игдје постоји изврћен став, онда постоји у човеку, оличен у непрекидној његовој тежњи злу и гријеху, оличен у "закону гријеха", који је формирао своју властиту логику и свој сопствени узрочни ланац“ - истиче високопреосвећени.

Митрополит Николај наглашава да гријех постаје друга људска природа и да зато нећемо погријешити ако кажемо да човек по својој природи, иако боголикој и богоподобној, није савршено добар.

„Напротив, укључује у себе зло и гријех, највише од свих живих бића на земљи. У њему је концентрисано зло у највећој мјери. Отуда се мора доћи на мисао да је неопходно тражити канал којим би могао да сав смрад отече из човекове душе“ - наводи господин Николај.

Високопреосвећени сматра да је неопходан само један напредак: напредак од зла и гријеха у добро и добродетел, у јеванђеоску врлину; из хаотичног безреда страсне душе у васељенску уређеност Павловог светитељског блаженства.

„Начело природности, поступности и сада треба да нађе своју примјену. Неопходно је прочишћење душе, сходно примјеру многобројних хероја духа и силе, који су изградили себе силом благодати Божије и личним напорима до у благозвучне харфе Светог Духа“ - наглашава високопреосвећени.

Митрополит Николај поручује да је практиковање хришћанских врлина основ и суштина истинског прогреса.

„Изграђена хришћанска личност - круна је свих прогресивних напора. То је уједно и најсигурнији темељ за напредовање и стварање, на свим подручјима јеванђеоског, научно-умјетничког и друштвеног живота. Кроз призму душе умивене хришћанским прочишћењем, благодаћу окупљене, свој прави смисао добијају и плодови хришћанске савремености“ - констатује господин Николај.

07.05.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
СЛУЖИО ЛИТУРГИЈУ
У ТРНОВУ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај је у сриједу, 6. маја, на православној празник Светог великомученика Георгија - Бурђевдан, служио Свету архијерејску литургију у храму Светог великомученика Георгија у Трнову. Митрополиту Николају саслуживала су два свештеника и један ђакон Митрополије дабробосанске.

Високопреосвећени је након литургије освештао славско жито и преломио славски колач, а потом је одржан помен благочившем бившем свештенику ове цркве и парохије трновском Недељку Поповићу којег су 1992. године убили припадници муслиманских снага.

Митрополит Николај је Црквеној општини и вјерницима честитао крсну славу храма Ђурђевдан.

„Ово је наша благодарност Богу и захвалност за све оно што нам Господ чини у овом тешком времену” - истакао је господин Николај.

Подсјетивши на суморну прошлост, када су муслиманске снаге запалиле овај храм, а свештеника Поповића убиле, Његово високопреосвештенство је истакао да су мјештани Трнова, као ријетко ко, прво приступили обнављању овог храма - свога заједничког дома и школе побожности.

„Као што је свети Георгије био прославитељ имена Божијега, исто тако и ви овдје сте прославитељи имена Божијега. Нека би дао Бог да убудуће онако као што сте ви чини-

ли и ваша дјеца чине” - истакао је господин Николај.

Позвао је родитеље и све друге да воде рачуна о својој дјечи, „јер ово су зла времена”.

Митрополит Николај је истакао да је капела у Трнову посвећена светом Димитрију примјер како треба да буду направљене друге капеле, а не да то буду некакве спомен собе.

„То је комунистичка ствар, а не наша православна. То треба да буде светиња у којој ће да буду исписана имена свих оних који су пострадали” - истакао је господин Николај.

Овогодишњи кум крсне славе храма у Трнову био је Горан Голијанин.

Црква Светог великомученика Георгија у Трнову подигнута је 1886. године. Обновљена је и освешћена на стогодишњицу 1986. године.

У посљедњем одбрамбено-отаџбинском рату муслимани су у јулу 1992. године порушили и опљачкали храм и парохијски дом.

Свештеника Поповића муслимани су убили након звјерског мучења 10. јуна 1992. године у Годињским

Барама, недалеко од Трнова. Његово тијело је пронађено приликом ослобађања Трнова и сахрањено у црквеном дворишту.

Након ослобођења Трнова 1993. године приступило се обнови цркве, која је трајала до 1999. године. Поново је црква прекривена багром, попатосана је бијелим мермером, урађени су нови иконостас и спољна фасада. Уз цркву је обновљен и парохијски дом. Обновљену цркву је 3. октобра 1999. године осветио митрополит Николај.

27.04.2009

МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ ОСВЕШТАО ПАРАКЛИС У МАНАСТИРУ У ДОБРУНУ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је на Томину недељу, 26. априла, у манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну, код Вишеграда, служио Свету архијерејску литургију и освештао манастирски параклис, посвећен Светом Симеону Мироточивом и Светом Сави.

Митрополиту Николају саслуживало је осам свештеника и ђакон Митрополије дабробосанске, а након Литургије обављена је литија око манастирског храма.

Високопреосвећени је у пригодној бесједи честитао Васкрс присутнима на литургији и освештао јаја која се фарбају на овај дан који се у народу зове Мали Васкрс.

Господин Николај је упозорио да је потребно живјети праведним животом и да ће васкрсли Господ ући у њихове душе и доћи да унесе свјетлост у овај мрачни свијет.

Митрополит Николај уручио је ктитору манастирског параклиса Михаилу Томићу и његовој супрузи Мирјани Сребрни орден Светог Петра Дабробосанског.

11.04.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
ОСВЕШТАО ОБНОВЉЕНИ
ХРАМ СВЕТОГ ПРОРОКА
ИЛИЈЕ У ИЛИЈАШУ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је 11. априла, на Лазареву суботу, обавио освећење храма Светог пророка Илије у Илијашу, и служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење четири свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Митрополит Николај је у пригодној бесједи подсетио да је храм захваљујући Богу, добротворима и великим залагањем свештеника Предрага Масала обновљен након покушаја Бошњака 1996. године да га запале.

Високопреосвећени је поручио да обнова храма треба да буде настављена и даље и да то не значи много само за православне вјернике који су се вратили у овај крај него и за то мјесто и све који у њему живе.

Господин Николај је подсетио Србе повратнике у Илијаш да им је након потписивања Дејтонског споразума, када су се одлучили да оду са својих огњишта, савјетовао да то не чине и да га нису послушали, а да су касније говорили да је био у праву.

„Било гдје да одете ви сте туђинци, а на свом огњишту сте своји“ - нагласио је Његово високопреосвештенство.

Митрополит Николај је истакао да посљедњи рат у БиХ никоме није требао и да је много живота отишло, а храмова и богомоља уништено.

„Они који су кидисали на те храмове и богомоље у БиХ ратовали су против Бога“ - рекао је господин Николај.

Митрополит Николај, који је причестио вјернике, рекао им је да се постом и молитвом приближавамо највећем празнику, празнику над празницима - Васкрсењу Христовом.

„Требамо да будемо ученици и сљедбеници Христови, а то можемо само ако будемо живјели по Јеванђељу“ - поручио је високопреосвећени Николај.

Свештеник Масал изјавио је за Информативну службу Митрополије дабробосанске да су досадашњи радови на обнови храма Светог пророка Илије у Илијашу коштали око 65.000 КМ од којих је половину обезбједила Федерација БиХ /ФБиХ/, а половина је сакупљена од прилога православних вјерника поријеклом са овог простора.

Он је навео да је још потребно око 30.000 КМ за изградњу иконостаса.

Храм Светог пророка Илије у Илијашу грађен је од 1879. до 1881. године. Послије потписивања Дејтонског споразума 1996. године, када су ти простори, који су до тада били у саставу Републике Српске, припали ФБиХ, Бошњаци су учи Видовдана запалили храм усљед чега је уништена његова унутрашњост, укључујући и иконостас.

08.04.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
СЛУЖИО У МАНАСТИРУ У
ДОБРУНУ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у уторак, 7. априла, на православни празник Благовјести, у манастиру Успења Пресвете Богородице у Добруну, код Вишеграда, служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење три свештеника и два ђакона Митрополије дабробосанске.

Митрополит Николај је у пригодној бесједи говорио о празнику Благовјести који православна црква и вјерници прослављају у помен на догађај када је Арханђел Гаврило јавио Пречистој Дјеви Марији да ће родити сина којем ће дати име Исус.

Високопреосвећени је причестио вјернике који су присуствовали литургији.

05.04.2009

**МИТРОПОЛИТ НИКОЛАЈ
СЛУЖИО У ХРАМУ РОЂЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У
ЗЕНИЦИ**

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у пету недјељу поста, 5. априла, у храму Рођења Пресвете Богородице у Зеници служио Свету архијерејску литургију, уз саслужење три свештеника и једног ђакона Митрополије дабробосанске.

Митрополит Николај је причестио вјернике и честитао им долазећи празник Христовог васкрсења.

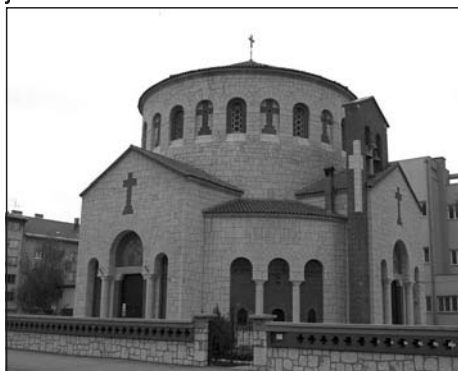

Високопреосвећени је у бесједи истакао да се кроз пост и молитву припремамо за долазак овог великог празника, празника над празницима - Христовог васкрсења.

27.07.2009

НОВА ПРОВАЛА У ХРАМ ПРЕОБРАЖЕЊА ГОСПОДЊЕГ У САРАЈЕВУ

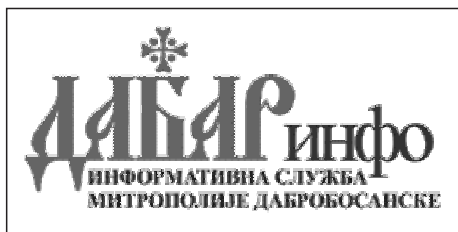
Непознати починилац или више њих провалио је у ноћи између 24. и 25. јула у дио храма Преображења Господњег у Сарајеву и помоћни објекат у порти цркве у којем се продају свијеће и том приликом је отуђена мања количина новца и начињена материјална штета.

Према ријечима старјешине овог храма оца Јадрана Даниловића поломљени су прозори и дио инвентара, а провалу је пријетио у суботу, 25. јула око 8.00 часова.

Он је истакао да је ово трећа провала у храм у задњих мјесеца дана, док је у задњих 7-8 година било више од 20 инцидената - од провала до писања увредљивих графита и других скрнављења.

Провала је пријављена полицији која је направила увиђај.

ПОМЕН ГЕНЕРАЛУ ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ

Дражевина код Вишеграда,
17. јули 2009,

Поводом 63. годишњице од страдања Драгољуба Драже Михаиловића, у храму Светог Николаја, у новоформираном манастиру Дражевина код Добрунске Ријеке, петнаестак километара од Вишеграда, служена је данас Света литургија, након чега је више од стотину Дражених поклоника, који су стигли из Чачка, Гацка, Источног Сарајева, Шамца, Чајничка, Соколца, Смедерева и Вишеграда обишли мјесто гдје је генерал Војске Краљевине Југославије, након засједне од стране припадника ОЗНЕ и УД-БЕ, ухапшен 13. марта 1946. године, док су чланови његове пратње - капетан Никола Мајсторовић, мајор Драгиша Васиљевић и поручник Благоје Ковач ликвидирани на лицу мјеста.

У кратком обраћању Дражан Перендија, предсједник Борачке организације Вишеград је подсјетио на прогонство и страдање српских родољуба из овог краја, укључујући и њихове комплетне породице, након Михаиловићевог хапшења.

Главни парастос одржан је код бронзаног споменика Дражи Михаиловићу, у комплексу Дражевина где су се присутнима обратили Србољуб хаџи Стојковић, свештеник из Чачка, војвода Славко Алексић, затим предсједник Борачке организације Републике Српске Пантелија Ђургуз, предсједник Равногорског покрета Републике Српске Душан Сладојевић и књижевник Антоније Ђурић.

На скупу је изражена нада да ће власти Србије коначно смоћи снаге, лоцирати, пронаћи и оби-

љежити гроб генерала Драже Михаиловића, у који је тајно сахрањен након погубљења, на подручју Београда.

-Наш основни циљ је да раним активностима прикупимо документе и грађу који говоре о сасвим другој, ближој и даљој историји Српског народа, о многим заблудама у којима смо живјели педесетак година. Једна од наших значајнијих активности је и обиљежавање овог дана, кад се претпоставља да је генерал Дража Михаиловић стријељан у Београду, подсјетио је Миро Јеремић, предсједник општинског одбора Равногорског покрета у Вишеграду, изразивши наду да ће убрзо овакве помене одржавати у Београду, јер сматра да је дошло вријеме када „комунисти морају попустити и одати гробно Дражино мјесто“.

С. Хелетића

**490 ГОДИНА ГОРАЖДАНСКЕ ШТАМПАРИЈЕ
1519 - 2009.**

ЧУЈУ СЕ ЗВОНА

Чују се звона са старог Храма
НЕКО више није са нама.

А град прати сузна туга
Испраћају брата и друга.

Чују се јецаји рањена срца
Док душа болом, стење, грџа
А селом вјетар благо пири
И он бол и тугу шири.

Чују се уздаси колоне дуге
Црнина друг је велике туге
А путем нијемо стоје људи
У твом граду - родној грудии.

Чују се таласи плаве Дрине
И јава сна стварне истине
Да те нема, ту - међу нама
И то боли, пече и слама.

Чују се кораци, многи те прате
И немогу да вјерују појме, схвате
Јер још јуче би са њима
Траже одговор, да ли га има?

Чују се пјесме Христових слугу
Да утјеше очај, тмину и тугу
А мирис тамјана душу блажи
Поворку тужну, да вјером оснажи.

А живот иде и тече даље
И нове приче, поруке шаље
Јер тугу срећом вјера буди
Пут и прича земаљских људи.

Јутрос се звона весело чују
И звуком топлим поручју
Недјеља радост обилата
Свјећу прислужи
за НАШЕГ БРАТА.

Чују се пјесме врабаца птица
Као кад се играју дјечица
А мало далје гора се њише
И све животом куца и дише.

Погледах небо широко плаво
Облак се један поигравЮо
Сунце га милује а он се крије
Љубав на Небо као и прије.

Чују се данас опет Звона
Мало ведријег звука и тона
Данас је ето ЧЕТРЕС' ДАНА
БОГ ДА ПРОСТИ
ДУШУ ДРАЖАНА.

Синђел Јован Гардовић

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синђел Калисџирајћ (Бобушић)

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Редакција:
*прошој.-сџавроф. Момир Васиљевић
прошој.-сџавроф. Бођдан Сџанишић,
јерођакон Серафим (Глизић)
Ђорђе Ђурић, Најаша Укај*

Секретар у Редакцији:
ђакон Мишар Танасић

Фото:
*Младен Томић
Хаџи Бранко Никшићовић*

Сарадници:
*прошојереј Рајко Цвјеићковић,
прошојереј Ранко М. Билинац,
јеромонах Михаило (Боровић),
ђакон Злаићко Бођдановић,
Небојина Ђосовић,
Славко Хелеића*

Уредништво и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЉА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
Манасџир Добрун, 73247 Добрун, РС

e-mail: dabardobrun@yahoo.com

Телефони:
*(+ 387) (0)58 483-123,
(+387) (0)65 431-505*

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 примерака

Штампа:
„Графичар“, Ужице

Припрема штампе:
Мирослав Радуловић

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.

Решењем Министарства науке и културе
Републике Српске, број 04-1202/01 од
25.9.2001. године, Часопис „Дабар“ као
публикација од општег друштвеног
и националног интереса
ослобађа се плаћања пореза на промет.